

AMOR MUSAE 135

In Muziek Verbonden

Amor Musae jaren 1988 - 2023

AMOR MUSAE 135

In Muziek Verbonden

Amor Musae jaren 1988 - 2023

:amor
musae
prinsenbeek

Met bijdragen van:

Ad Aarts, Ad van Zijp,
Cecile Lips- van den Brand,
Frans van Dun, Judith van Boven,
Kees Coertjens, Martin Rasenberg,
Rob Stevens, Wim van den Elshout

Eindredactie:

Leo Stevens

Inhoudsopgave

Voorwoord	7	5. Het Seniorenorkest	73
1. De ontwikkelingen bij Amor Musae in de afgelopen 35 jaar	10	De harmonie als leefomgeving	73
De eeuwwisseling van Amor Musae	10	De eerste stap naar een Seniorenorkest	74
Een rijke serie muzikale hoogtepunten	11	Schot in de roos	75
Bestuurlijke ontwikkelingen	13	Dirigenten	76
Ontwikkeling ledenbestand	14	Ambassadeursfunctie	77
Verenigingsactiviteiten en hun maatschappelijke omgeving	16	Bestuurlijke vormgeving	80
Statutaire en procedurele kwesties	18	Gezelligheid	80
Financiële gang van zaken	20	6. Muziekinstrumenten: het gereedschap van een muziekvereniging	82
Instrumentenbeheer	28	Situatie vóór 1988 en 35 jaar later	82
Tot slot	29	Ontwikkeling van het instrumentenbezit van Amor Musae	84
2. 35 Jaar muzikaal-artistieke ontwikkeling	35	Huidige stand van zaken	86
Wat zegt de Amor-Musae-geschiedenis over de startperiode?	35	Uitdaging voor de toekomst	87
Eerste kennismaking	36	7. 35 Jaar muziekbeleving van een verenigingsmuzikant	89
De belangrijkste muzikale aandachtspunten voor een goed functionerend orkest	38	De passie	89
Terugblik op de concertreizen, Chassé-concerten en bijzondere muziekprojecten	44	De beroering	92
Eindconclusie	50	Het verdriet	95
3. Opleiding Amor Musae	54	De liefde (voor muziek)	96
Algemeen	54	Jubilea	97
Ontwikkeling	54	Ceciliadag	99
Tot slot	58	Hoogtepunt	101
4. Het Opleidingsorkest	62	Onze thuisbasis	102
Van één naar twee orkesten	62	Toekomst	104
Eigen concerten	64	Epiloog	107
Het repertoire	67	Bijlagen	113
Muzikale carrières	69	Dirigenten Groot Orkest Amor Musae	113
Op sleeptouw	69	Dirigenten Opleidingsorkest Amor Musae	113
Niet-muzikale activiteiten	69	Dirigenten Seniorenorkest Amor Musae	113
Afsluiting	71	Presidenten / Voorzitters Amor Musae	114
		Ereleden Amor Musae (1988-2023)	114
		Bestuursleden Amor Musae (1988-2023)	115
		Selectie affiches 1988-2023	117

Groepsfoto van het symfonisch blaasorkest van Amor Musae in 1988.

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door:

Mastboom Brosens Stichting

Vrienden, sponsors en donateurs van Amor Musae

www.amormusae.nl / info@amormusae.nl

Voorwoord

Redactiecommissie

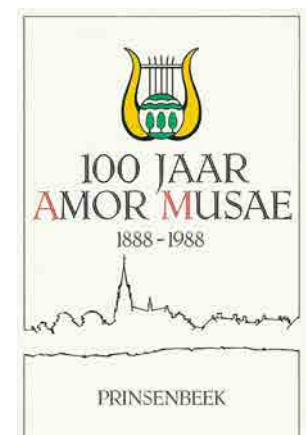

De redactiecommissie van het jubileumboek. (v.l.n.r.) Wim van den Elshout, Ad van Zijp, Judith van Boven, Frans van Dun, Cecile Lips, Leo Stevens, Kees Coertjens, Ruud Berbers, Martin Rasenberg, Rob Stevens, Theo Harrings en Ad Aarts.

Ook voor Amor Musae geldt dat het vieren van een jubileum een feest van herinnering is. Met weemoed en nostalgie wordt dan teruggekeken en geconstateerd dat eerder geschetste toekomstperspectieven zijn uitgevoerd of verdampt en inmiddels weer zijn vervangen door nieuwe toekomstbeelden. En zo hoort het te gaan, zowel in het persoonlijke, maar ook in het verenigingsleven. Het is goed daar af en toe bij stil te staan. Het 135-jarig bestaan van Amor Musae in 2023 is zo'n moment van gemeenschappelijke reflectie dat waard is op feestelijke wijze te worden gevierd. Uiteraard zal dit jubileum in een muzikale context worden geplaatst en het karakter hebben van een hedendaags dorpsfeest, zoals dat passend is voor een harmonievereniging.

Toen Amor Musae 100 jaar bestond is door Herman Dirven en Jan van den Hoven een prachtig tijdsbeeld geschreven over de verbinding tussen Amor Musae en Prinsenbeek (100 jaar Amor Musae: 1888-1988)¹. Daarin hebben zij de oprichting van Amor Musae op 21 juli 1888 beschreven en in de toen gebruikelijke bewoordingen uiteengezet hoe de lang gekoesterde wens van

¹ Dagblad De Stem 1988.07.21: 'Honderd jaar Amor Musae, kostelijk boek over Prinsenbeek'

De omslag van het boek dat is verschenen bij het 100-jarig bestaan in 1988.

veel Bekenaren om een eigen Beeks muziekgezelschap in het leven te roepen, werd gerealiseerd. De toenmalige wethouder Janus van der Veeke en de heren J. van Baal Czn en C. Leyten worden genoemd als de personen die contact zochten met de Zeereerwaarde Heer pastoor J. Loos van de parochie Beek en de Edelachtbare Heer burgemeester A. Schrauwen, burgemeester van 's-Princenhage² om hun plannen te laten goedkeuren. Toen hadden we nog échte regenten.

Na welwillende instemming van deze kerkelijke en wereldlijke autoriteiten verliep het oprichtingsproces voorspoedig. In overleg met het bestuur en vervolgens met de leden van de Beekse Zangvereniging 'Onderling kunstgenot' werd op 21 juli 1888 besloten Harmonie Amor Musae op te richten en Zangvereniging 'Onderling kunstgenot' - na opheffing - daarin onder te brengen met inbreng van al haar bezittingen naar een geschatte waarde van 19 gulden. Gerard Paantjens, (hoofd) schoolmeester van de openbare lagere school op de Beek, was de grote stimulator en nam als eerste dirigent Amor Musae onder zijn hoede.

De auteurs van het jubileumboek (1988) en hun echtgenotes. Links staat Jan van den Hoven, rechts Herman Dirven.

Het jubileumboek bevat, naast talloze interessante feiten en vermakelijke anekdotes betreffende Amor Musae, ook een schat aan heemkundige informatie over de boeiende ontwikkeling van 'Beek' naar 'Prinsenbeek'. Het boek mag met recht en reden als een juweeltje worden beschouwd. Het geeft een dierbare terugblik op het dorpsleven van Prinsenbeek waarin Amor Musae onmiskenbaar de spil is geweest van het muzikale en culturele leven en dit tot grote bloei heeft gebracht.

Met trots kunnen we daarop terugkijken.

Voor het 135-jarig jubileum zullen we ons beperken tot een eigentijdse verslaglegging over de wetenswaardigheden die zijn toegespitst op het wel en wee van Amor Musae vanaf 1988. In dit jubileumboek zullen de voorzitter, (bestuurs)leden en dirigenten van Amor Musae ons deelgenoot maken van hun kijk op de verdere ontwikkeling, telkens toegespitst op een bijzonder aandachtsgebied. Daarbij zullen zij ook aandacht besteden aan de ambities voor de toekomst. Eerst zal Martin Rasenberg als voorzitter een bestuurlijk beeld schetsen van de ontwikkeling van Amor Musae in de afgelopen 35 jaar. Frans van Dun schetst de muzikale en artistieke ontwikkeling van het Groot Orkest, waarbij Kees Coertjens en Ad Aarts aandacht besteden aan het grote belang van een deugdelijke muziekopleiding en welke inspanningen Amor Musae zich daarvoor heeft getroost. Rob Stevens en Judith van Boven beschrijven de activiteiten van het Opleidingsorkest, evenals Wim van den Elshout en Ad van Zijp dat doen voor het Seniorenorkest. Ook zal Wim van den Elshout het grote belang van het zorgvuldige beheer van het instrumentarium toelichten. Cecile Lips maakt ons ten slotte deelgenoot van haar passie voor muziek en de bijbehorende gezelligheid die van nature opborrelt als mensen gezamenlijk muziek maken. Het overzicht 'Amor Musae 1988-2023' wordt afgesloten met een epiloog van de voorzitter, Martin Rasenberg, die daarmee een aanzet geeft tot een discussie over een inspirerende toekomstvisie.

Het manuscript van 'IN MUZIEK VERBONDEN - Amor Musae jaren 1988 - 2023' is afgesloten op 15 maart 2023 en overgedragen in handen van de vormgever en drukker.

Prinsenbeek, 15 maart 2023

² Toen heette Princenhage officieel nog 's-Princenhage. Pas in 1910 is dat gewijzigd in Princenhage.

1 De ontwikkelingen bij Amor Musae in de afgelopen 35 jaar

Martin Rasenberg³

De eeuwwisseling van Amor Musae

Op 3 juli 1988 wordt het 100-jarig bestaan op bijzondere wijze gevierd, een eeuw terug in de tijd. Prinsenbeek wordt omgedoopt tot Beek 1888. In dit rijtuig zitten Kees en Corrie Coertjens.

Uiteraard kunnen de ontwikkelingen binnen Amor Musae in de afgelopen 35 jaar niet los worden gezien van de daaraan voorafgaande 100 jaar. Er is een eeuw lang, zeg maar door vijf generaties leden en ondersteunende dorpsgenoten, gebouwd aan de muzikale ontwikkeling van Amor Musae. Zij hebben deze dorpsharmonie gebracht naar het meer regionale en zelfs internationale podium, waarop het thans musicceert. Dat betekent ook dat de huidige generatie

zich dankbaar en schatplichtig voelt aan de vijf voorafgaande generaties van de eerste eeuw. Zij wil daarom het daarin opgebouwde culturele en muzikale erfgoed in ere houden en dit op een eigentijdse wijze verder uitbouwen.

Beek anno 1888 vormt een bijzonder spektakel. In een optocht worden de vier jaargetijden uitgebeeld.

Toen Frans van Dun op 14 maart 1985 als negende dirigent van Amor Musae het dirigeerstokje overnam van Nol Leblanc, die deze functie ruim dertien jaar had vervuld en erin was geslaagd het orkest in 1973 bij het bondsconcours in Roosendaal weer te laten promoveren naar de superieure afdeling⁴, stond Amor Musae te trappelen om de hele dorpsgemeenschap te verrassen met een nostalgisch eeuwfeest. In een als

vanzelfsprekend ervaren (maar toch uniek en bijzonder) samenwerkingsverband met alle plaatselijke verenigingen werd Prinsenbeek 1988 feestelijk omgebouwd tot Beek 1888. Aan de bevolking werd het beoogde nostalgische dorpsfeest aangeboden, geheel in de sfeer van 'honderd jaar terug in de tijd'.

Ambitieuus hoogtepunt in de viering van het 100-jarig jubileum was het plan om geheel op eigen kracht de spectaculaire musical 'West-Side Story' uit te voeren. Zodoende rustte op Frans van Dun al kort na zijn aanstelling de uitdagende taak te laten zien wat Amor Musae muzikaal in huis had. Hij wist jong en oud al spoedig op overtuigende manier te inspireren en realiseerde een indrukwekkende uitvoering van deze musical. Die heeft in Prinsenbeek de overgang naar de nieuwe muzikale eeuw van Amor Musae gemarkeerd.

Frans van Dun heeft vervolgens als dirigent de 35-jarige jubileumperiode tussen 1988 en 2023, die wij thans feestelijk afsluiten, in haar geheel meegemaakt. Hij heeft zodoende in de afgelopen 35 jaar de volle verantwoordelijkheid gedragen voor de muzikale prestaties van het Groot Symfonisch Blaasorkest van Amor Musae. Terugkijkend mogen we constateren dat hij dit orkest heeft weten op te stuwen tot het niveau waarop het al decennialang in staat is mee te spelen in de hoge regionen van de Nederlandse amateurblaasmuziek.

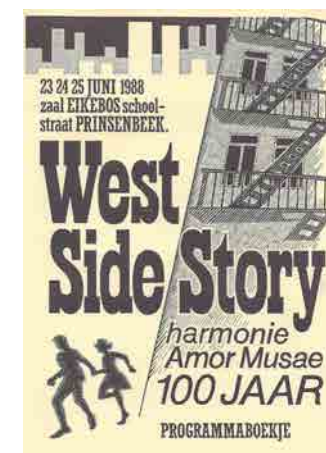
Uiteraard hangt het muzikale succes van een harmonie niet alleen af van de dirigent. Ook de persoonlijke verhoudingen binnen een muziekvereniging moeten harmonie uitstralen. Het is de bindende factor die nodig is om erin te slagen de liefde voor de muziek (amor musae) overtuigend te laten klinken en vol enthousiasme over te brengen op de toehoorders. Naast en achter de repetities en uitvoeringen is dan ook de inzet van een actief bestuur vereist om een muziekvereniging draaiende te houden en op een soepele wijze te laten functioneren. Daarbij is de betrokken inzet van de leden de bindende kracht die uiteindelijk de dynamiek en de vitaliteit van een vereniging bepaalt. Wij willen daarom ter gelegenheid van het huidige 135-jarig jubileum stilstaan bij hetgeen Amor Musae in deze periode in muzikaal opzicht heeft gepresteerd en daarbij in het bijzonder de ontwikkelingen schetsen die Amor Musae de afgelopen 35 jaar heeft doorgemaakt.

Een rijke serie muzikale hoogtepunten

Amor Musae kan voor de afgelopen 35 jaar met voldoening terugkijken op een rijke serie van muzikale hoogtepunten. In dat verband

Straatbeeld van Beek 1888. Op de foto v.l.n.r. Johan van Bragt, Janeke de Vries en Pieter Klavers.

Voor het 100-jarig bestaan is een programma ontwikkeld met diverse activiteiten. In juni 1988 wordt, in de zaal van gemeenschapshuis Eikebos, de musical West Side Story uitgevoerd. De muzikale leiding is in handen van Frans van Dun. De regie wordt verzorgd door Ton van Beek.

³ Martin Rasenberg is sinds 2019 voorzitter van Amor Musae.

⁴ Herman Dirven en Jan van den Hoven: 100 jaar Amor Musae 1888-1988, blz. 107.

Concertreizen blijven vaak lang in de geheugens van muzikanten gegrift. Tijdens de reis van juli 2011 verzorgt het Groot Orkest een Frühschoppenconcert op het terras van Bergrestaurant SunnaAlm. Het concert vindt plaats op 2300 meter hoogte in Pitztal Riffelsee. Alle instrumenten, inclusief de pauken, moeten met een skilift de berg op en af.

kan worden gewezen op de concertreis naar Trier (1998), de deelname aan het enerverende en internationaal vermaarde concours 'Certamen International de Bandas de Música Ciudad de Valencia' (2006) in Valencia met een extra optreden in het ten zuiden van Valencia gelegen - muzikaal klinkende - stadje Sax, gevolgd

door de concertreis naar Oostenrijk (2011) met als bijzondere optredens het Frühschoppenconcert op 2300 meter hoogte aan de Riffelsee (het grootste meer in de Ötztaler Alpen), het Platzconcert in Jerzens (Pitztal), het concert in de Kaiserliche Hofburg, voorafgegaan door een staand optreden Unter dem Goldenen Dachl te Innsbruck, gevolgd door een concert in Schladming met als afsluiting van dit zesdaagse project een letterlijk stormachtig afscheidsconcert in de Schlossgarten in Haus im Ennstal in de regio Dachstein-Tauern. Voorts werd in

Direct na de noodgedwongen 'corona-stops' van activiteiten organiseert een enthousiaste commissie in mei 2022 een korte concertreis naar Münster en Nordkirchen. Een van de hoogtepunten van die reis is het Freiluftconcert op de Prinzipal Markt voor de indrukwekkende Sankt Lamberti Kirche in Münster. Korte tijd na aanvang van het concert stroomt de markt vol met honderden toeschouwers.

2022 tussen de coronagolven door een weekendconcertreis georganiseerd naar Münster. Bij ons vooral bekend als de stad waar de vrede werd getekend die een einde maakte aan de Tachtigjarige Oorlog. Op verschillende plaatsen in de stad werd een concert verzorgd. Tevens werd ter afsluiting van de concertreis een concert gegeven in de tuin van het 18e-eeuwse slotkasteel van Nordkirchen, ook wel aangeduid als het 'Westfaalse Versailles', ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van de gemeente Nordkirchen. Daarnaast kijken we met veel plezier terug op diverse Chassé-concerten en allerlei andere tussentijdse muzikale projecten in Prinsenseek en omgeving.

Om een concertprogramma voor elkaar te krijgen is niet alleen nodig dat er intensief - en met een groot doorzettingsvermogen - wordt gerepeteerd om het concert zo feilloos mogelijk uit te voeren. Er moet ook veel aandacht worden besteed aan de bestuurlijke organisatie die ervoor moet zorgen dat aan de bijbehorende praktische randvoorwaarden wordt voldaan.

In hoofdstuk 2 zal dirigent Frans van Dun ons in die context deelgenoot maken van zijn professionele terugblik op de muzikaal-artistieke ontwikkeling van Amor Musae gedurende de afgelopen 35 jaar. Cecile Lips zal in hoofdstuk 7 op zeer persoonlijke wijze vertellen hoe zij in deze jubileumperiode haar lidmaatschap van Amor Musae heeft beleefd.

Het ligt voor de hand dat ik als voorzitter van Amor Musae vooral aandacht zal schenken aan de belangrijkste bestuurlijke ontwikkelingen. Een dergelijke uiteenzetting volgt uiteraard een minder sprankelende verhaallijn, maar bij een terugblik op het wel en wee van Amor Musae kan toch niet voorbij worden gegaan aan de bestuurlijke ontwikkelingen en omstandigheden die van belang zijn voor de continuïteit en dynamiek van de vereniging.

Bestuurlijke ontwikkelingen

In deze paragraaf zullen achtereenvolgens aandachtspunten de revue passeren die van belang zijn om een duidelijk beeld te krijgen van de mate van vitaliteit van Amor Musae, variërend van de ontwikkeling van het ledenbestand van Amor Musae tot haar instrumentenbeheer. Voor een dorpsharmonie, die ook in toemende mate inspeelt op regionale ontwikkelingen, is van belang dat ook allerlei muzikale samenwerkingsmogelijkheden voortdurend onderwerp van aandacht zijn. Maar ook op andere terreinen blijven de ontwikkelingen niet stilstaan. Daarop moet bestuurlijk steeds alert en adequaat worden gereageerd. Intussen is het voor de continuïteit van Amor Musae van groot belang dat ook op financieel gebied een zorgvuldig beleid wordt gevoerd. Al dit soort aandachtspunten komt hierna afzonderlijk en op gepaste wijze - dus beperkt tot de hoofdlijnen - aan de orde.

Ontwikkeling ledenbestand

De continuïteit van een vereniging staat of valt met de ontwikkelingen in haar ledenbestand. Zeker in een vergrijzende samenleving zal elke vereniging die haar vitaliteit wil behouden, actief beleid moeten voeren, gericht op de aanwas van nieuwe leden. In de afgelopen 35 jaar vormde het Groot Orkest (GO) de stabiele basis van de vereniging. Daarnaast heeft de vereniging een Opleidingsorkest (OO), opgericht in 1987, en sinds 2007 ook een Seniorenorkest (SO). Op 1 januari 2023 telde de vereniging Amor Musae 109 leden.

Ruim de helft van het totale aantal leden van Amor Musae was - en is nog steeds - muzikant van het Groot Orkest. Waar aanvankelijk nog circa 33% van het ledenbestand werd gevormd door de leerlingen, zakte dat percentage tot 9% in 2023. Diverse omstandigheden maken de afname van het leerlingental begrijpelijk, maar deze ontwikkeling vormt wel een belangrijk aandachtspunt. Stabiliteit in de leeftijdsopbouw is immers, zoals gezegd, van wezenlijk belang voor het voortbestaan van de vereniging op de langere termijn.

De ontwikkeling waarbij Prinsenbeek in 1997 onderdeel wordt van Breda, thans een gemeente met 186.500 inwoners, draagt bij aan de ambities van Amor Musae om een meer regionale uitstraling te krijgen. Het orkest treedt regelmatig op in het Chassé Theater in Breda, zoals in april 2019 bij de Theatershow "Oetblaoze" van Gé Reinders.

De leden van het Opleidingsorkest, thans één van de drie orkesten van Amor Musae, poseren in 2017 met hun instrumenten voor De Drie Linden in Prinsenbeek.

Het is een landelijke trend dat de aantrekkingskracht van harmonieën op jongeren afneemt. Allerlei maatschappelijke omstandigheden liggen daaraan ten grondslag. De jeugd wordt overvoerd met verenigings- en schoolverplichtingen die vaak onvoldoende op elkaar zijn afgestemd. Dit leidt bij de jeugd tot grote 'sociale drukte' met als gevolg dat de verplichtingen die voortvloeien uit het lidmaatschap van een muziekvereniging al snel teveel zijn gevraagd. Ook komt binnen het basisonderwijs de muzikale opvoeding, die vroeger bijna van nature uitmondde in het lidmaatschap van een harmonie, steeds meer in de verdrinking⁵. Daardoor stagneert de traditionele doorstroom naar een plaatselijke muziekvereniging. Amor Musae doet er daarom alles aan om contact te blijven onderhouden met de basisscholen en zodoende hun leerlingen vertrouwd te maken met het maken van muziek en het bespelen van een instrument. In hoofdstuk 3 wordt daarom de ontwikkeling geschetst van de muzikopleiding van Amor Musae. In hoofdstuk 4 wordt in dat verband nader ingegaan op de enthousiasmerende activiteiten van het Opleidingsorkest.

Overigens wordt vanwege diverse maatschappelijke ontwikkelingen de toevloed van nieuwe leden niet langer hoofdzakelijk verkregen uit de traditionele ledenwerving bij jongeren. Amor Musae richt haar focus in toenemende mate ook op 'zij-instromers', mensen die op latere leeftijd een muziekinstrument willen leren bespelen. Daarnaast zien we dat door de sociale mobiliteit mensen die van baan verwisselen of om andere redenen zich vestigen in de regio Breda en die al in hun oude woonplaats muzikaal actief waren, thans bewust zoeken naar een aantrek-

⁵ Zembla: Muziekschool in mineur, uitzending donderdag 21 oktober 2021:

<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/muziekschool-in-mineur>.

In 2007 wordt de vereniging uitgebreid met een eigen Seniorenorkest. Beoefening van de blaasmuziek is een duurzame hobby en kan binnen de drie orkesten van Amor Musae een (muzikaal) leven lang worden gepraktiseerd. Deze foto toont de leden van het Seniorenorkest na afloop van het Concert op de Mèrt in Prinsenbeek in september 2016.

kelijke harmonievereniging om hun hobby te continueren. Amor Musae wil ook voor die groep muzikliefhebbers een aantrekkelijke vereniging zijn.

De oprichting van het Seniorenorkest in 2007 heeft voor Amor Musae geleid tot het positieve gevolg dat het totale ledental van de vereniging toenam. Dit maakte de vereniging weliswaar grijzer, maar bracht haar ook duidelijke voordelen. De senioren beschikken over een grote muzikale expertise en andere vaardigheden waarvan in Amor Musae-verband dankbaar gebruik wordt gemaakt. Voor de senioren zelf creëerde de oprichting van het Seniorenorkest de mogelijkheid dat de leden van het Groot Orkest door een flexibele overgangsmogelijkheid hun hobby langer kunnen beoefenen. Daarnaast is het Seniorenorkest een geweldige ambassadeur van Amor Musae gebleken door ook muziekluitvoeringen te presenteren buiten de gebruikelijke concertzalen en zodoende muzikaal plezier te brengen op plaatsen en voor groepen die een Groot Orkest niet meer kan bedienen. Wim van den Elshout en Ad van Zijp besteden in hoofdstuk 5 nadere aandacht aan de wetenswaardigheden rondom het Seniorenorkest.

Verenigingsactiviteiten en hun maatschappelijke omgeving

Een harmonievereniging presenteert zich aan haar supporters vooral via concertuitvoeringen. Over de afgelopen 35 jaar verzorgde het Groot Orkest gemiddeld 8 concerten per jaar, het Seniorenorkest 7 en het Opleidingsorkest 3. Het Groot Orkest nam sinds 1988 acht keer deel aan concoursen. Daarnaast is het ook present bij diverse dorpse activiteiten. Het levert zijn muzikale inbreng bij de jaarlijkse dodenherdenking en het luistert eveneens mede de festiviteiten rond Koningsdag op.

Het Groot Orkest verzorgt in 2017 een optreden op een van de mooiste buitenlocaties van Breda. De uitnodiging tot het verzorgen van het Begijnhofconcert in 2017 is uniek omdat het concert plaatsvindt in het kader van de viering van het 750-jarig bestaan van het Begijnhof, de oudste instelling van Breda en één van de oudste instellingen van Nederland.

Ook voor andere festiviteiten is een muzikale entourage wenselijk en daar is Amor Musae graag toe bereid. Optochten en serenades bij gouden bruiloften behoren evenwel tot het verleden. Optochten zijn vanwege de weersgevoeligheid van de huidige instrumenten een te groot risico geworden en serenades zijn min of meer geruisloos uit beeld geraakt doordat huwelijksjubilea - anders dan vroeger - persoonlijke aangelegenheden zijn geworden. Wel worden steeds vaker buitenoptredens verzorgd, zoals openluchtconcerten. Het Seniorenorkest is vooral actief in het muzikaal opluisteren van feestelijkheden in woonzorgcentra en verzorgt ook eigen muzikale optredens.

Van interne aard zijn de ledenactiviteiten die op gezette tijden worden gehouden, waaronder gemiddeld twee keer per jaar een algemene ledenvergadering om lopende en toekomstige bestuurlijke aangelegenheden te bespreken. De afzonderlijke orkesten hebben daarbij elk hun eigen invulling gekozen. In de coronatijd moesten alle zeilen worden bijgezet om de binding met de leden zo goed mogelijk in stand te houden. Voor het eerst in haar bestaan werden door Amor Musae allerlei digitale activiteiten georganiseerd.

De betrokkenheid van de lokale overheid bij de activiteiten van Amor Musae was het grootst toen Prinsenbeek nog een zelfstandige gemeente was.

Het 100-jarig bestaan in 1988 is voor de Gemeente Prinsenbeek aanleiding om de vereniging voor te dragen voor een Koninklijke Onderscheiding. De uitreiking vindt plaats op 26 juni 1988. Voorzitter Kees Nagelkerke toont de Koninklijke Erepenning en burgemeester Leo Verwiel de bijbehorende oorkonde.

De Koninklijke Erepennenning.

Die verbondenheid werd vaak tot uitdrukking gebracht door aanvaarding van het beschermheerschap door de burgemeester. Bij het 100-jarig bestaan deelde de toenmalige beschermheer, burgemeester Leo Verwiel, mede dat Amor Musae was begiftigd met de Koninklijke Erepennenning⁶ en een jaar later ontving de vereniging de cultuurprijs van de gemeente Prinsenbeek⁷. Ook de opvolger van Verwiel, burgemeester Kees-Jan de Vet, bekleedde als laatste burgemeester van Prinsenbeek de functie van beschermheer van Amor Musae.

Na de gemeentelijke herindeling van 1997, waarbij Prinsenbeek ging behoren tot de gemeente Breda, kwam de betrokkenheid van de lokale Bredase overheid bij Amor Musae evenwel op een relatief laag pitje te staan. Pas in 2019 werd weer een nieuwe beschermheer benoemd in de persoon van de in Prinsenbeek woonachtige voormalige wethouder van Breda en momenteel senator in de Eerste Kamer, Alfred Arbouw.

Statutaire en procedurele kwesties

Recente foto van de voorzitters van Amor Musae in de periode 1988 tot 2023. Achter: (v.l.n.r.) Jan Vermunt, Ingeborg Spijkers, Martin Rasenberg en Leo Stevens. Voor: Kees Nagelkerke en Ton van Beek. De, inmiddels overleden, heer Gé Brogtrop is eveneens een korte periode voorzitter geweest.

Decennialang heeft binnen het bestuur onduidelijkheid bestaan over de beste rechtsvorm voor Amor Musae. Om daarover meer duidelijkheid te krijgen werd door het bestuur in 1990 een onderzoek gestart waaraan in 1993 ook mr. Felix

van der Laken⁸ een bijdrage leverde. Hij concludeerde dat de in 1888 opgerichte vereniging Amor Musae en de in 1951 opgerichte stichting Amor Musae naast elkaar bestonden en ook in de praktijk prima naast elkaar konden functioneren om zodoende bestuurlijk een gemeenschappelijk doel te realiseren ten behoeve van Amor Musae. Aldus werd beslist⁹. De bestuurlijke aanpassingen vloeiden voort uit de wens adequaat te reageren op bestaande of aangekondigde regelgeving. Voor Amor Musae was het vooral van bestuurlijk belang dat moest worden voorkomen dat onduidelijkheid zou ontstaan over de status van het muziekinstrumentarium. Er werd om die reden een duidelijke scheiding aangebracht tussen het vermogen van de vereniging Amor Musae en dat van de op 12 september 1994 door naamswijziging ontstane "Stichting tot Steun van de Katholieke Harmonie Amor Musae"¹⁰. Deze steunstichting was, zoals ook in de naamgeving besloten ligt, gericht op het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van Amor Musae die het specifieke ledenbelang te boven gingen, maar wel in het verlengde lagen van de door Amor Musae beoogde muzikale activiteiten.

Om voor de stichting en haar begunstigers de fiscaal gunstige status van ANBI-instelling (Algemeen Nut Beogende Instelling) te verwerven, werd de bestaande steunstichting in 2016 door naams- en statutenwijziging omgezet in de Stichting Musical Instruments for Children (hierna telkens aangeduid als SMIfC). De Belastingdienst heeft vervolgens met ingang van 1 maart 2016 aan de stichting de ANBI-status toegekend en haar tevens aangemerkt als culturele instelling. In dat kader werd in overleg met de fiscus het muziekinstrumentarium van de vereniging op 22 december 2016 bij wijze van schenking overgedragen aan SMIfC.

De statuten en reglementen van de vereniging zijn vooral in de afgelopen tien jaar ook om andere redenen regelmatig onderwerp van aandacht geweest en onder invloed van de maatschappelijke ontwikkelingen telkens aangepast aan de wettelijke eisen van de tijd. Er is een nieuw huishoudelijk reglement vastgesteld en er zijn diverse regelingen onder de noemer 'Regelingen Amor Musae' tot stand gekomen en samengebracht. Ook het volledige archief van Amor

⁶ Dagblad De Stem 1988.07.01: 'Liefde tot de muziek staat nog steeds hoog in het vaandel - Eeuwfeest van Harmonie Amor Musae'.

⁷ Modern Prinsenbeek 1989.01.23 Nr. 08: 'Cultuurprijs Prinsenbeek 1989'.

⁸ Mr. Felix van der Laken was, op het moment waarop hij aan het bestuur advies uitbracht, als procureur verbonden aan de rechtbank te Breda. Hij is later, op 18 september 1997, lid geworden van Amor Musae.

⁹ Jaarverslag 1993, 8

¹⁰ Om de vereniging bij te staan bij de uitvoering van haar activiteiten werd op 7 september 1951, naast de sinds 1888 bestaande muziekvereniging, een afzonderlijke 'Stichting Amor Musae' opgericht. De naam van deze stichting werd op 12 september 1994 gewijzigd in "Stichting tot Steun van de Katholieke Harmonie Amor Musae".

Secretaris, Ruud Berbers, zet zich op bijzondere wijze in voor de ordening en het veiligstellen van het archief. Het archief wordt in december 2012 overgedragen aan Stadsarchief Breda. Onder toezicht van Ruud Berbers ondertekenen Ynze Alkema (Stadsarchief) en Leo Stevens (Amor Musae) de overeenkomst.

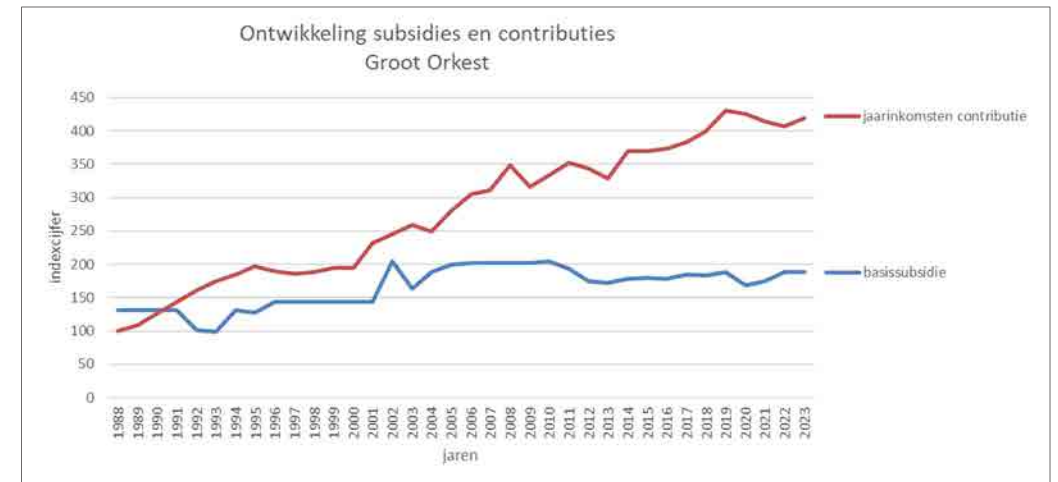
Musae is geordend, geïndexeerd om de toegankelijkheid te vereenvoudigen en ter bewaring overgedragen aan Stadsarchief Breda¹¹. De verenigingsactiviteiten krijgen een steeds breder karakter en moeten daarom ook ordentelijk worden afgestemd op andere maatschappelijke belangen. Het deugdelijk inpassen in de geldende voorschriften vergt - zoals algemeen in het verenigingsleven wordt ervaren - steeds meer bestuurlijke aandacht. Onmiskenbaar neemt daardoor ook de bestuurslast toe.

Financiële gang van zaken

De belangrijkste inkomsten van een harmonievereniging bestaan doorgaans uit overheidssubsidies, donaties van begunstigers en - in beperkte mate - recette-opbrengsten van concerten. Maar uiteindelijk is in de meeste verenigingen de contributieopbrengst van de leden de belangrijkste budgettaire sluitpost die op de jaarvergaderingen in meer of mindere mate fungeert als de bepalende factor voor de uitgaven die de vereniging zich kan veroorloven. Dat is bij Amor Musae niet anders. Daarom wordt ook aandacht besteed aan de trends binnen deze geldstromen.

Ontwikkeling binnen de verenigingsinkomsten

Rond het 100-jarig jubileum bestond meer dan de helft van de totale verenigingsinkomsten uit subsidies en contributies voor het Groot Orkest. Dat was ook nog het geval in 2023. In nevenstaande grafiek is voor het Groot Orkest de ontwikkeling van de inkomsten uit subsidies en contributies weergegeven.

De basissubsidie voor het Groot Orkest steeg vanaf 1988 tot begin deze eeuw met zo'n 40%, maar staat sindsdien door een geldend subsidieplafond al decennia vrijwel stil. Dit afgezet tegen een inflatiecijfer sinds 1988 van ca. 115%¹², moest mede hierdoor het contributietarief voor de leden van het Groot Orkest in de laatste 35 jaar tot ca. het viervoudige worden verhoogd. Deze contributiestijging heeft gelukkig binnen de vereniging geen onoverkomelijke problemen opgeleverd, maar duidelijk is dat zo'n trend niet onbeperkt kan worden voortgezet.

Musiceren in verenigingsverband is ook een sociale aangelegenheid. Juist muziekverenigingen dragen met hun activiteiten op bijzondere wijze bij aan de sociale cohesie in de samenleving. Elk lid levert daarvoor de eigen financiële bijdrage. Verenigingsbestuurders en beleidsmakers van overheden dienen zich er echter blijvend voor in te spannen dat de kosten voor de individuele muzikanten te dragen blijven.

Contributie voor het Opleidingsorkest

Voor Amor Musae vormden de leerlingenbijdragen een belangrijk aandachtspunt

¹¹ In 2022 bestond het archief uit 6300 archiefstukken, gerangschikt onder 30 rubrieken en 142 sub-rubrieken, beschreven in een index bestaande uit 163 pagina's.

¹² Gebaseerd op de consumentenprijsindex CPI.

Jeugdleden brengen een eigen (supporters)publiek mee. Soms geven die supporters steun aan het werk van de vereniging door middel van een vriendenbijdrage. Soms wekt 'zien musiceren' het verlangen op om zelf een instrument te gaan bespelen. Jeugdleden zijn daarom, ook in financiële zin, van groot belang voor een muziekvereniging.

binnen haar financiële mogelijkheden. Rond 1988 bestond immers meer dan 1/3 van de totale verenigingsinkomsten uit leerlingenbijdragen en subsidies voor de leerlingenopleiding. De eigen leerlingenopleiding was daarom - ook in financieel opzicht - van groot belang voor de vereniging.

Naast een bijdrage van de ouders van de leerlingen voor de door Amor Musae verzorgde opleiding, ontving Amor Musae voor die opleiding ook overheidssubsidie. Bovendien creëerden de opleidingsactiviteiten een

betrokken achterban van ouders, familieleden, vrienden en kennissen die vanwege hun verbondenheid met de leerlingen gemotiveerd waren om met enige regelmaat concerten van Amor Musae te bezoeken. Deze supportersgroep was tevens sneller bereid om de vereniging als 'vriend' of 'donateur' financieel te steunen. Voorts werden leeftijdsgenoten van de leerling door het bijwonen van de muziekkuitvoeringen gestimuleerd om zelf eveneens een muziekkopleiding te gaan volgen en dat effect kwam ook de financiële positie van de vereniging ten goede.

In dit financieel perspectief gezien had de verzelfstandiging van de leerlingenopleiding als negatief gevolg dat de kosten die leerlingen moesten maken voor hun muziekkopleiding in rap tempo stegen. Tot 2002 werd de opleiding nog verzorgd door Amor Musae zelf, met medewerking van professionele docenten. Een leerling betaalde toen, omgerekend naar euro's, €173¹³ per jaar en ontving daarvoor een muziekkopleiding, een instrument in bruikleen en het lidmaatschap van het Opleidingsorkest dat onder leiding stond van een kundige dirigent/vrijwilliger.

Na de verzelfstandiging gingen de samenhangende schakels in de opleidingsketen, afzonderlijk van elkaar, aan de leerling kosten in rekening brengen: Amor Musae voor de contributie aan de vereniging, de Steunstichting/SMIfC voor het onderhoud van het in bruikleen gegeven instrument en Nieuwe Veste voor de muziekkopleiding.

De verzelfstandiging van de muziekkopleiding was voor Amor Musae reden om extra aandacht te besteden aan het behouden en het opvijzelen van het muzikaal niveau van het Opleidingsorkest. Daarom werden voor het Opleidingsorkest

¹³ Amor Musae rekende een bedrag van fl. 280 per leerling per jaar plus een vergoeding van fl. 100 voor bruikleen van het instrument.

professionele dirigenten aangetrokken. Om deze kosten te dekken moest het bestuur in 2015 besluiten om ook aan leerlingen een jaarlijkse contributie in rekening te brengen. Aanvankelijk pas vanaf het moment waarop zij in het bezit waren van het B-diploma; later (vanaf 2017) aan alle leerlingen vanaf het begin van hun lidmaatschap. In 2023 bedraagt die contributie €56 per jaar.

Gebruikersvergoeding voor het instrument

Hoewel de opleiding in 2002 in haar geheel was overgedragen aan Nieuwe Veste, bleef Amor Musae, via de Steunstichting, later SMIfC, wel instrumenten in bruikleen geven aan de leerlingen. Deze stichting droeg de kosten voor het onderhoud van deze instrumenten, maar was genoodzaakt daarvoor van de leerlingen een vergoeding te vragen. In de periode 2006-2010 werd deze vergoeding geleidelijk aan verhoogd, om in 2011 te worden teruggebracht tot het niveau van de gebruikersvergoeding dat toen voor de niet-leerlingen gold. Vanaf 2017 is een vaste, gemiddeld kostendekkende, gebruikersvergoeding gaan gelden van €70 per jaar.

Lesgeld Nieuwe Veste

Een begrijpelijk gevolg van de overdracht van de leerlingenopleiding aan Nieuwe Veste was dat de leerlingen van Amor Musae voor hun muziekkopleiding voortaan aan Nieuwe Veste lesgeld moesten gaan betalen. Deze leselden zijn na de verzelfstandiging echter substantieel gestegen. Dagblad BN/ De Stem van 3 oktober 2017 maakte er zelfs melding van dat de Federatie voor Bredase Verenigingen voor Blaasmuziek, waarbij ook Amor Musae is aangesloten, de noodklok luidde over de tariefsverhogingen die Nieuwe Veste had doorgevoerd, terwijl tegelijkertijd de lestijden werden ingekort¹⁴. De interventie van de Federatie leverde weliswaar enige verlaging van de geldende tarieven op, maar toch zijn de kosten voor een muziekkopleiding bij Nieuwe Veste hoog gebleven¹⁵.

Bovenstaande ontwikkeling, waardoor drie verschillende partijen aan de leerlingen jaarlijks stijgende kosten in rekening gingen brengen, heeft ertoe geleid dat de opgetelde jaarlijkse kosten voor een muziekkopleiding in 2023 bijna 5 keer hoger waren dan in 1988.

Lotte Brokken bespeelt haar instrument: het euphonium. Deze foto is gemaakt in 2017.

¹⁴ BN De Stem, 3 oktober 2017: Muziekverenigingen Breda vrezen voor toekomst | Breda | bndestem.nl

¹⁵ De tarieven voor het seizoen 2022/2023 bedragen, inclusief HaFaBra-korting, €428 voor 36 weken gedurende 40 minuten duoles voor kinderen jonger dan 21 jaar, €518 voor 36 weken gedurende 40 minuten duoles voor jongeren van 21-24 jaar met een collegepas en €555 voor 36 weken 30 minuten duoles voor volwassenen. De prijzen voor individuele muzieklessen via Nieuwe Veste liggen gemiddeld 30% hoger.

Hopelijk leiden nieuwe initiatieven tot grotere aantallen jeugdleden, inclusief de bijbehorende activiteiten, zoals de gezellige jeugdmuziekkampen.

Het aantal kinderen waarvan de ouders in staat of bereid zijn om de kosten voor een muziekopleiding te dragen, is daardoor gaandeweg steeds verder afgenomen. Naast de eerder genoemde maatschappelijke ontwikkelingen, was deze kostenstijging dan ook mede oorzaak van het feit dat het leerlingenaantal bij Amor Musae sinds 2018 substantieel afnam. De verwachting is dat deze ontwikkeling ook voor de komende jaren een belangrijk aandachtspunt zal blijven. Dit betekent dat moet worden nagedacht over revitalisering van de leerlingenopleiding. In dat verband is het aardig melding te kunnen maken van het initiatief dat in januari 2023 is genomen door de Stichting Musical Instruments for Children voor oprichting van de separate Stichting Muziekonderwijs Baronie. Deze stichting wil zich, zoals de naam aangeeft, gaan inzetten voor het verzorgen van betaalbaar muziekonderwijs. De tijd zal leren of dit loffelijke initiatief een succesvolle bijdrage gaat leveren aan de leerlingenopleiding ten behoeve van de harmonieën in de Baronie van Breda. Ook in 2023 geldt immers: wie de jeugd heeft, heeft de toekomst!

Terug naar het onderwerp van de financiën. Het is goed melding te maken van het feit dat - net als eertijds de Gemeente Prinsenbeek dat had gedaan - na 1997 ook de Gemeente Breda via subsidies steeds substantiële steun heeft gegeven aan het culturele leven.

Een andere versterkende ontwikkeling voor de financiële positie van de vereniging is de omstandigheid dat door de oprichting van het Seniorenorkest vanwege het daardoor toegenomen totale ledental niet alleen de contributieopbrengsten van de vereniging zijn toegenomen, maar ook het door de vereniging ontvangen gemeentelijke subsidiebedrag, want ook het Seniorenorkest komt in aanmerking

De orkesten van Amor Musae ontvangen een exploitatiesubsidie van de Gemeente Breda. Als tegenprestatie leveren zij een bijdrage aan het culturele en maatschappelijke leven in de stad, zoals hier aan de jaarlijkse Dodenherdenking in Prinsenbeek.

voor een jaarlijkse subsidie van de Gemeente Breda. Binnen de vereniging Amor Musae staat het Seniorenorkest in beginsel echter financieel op eigen benen. Zijn uitgaven moeten worden gedekt door eigen opbrengsten. Wel moet het van zijn contributies een percentage afdragen aan Amor Musae ter dekking van de gemeenschappelijke algemene kosten van de vereniging.

Onderstaande grafiek geeft - voor de gehele vereniging - de ontwikkeling weer van het percentage van de exploitatiekosten dat door de jaarsubsidie werd gedekt.

Sponsoractiviteiten

Amor Musae heeft ook veel te danken aan de jarenlange bijdragen van donateurs, vrienden en sponsors. In 1991 werd de groep 'Vrienden van Amor Musae' opgericht. Vanwege de vriendenbijdrage van 100 gulden, werd deze ook wel als de 'Club van honderd' aangeduid. Daarnaast werden legaten en persoonlijke bijdragen ontvangen. Deze ondersteunende bijdragen die rechtstreeks aan de vereniging werden verstrekt of via de steunstichting aan haar ten goede kwamen, hebben de muzikale ambities zeer gesteund. De bedragen zijn vooral aangewend voor het verjongen en vernieuwen van het instrumentarium.

Moderne uitvoeringen, met extra podiumverlichting, beeldschermen, geluidsapparatuur en zelfs vuurwerk, maken indruk op het publiek maar zijn kostbaar geworden.

Van 1997 tot en met 2018 heeft de Rabobank als hoofdsponsor gefungeerd, maar na 2018 ondersteunt de Rabobank Amor Musae alleen nog via de landelijke actie 'Rabo ClubSupport'. Daardoor zijn de jaarlijkse bijdragen helaas gedaald.

Om echter het niveau van de vereniging op peil te houden en kwalitatief goede concerten te kunnen verzorgen die niet alleen uitblinken door de kwaliteit van de muziek, maar ook door een professionele ambiance en een aantrekkelijke aankleding van de concertzaal door middel van podiumverlichting, presentatiehulpmiddelen, projectie op beeldschermen, geluidsinstallatie, et cetera, is steeds meer geld nodig. Dit blijft voor de vereniging een voortdurend onderwerp van aandacht en zorg. De conclusie is derhalve dat voor de komende jaren extra inspanningen nodig zijn om meer sponsoractiviteiten te ontwikkelen en het spon-sor-schap aantrekkelijker te maken.

Concoursen en vervangende projecten

Concoursresultaten Amor Musae 1988 - 2023

Datum	Plaats	Afdeling	Muziekwerken	Punten	Prijs	Dirigent
1987.11.29	Roosendaal	Superieur	A Manx Overture Variations on a Korean folksong	309	1 ^e Prijs	Frans van Dun
1990.11.25	Dongen	Superieur	La battaglia di Legnano Armenian Dances	316	1e Prijs en hoogste aantal punten van het concours	Frans van Dun
1994.04.24	Etten-Leur	Superieur	Ricercare Symphony No. 1 for Band	321	1e Prijs en hoogste aantal punten van het concours	Frans van Dun
1996.01.28	Poeldijk	Superieur	Romeo and Juliet	314	1 ^e Prijs en tweede op Nederlands kampioenschap	
1999.11.07	Doetinchem	Superieur	Pagan Dances 5 ^e Suite uit 'The Bolt'	316	1e Prijs en hoogste aantal punten van het concours	Frans van Dun
2004.12.12	Etten-Leur	1 ^e Divisie	Intermezzo uit First Suite for Military Band Entornos Viola Pergola Three dance episodes from 'On the Town' Mambo Tymbal	85	1e Prijs en hoogste aantal punten van het concours	Frans van Dun
2006.06.30	Valencia	Sección Primera	Tercio de Quites Iridiscentias Sinfonicas 4 th Symphony for Band	331,5	1e Prijs (Primer Premio) met lof van de jury	Frans van Dun
2009.12.13	Etten-Leur	1 ^e Divisie	Fandango Figures Sonores Concertino Pini di Roma	86	1e Prijs en hoogste aantal punten van het concours	Frans van Dun

In de periode 1987 tot en met 2009 behaalt het Groot Orkest uitstekende concoursresultaten.

Aanvankelijk werd veel geld geïnvesteerd in deelname aan concoursen. Omdat de concoursdeelname een steeds kostbaardere aangelegenheid werd die de vereniging niet veel méér opbracht dan een steeds herhaalde bevestiging van het feit dat het orkest op een zeer hoog niveau speelde, moest Amor Musae de deelname

Amor Musae Prinsenbeek speelt al decennialang mee in de hogere regionen van de Nederlandse amateur-blaasmuziek. In 1996 behaalt het Groot Orkest de 2e prijs in de afdeling Superieur op het Nederlands landskampioenschap in Poeldijk.

Prinsenbeek's Got Talent zorgt voor feestelijke concerten. Dit muzikaal spektakel, dat podium biedt aan plaatselijke talenten, wordt gehouden in 2013, 2016 en 2018.

leden veel werk verzet om de kostenkant van deze uitdagende projecten zo veel mogelijk binnen de budgettaire perken te houden. Door middel van publiciteitsacties werd met name de kaartverkoop voor het bevrijdingsconcert met succes gestimuleerd. Het is desondanks moeilijk een andere conclusie te trekken dan dat nog steeds stevig moet worden getrokken aan het binnenhalen van donatie- en sponsorgeld. Ook zal bij optredens noodgedwongen steeds een goede balans moeten worden gevonden tussen kosten en opbrengsten.

Instrumentenbeheer

In 1988 beschikte Amor Musae al over een goed instrumentarium. Uiteraard moesten instrumenten na verloop van tijd vervangen worden. Ook moeten voor een orkest dat speelt in de hoogste regionen, geregeld nieuwe instrumenten worden aangekocht. In de periode 1988-2021 heeft de vereniging dan ook zeer intensief geïnvesteerd in haar instrumentarium. De steunstichting droeg met eigen acties hieraan extra bij. In 2007 werd, zoals ook al eerder is aangestipt, het instrumentarium bij de steunstichting ondergebracht. In 2016 werd het volledig instrumentarium, samen met het batig saldo van de steunstichting, overgedragen aan SMIfC.¹⁶ Het onderhoud van de instrumenten werd tot het jaar 2007 door de vereniging

aan concoursen beperken. In plaats daarvan werd vervolgens extra energie gestoken in alternatieve, meer eigentijdse projecten, zoals bijvoorbeeld Prinsenbeek's Got Talent. Die hadden een goede uitstraling, maar de kosten daarvoor waren helaas hoger dan de opbrengsten, zodat financiële discipline nodig bleef.

Daarom moest ook bewust worden gestreefd naar projecten die muzikaal prestigieus waren, maar ook kostendekkend konden worden uitgevoerd. Dat lukte bijvoorbeeld bij de concertreis naar Valencia in 2006 (budgetbedrag €55.000) en het concert van het Groot Orkest in 2019 in de Grote Kerk Breda bij gelegenheid van de 75-jarige bevrijding van de stad Breda (budgetbedrag €13.000). Tijdens de voorbereidingen van deze concerten is door bestuur en

vooral bekostigd uit de contributieopbrengsten. Deze kostenpost werd vanaf 2008 als onderdeel van het instrumentenbeheer ondergebracht in de steunstichting. Afzonderlijk van de contributie voor de vereniging werd vanaf 2008 van de personen die van de steunstichting een muziekinstrument in bruikleen hadden, een zogenoemde 'gebruikersvergoeding' gevraagd.

Anno 2023 beschikt de vereniging Amor Musae dus niet meer over eigen instrumenten. De vereniging huurt van SMIfC het slagwerk ten behoeve van haar drie orkesten. De leden van Amor Musae hebben wel het eerste recht om bij SMIfC, tegen de genoemde gebruikersvergoeding, een van de bovengenoemde instrumenten in bruikleen te ontvangen. Hiervan maakte in 2022 zo'n 40% van de muzikanten gebruik. Zodra een instrument, naar de mening van de instrumentenbeheerder en de dirigent, vervangen dient te worden, kan door SMIfC een nieuw instrument worden aangekocht en aan een lid van Amor Musae worden uitgeleend. Daarnaast wil het bestuur van Amor Musae, waar mogelijk, bevorderen dat haar leden een eigen instrument aanschaffen. SMIfC heeft hiertoe eigen stimuleringsregelingen ontworpen. Het beheer van het instrumentarium wordt in hoofdstuk 6 nog nader uit de doeken gedaan.

Pauken vormen een onderdeel van het slagwerkarsenaal dat Amor Musae huurt van de Stichting Musical Instruments for Children. Leerling paukenist Jeroen van den Berg

Tot slot

In 1988 vierde onze vereniging onder de naam "Katholieke Harmonie Amor Musae" met een aantal mooie festiviteiten haar 100-jarig bestaan. Bij gelegenheid van dat jubileum verscheen ook een gedenkboek. Bij de viering van het 125-jarig bestaan van Amor Musae in 2013 werd in samenwerking met de heemkundekring van Prinsenbeek een overzichtstentoonstelling georganiseerd over de 125-jarige geschiedenis van deze vereniging. In deze tentoonstelling was te zien hoezeer Amor Musae verbonden was met het kerkdorp Beek en de latere gemeente Prinsenbeek.

Ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van Amor Musae in 2013 wordt in museum De Rijf in Prinsenbeek een speciale overzichtstentoonstelling gehouden. Op de achtergrond is, tegen de wand, het eerste vaandel te zien.

De voorzitter van de Heemkundekring, de heer Ad van Melis, opent op 6 oktober 2013 de jubileumtentoonstelling.

In 2013 was Prinsenbeek na de gemeentelijke herindeling van 1997 al meer dan vijftien jaar geen zelfstandige gemeente meer. De inlijving door de gemeente Breda werd door de inwoners van Prinsenbeek niet erg welwillend ondergaan en min of meer ervaren als een 'annexatie'. Het verenigingsleven moest bestuurlijk gaan samenwerken met het gemeentebestuur van Breda en zich voegen naar de regels van Groot-Breda. Dat bleek in veel gevallen gelukkig een kwestie van wennen te zijn.

De veranderingen die Beek heeft doorgemaakt als onderdeel van Princenhage naar de zelfstandige gemeente Prinsenbeek en vervolgens de effecten moest ondergaan van de integratie van een zelfbewust eigen dorp in de grootschalige bestuursomgeving van Groot-Breda (naar grootte derde gemeente van Brabant en negende stad van Nederland), zijn uiteraard ook op het functioneren van Amor Musae van invloed geweest.

De vereniging kreeg in die periode, mede door allerlei prestigieuze activiteiten zoals de deelname aan het Certamen in Valencia, muziekreizen naar onder andere Oostenrijk en Münster (Duitsland) en diverse optredens in het Chassé-theater, ook vanuit haar eigen ambitie, steeds meer een regionale uitstraling. In de laatste 35 jaar kwamen deze ontwikkelingen in een stroomversnelling. Die hebben Amor Musae, binnen een snel veranderende samenleving, opgestuwd tot het hoge niveau waarop zij nu opereert.

Door de coronapandemie kwamen de muzikale activiteiten van Amor Musae evenwel op een overrompelende manier tot stilstand. Het bestuursbesluit van 10 maart 2020 om voor de

Modern Prinsenbeek met mooie aankondigingen en commentaar.

Uit zorg voor het coronavirus worden tot vier keer toe de verenigingsactiviteiten stilgelegd: tussen 10 maart en 1 juli 2020; tussen 4 en 19 november 2020; tussen 14 december 2020 en 7 juni 2021 en tussen 28 november 2021 en 17 januari 2022. Op 26 september 2021 - tussen twee lockdowns in - wordt door de drie orkesten een concertmiddag onder de titel 'I AM Back', verzorgd. Op deze foto ontmoeten Ruud Schoonderwoerd en Leen van Drimmelen elkaar voor dat concert.

Chassé-concert in 2019 met medewerking van vioolsoliste Mei-Lin Bos.

veiligheid van de leden en de volksgezondheid alle fysieke verenigingsactiviteiten op te schorten, vormde een historische beslissing. In de 135-jarige geschiedenis van Amor Musae is die - naar effect - eigenlijk alleen te vergelijken met de op 15 maart 1942 genomen beslissing om de activiteiten van Amor Musae op te schorten ingevolge de weigering van de vereniging zich aan te sluiten bij de door de Duitse bezetter in het leven geroepen 'Kultuurkamer'.

Amor Musae heeft de patstelling in de coronatijd noodgedwongen gebruikt om zich in allerlei verbanden en commissies te bezinnen op haar verdere toekomst. De viering van het jubileum van het 135-jarig bestaan van Amor Musae in 2023 is dan ook één van de daaruit voortvloeiende gevolgen. Deze viering biedt de vereniging de gelegenheid om terug te zien, te overwegen, te heroverwegen en keuzes te maken voor de toekomstige koers. Het is een mooie gelegenheid om te tonen dat we vol plannen zitten en met veel energie met die toekomst bezig zijn.

AMOR MUSAE 135

Vaandrigs: Leo Stevens, Gé van Kempen en Gérard Schoenmakers. Concertreis Oostenrijk 2011.

2 35 Jaar muzikaal-artistieke ontwikkeling

Frans van Dun¹⁷

Wat zegt de Amor-Musae-geschiedenis over de startperiode?

In het vorige hoofdstuk is al aan de orde geweest dat in de aanloop naar het eeuwfeest van Amor Musae op 14 maart 1985 Frans van Dun het dirigeerstokje overnam van Nol Leblanc. In het jubileumboek '100 jaar Amor Musae 1888-1988' is daarover opgetekend dat deze benoeming werd voorbereid door een commissie (Commissie Nieuwe Dirigent), bestaande uit Ad Aarts, Kees Coertjens, Janus Watzeels, Ruud Kavelaars en Tom Overboom. Zij werkten eerst een profiel-schets uit en gingen aan de hand daarvan op onderzoek uit. Uit de vele kandidaten werd uiteindelijk Frans van Dun gekozen.

Zijn eerste taak was Amor Musae weer muzikaal in de lift te zetten. Voor het verwachtingsvolle Prinsenbeekse publiek maakte hij zijn opwachting tijdens het Kermisconcert van 1985. Het publiek bleek duidelijk tevreden. In het Nieuwjaarsconcert van 1986, brak dit nieuwe elan nog duidelijker door. De orkestrale discipline had het samenspel wezenlijk verbeterd. Op 19 april van dat jaar kregen de Bekenaren voorts een zeer goed verzorgd uitwisselingsconcert voorgezet. Met Koninklijke Harmonie Cecilia uit Prinsenhage werd een prima muzikaal geheel ten gehore gebracht. Dagblad De Stem memoreerde het wel zeer expressief als: 'een ongelooflijk spannend stuk muziek met dynamische explosies en verstilde klankvelden in een vindingrijke orkestratie'.¹⁸ Dit, en verscheidene andere concerten, vormden de juiste voorbereidingen voor het verplichte concours op 29 november 1987 te Roosendaal. Zo kort voor het eeuwfeest moest de deelname een succes worden. De resultaten waren in vergelijking met 1983 (Hulst) uitstekend te noemen. Amor Musae behaalde 309 punten. Een dikke eerste prijs.¹⁹

Concertaffiche. Ontwerp: Jan van den Hoven.

¹⁷ Frans van Dun is dirigent van Amor Musae sinds 1985.

¹⁸ 100 jaar Amor Musae, 1888-1988, blz. 114-115.

¹⁹ De complete jury-beoordeling van dit concours is opgenomen in '100 jaar Amor Musae 1888-1988', blz. 115-117.

Bondsconcours in Roosendaal op 29 november 1987. Amor Musae wint de 1e Prijs in Afdeling Superieur.

Dat bij het concours in Roosendaal een groot aantal supporters en het voltallige college van B&W van Prinsenbeek aanwezig waren, zegt iets over de betrokkenheid van de Bekenaren bij de prestaties van hun Amor Musae in die periode. Na deze inleiding die afkomstig is uit de archieven van Amor Musae en die niet door Frans van Dun zelf is opgetekend, wordt doorgeschakeld naar de impressie van de jonge dirigent die bij zijn benoeming nog pas 27 jaren oud was. Hij zal zijn persoonlijke visie geven op de muzikaal/artistieke ontwikkeling van het Groot Orkest in de jubileumperiode 1988-2023.

Eerste kennismaking

Voorjaar 1985 (het moet ergens in maart zijn geweest), kreeg ik de heer Ad Aarts als woordvoerder van de benoemingscommissie aan de (toen nog vaste) telefoonlijn met de vraag of ik geïnteresseerd zou zijn in de functie van dirigent bij harmonie Amor Musae te Prinsenbeek. Dat was op dat moment een lastige vraag. Ik was immers als jonge, beginnende dirigent nog niet zo lang verbonden aan harmonie Euphonia te Teteringen en had het daar prima naar mijn zin. Bovendien vond ik het niet erg netjes om daar na een korte tijd alweer op te stappen. Als ik zou ingaan op de uitnodiging van Amor Musae was dat echter onvermijdelijk, want beide orkesten hadden de donderdagavond als hun vaste repetitieavond (en hebben dat trouwens nog steeds).

De heer Aarts wist me echter te overtuigen om te komen luisteren naar een concert in Chaam waar Amor Musae na de pauze zou optreden. Conform die

uitnodiging ben ik samen met mijn vader, Jan van Dun, die een redelijk betrouwbaar oordeel had over de kwaliteit van orkesten, naar Chaam getogen. Het concert was heel aardig, maar wat vooral hoorbaar was, was dat in het orkest veel goede muzikanten speelden, dat de klank (tegenwoordig aangeduid met het iets ruimere begrip 'sound') fraai was en dat Amor Musae naar mijn mening en die van mijn vader, muzikale potentie had. Daar deed het enigszins gedateerde repertoire dat die ochtend werd uitgevoerd, hetgeen kennelijk de weerslag was van de toenmalige artistieke inzichten, niets aan af.

Ad Aarts is in 1985 woordvoerder van de benoemingscommissie 'nieuwe dirigent'.

Mijn gevoel stuurt me op dit soort momenten over het algemeen de goede richting op en dat gevoel zei me dat Amor Musae meer muzikale mogelijkheden voor de (middellange) termijn had dan het orkest in Teteringen. Toen daarnaast bleek dat ook de repetitiezaal en het honorarium beduidend beter zouden zijn dan in Teteringen, was de keuze snel gemaakt. Op dat moment wist ik nog niet dat toen, zowel voor mijzelf als voor Amor Musae, een lange periode van kwantitatieve, kwalitatieve en artistieke groei zou aanbreken die in de regio West-Brabant in positieve zin tamelijk uniek genoemd mag worden.

Nadat ik met redelijk veel moeite mijn contract met het orkest in Teteringen had kunnen opzeggen, ben ik in mei 1985 voortvarend aan de slag gegaan in het Eikebos, gelegen in de Schoolstraat te Prinsenbeek waar het orkest destijds repeteerde. Ik zie mezelf daar nog binnenkomen aan het einde van de Algemene Ledenvergadering, voor mijn gevoel gadeslagen door de aanwezige leden alsof ik een buitenaards wezen was. Wat voelde ik me toen nog ongemakkelijk in mijn nieuwe functie. Dat kwam ongetwijfeld voort uit de nog jeugdige onervarenheid, maar dat gevoel bleek echter snel te verdwijnen toen we in de weken daarna aan de slag gingen voor het eerste concert onder mijn leiding.

Dat eerste concert was het traditionele zomerconcert bij restaurant Boswachter Liesbosch. Van dit concert is me eigenlijk alleen bijgebleven dat ik boos en geïrriteerd was omdat de organisatie (het bestuur?) twee essentiële zaken vergeten was. De dirigentenbok en -lessenaar waren niet meegebracht en evenmin de grote trom. Toch niet onbelangrijk bij een concert! Een triviaal en herstelbaar iets, zou je misschien in een eerste reactie zeggen, maar het was toch enigszins tekenend voor de in mijn ogen nogal amateuristische aanpak van veel zaken binnen het orkest op dat moment en het was tegelijkertijd ook de expressie van mijn eigen drang naar perfectionisme.

De belangrijkste muzikale aandachtspunten voor een goed functionerend orkest

Enfin, na dat eerste concert brak de zomervakantie aan en na die vakantie zijn we met drie personen, het reeds genoemde trio Ad Aarts, Kees Coertjens en onder-

getekende, voortvarend aan de slag gegaan om allerlei zaken aan te pakken die rechtstreeks invloed hadden en (nog steeds) hebben op het artistieke niveau van het orkest. Met name de leerlingenopleiding, het instrumentarium en de repertoire-samenstelling kregen de volle aandacht en vanaf toen in een vlot tempo ook een heel ander gezicht.

Allereerst mijn visie op de repertoire-samenstelling. Die vroeg om vernieuwing. De daarop betrekking hebbende keuze was wellicht het meest in het oog en oor springende aspect van een andere artistieke focus. De repertoire-keuze bepaalt immers het gezicht naar buiten. Naar mijn gevoel zou het repertoire een mix moeten worden van zoveel mogelijk verschillende genres. Dat is immers het karakteristieke kenmerk van een (goed) harmonieorkest. Het moet vertrouwd zijn met het spelen van (zeer) uiteenlopende muziekstijlen: van Bach tot Beatles, zoals dat met een aardige alliteratie

kan worden uitgedrukt. Gelukkig vond ik in dit opzicht in Ad en Kees twee wapenbroeders. En zo maakte genoemd driemanschap in den beginne de muzikale keuzes.

Het vaandel van Amor Musae met de twee schellenbomen.

Dat betekende geen ouderwetse operette-ouvertures meer in een slechte bewerking van de toentertijd vaste muziekuitgever, geen oubollige potpourri's of versleten marsen, maar Amerikaans repertoire, origineel voor harmonieorkest gecomponeerde werken, paso dobles, lichte muziek, musicalmuziek, groot symfonisch repertoire, popbewerkingen, enz. Kortom een zo breed mogelijk scala aan genres.

Verliep deze 'Wende' zonder slag of stoot? Meestal wel. De muzikale nieuwsgierigheid van de muzikanten won het in het algemeen van de neiging het bestaande te behouden. Gelukkig! Maar toch niet altijd en bij iedereen.... Nu en dan waren er nog begrijpelijke oprispingen vanuit een deel van de leden om te blijven hangen in de muzikale modus van de eerste helft van de 20e eeuw.

Zo herinner ik me het muzikale sentiment rond het 100-jarig bestaan van Amor Musae in 1988. Ik had in 1987 op het toenmalig Brabants Conservatorium een productie geleid van de musical 'West Side Story'. Deze musical leek me een spectaculaire en revolutionaire muziekvoorstelling om het 100-jarig jubileum van Amor Musae mee te vieren. Bij Ad en Kees, alsmede bij een aantal andere betrokken leden, genereerde dat idee groot enthousiasme.

Op een gegeven moment kwam er echter een brief binnen bij het bestuur van een aantal oudere leden met de strekking dat een dergelijk verhaal en een dergelijke voorstelling toch echt niet kon 'op de Beek'. Een biertent neerzetten op

'West Side Story' prestatie van bovenste plank

PRINSENBECK - Zaal Eikebos. 'West Side Story' door harmonie 'Amor Musae'. Gezien 21 juni.

Door Jan de Breet

WAARIN een kleine gemeenschap groot kan zijn werd gisteravond in Prinsensbeek klinkklaar duidelijk bij de uitvoering in zaal Eikebos van de musical 'West Side Story' door de harmonie Amor Musae o.l.v. Frans van Dun.

In ieder geval lijkt het niet waarschijnlijk dat in het jaarboek 1988 naast de opening van het station en deze uitvoering van Bernstein wereld-opus nog andere toppers van gelijkwaardige betekenis in het goud geschreven zullen worden. Want grote klasse werd er wel geleverd. En dat mag men zeggen, als het een amateur-ensemble lukt om bijna voortdurend de professionele uitvoeringen van een zo'n overbekend werk als deze musical te doen vergeeten.

De angst zal de organisatoren in de voorbereidingstijd menigmaal om het hart geslagen zijn. Toch is men koelbloedig verder gegaan. Men deed daarbij een aantal voortreffelijke keuzes, zodat er een plonje prima dansers en zangers voorhanden waren, die ook dankzij kleurige erg goede handen van Peter Paul Houtzortels. Met een mooi gestimuleerde lenige stem was hij zeer te overtuigen. De rol van Maria werd heel sympathiek ingevuld door Ellen van Ham. De helderheid van haar stem was opvallend. Haar interpretatie werd bepaald door een zekere ingehoudenheid. En dat kan ook een opvatting zijn. Caroline Chambon gaf met overtuigende stem en grote uitstraling goed profiel aan de rol van Anita. Met een sterk aandeel dus van de balletgroep o.l.v. Monique Sanders en weinig maar bescholden en effectieve regie-aanwijzingen van Ton van Beek kwam er een heel aantrekkelijk toneelbeeld naar voren.

Toch... De inspiratie werd opgedaan bij Amor Musae, dat met Frans van Dun aan het roer een muzikale basis legde, waar niemand omheen kon. Echt fantastisch was om te horen hoe het lukte om met een club van meer dan zeventig mensen de begeleiding aan minikoor en solisten zo prachtig in balans te houden. Ook de gelijkheid tussen zangers en orkest was opvallend goed.

En natuurlijk swingde het zo nu en dan echt de pen uit. Maar dan wel binnen de grenzen van de beheersing. Er werden heel wat fijne solo's geblazen en de nuanceringen in tempo en dynamiek gaven veel extra sfeer. Frans van Dun toonde zich deze avond een dirigent van heel goede klasse, die dirigentproblemen moeiteloos overvleed en vooral zonder spijten, maar met veel uitstraling iedereen op de goede plaats krijgt. De arrangementen van Frans van Dun, Don Herken en Kees v. Geel waren bijzonder knap aan de omstandigheden aangepast. Waaronder eigenlijk deze klassieke uitvoering ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan niet nog eens in de Stadschouwburg Breda gebracht? In Prinsensbeek zijn de twee uitvoeringen op vrijdag- en zaterdagavond n.a. al uitverkocht.

* De geliefden, Tony en Maria, ontmoeten elkaar bij de klanken van Amor Musae

FOTO MARCEL BEKKEN

De opvoering van de Musical West Side Story wordt in dagblad De Stem lovend gerecenseerd door Jan de Breet.

de Markt en daarin een programma brengen met operette-ouvertures en marsmuziek zou het jubileum veel meer recht doen! Niet alleen het totaal gedateerde idee, maar ook de manier van communiceren (achter de rug van de dirigent om zich wenden tot het bestuur) stond me als jeugdige Sturm-und-Drang-dirigent zodanig tegen, dat ik vond dat ik het machtswoord moest uitspreken: 'als dat het hoofditem van het jubileum gaat worden, zal Amor Musae een andere dirigent moeten gaan zoeken'. Gelukkig werd ik in dit verschil van inzicht voor 100% gesteund door Ad, Kees en een aantal anderen waardoor 'West Side Story' volgens plan doorging en thans, terugkijkend, als zodanig als een van de hoogtepunten uit het bestaan van Amor Musae kan worden getypeerd.

De repertoirevernieuwing kreeg nog een krachtiger impuls onder invloed van de concoursen waaraan het orkest ging meedoen. In de jaren tachtig en negentig maakten de blaasorkesten een inhaalslag ten opzichte van de professionele symfonische muziek. Ook de blaasorkesten gingen muziek spelen van moderne componisten. En dan niet modern in de zin van popmuziek of amusementsmuziek, maar modern binnen het klassieke repertoire. Muziek waarin de 'mooie melodie' veel minder dominant is, maar ook ruimte biedt aan andere, eveneens belangrijke, muzikale componenten. Je kunt hierbij denken aan het gebruik van onregelmatige maatsoorten (bijv. een 5/8 maat), akkoorden met scherpe dissonanten die

Zomertijdconcert van het Groot Orkest op 28 maart 2015 in De Drie Linden.

niet (meteen) oplossen, meer en ook nieuwe slaginstrumenten (bijv. de marimba), het componeren met klankvelden in plaats van traditionele akkoordopeenvolgingen, het gebruik van complexe ritmes en maten in plaats van alleen de gangbare metriek en open te staan voor de invloeden van jazz- en popmuziek.

Ik geef ter illustratie enkele voorbeelden van muziekwerken die Amor Musae heeft gespeeld en waarmee nieuwe klankkleuren werden binnengebracht:

- Transitions
- Iridiscencias Sinfónicas
- Entornos
- Variations on a Korean Folksong
- Genesis
- Figures Sonores
- To the Stars
- To Slip the Surly Bonds of Earth
- De Symfonie van Alfred Reed
- Danzón
- Rhapsody in blue

Los van de muzikale inhoud van de composities heeft ook de verbeterde bladmuziek van de muzikuitgevers (tot stand gekomen onder invloed en druk van menig dirigent) een positieve invloed gehad op het muzikaal-artistieke niveau van het orkest. Goed doordachte instrumentaties en uitgaven resulteerden in een betere, fraaiere en meer doorzichtige orkestklank. Deze ontwikkeling is zo'n beetje in de jaren tachtig begonnen en heeft ons een welkome steun in de rug gegeven.

Naast de vernieuwing in het repertoire, heb ik aangegeven dat naar mijn mening ook de staat van het instrumentarium de volle aandacht verdient. Het instrumentarium zoals ik dat in 1985 aantrof, is inmiddels gelukkig volledig vervangen. Niet alleen vanwege de technische staat van de instrumenten, maar ook en vooral omdat een aantal instrumenten (bijv. hoorns in Es, piccolo in Des en baritons, trombones zonder kwartsventiel) niet meer pasten in de vernieuwende muzikale opvattingen van die tijd. De modernere instrumenten gaven veel ruimere mogelijkheden om echt zuiver te spelen en de gewenste orkestklank te realiseren. En daarvan profiteren we nog steeds. Ook die investering was een belangrijke stimulans in de ontwikkeling naar een ambitieuzer artistiek niveau van het orkest.

Het gegeven dat Amor Musae in 1997 een voor een amateurorkest uitstekende repetitiezaal tot haar beschikking kreeg (overigens mede dankzij de in hoofdstuk 7 beschreven intensieve bemoeienis van het toenmalige bestuur met de inrichting daarvan), heeft eveneens een positieve uitwerking gehad op het artistieke niveau

Exterieur van het welzijnsgebouw De Drie Linden, sinds 1998 de thuishaven van Amor Musae.

van het orkest. Een repetitiezaal met een goede, transparante akoestiek is immers voor het rendement van de repetities - en dus de muzikaal-artistieke groei van het orkest - erg belangrijk, nog los van het feit dat de prettige speelomgeving voor een aantal muzikanten een van de redenen was om zich als muzikant bij Amor Musae aan te melden. Wat dat betreft is de verhuizing naar De Drie Linden een zegen geweest.

Aan het derde genoemde aandachtspunt, de leerlingenopleiding, is eveneens volop gewerkt. In hoofdstuk 3 wordt door Kees Coertjens en Ad Aarts aandacht besteed aan de muziekopleiding van Amor Musae. In hoofdstuk 4 is door Rob Stevens en Judith van Boven het functioneren van het Opleidingsorkest toegelicht, waarbij de opleidingsaspecten in de bredere context van een muzikaal én gezellig lidmaatschap van een muziekvereniging aan de orde komen.

Niet onvermeld mag blijven dat de dirigent in het algemeen - het wordt in alle bescheidenheid opgemerkt - in de ontwikkeling van een orkest natuurlijk een zeer bepalende rol speelt. Voor een gestage muzikaal-artistieke groei is het van belang dat een dirigent niet al te kort aan een orkest verbonden is, zodat hij de tijd krijgt zijn klankideaal ²⁰ bij het orkest met gepaste geleidelijkheid te implementeren, dat hij/zij zichzelf als dirigent kan blijven ontwikkelen en dat hij/zij steeds de ruimte heeft kritisch op zichzelf te blijven. Zozeer zelfs dat hij/zij bij minder goede periodes ook de kans krijgt zich de vraag te stellen of, en in hoeverre, zijn/haar eigen functioneren daarbij een rol heeft gespeeld en het gewenst is - waar nodig - behoedzaam bij te sturen. Ook voor een dirigent geldt immers dat hij/zij zijn/haar leven lang moet willen blijven leren, kritisch op zichzelf moet blijven en tevens moet openstaan voor professionele kritiek van buiten. Alleen dan kan muzikaal-artistieke groei de vereiste ruimte krijgen.

Wat dit aspect betreft kan ik gerust zeggen dat ik vanwege de (deels door mijzelf opgelegde) uitdaging om van Amor Musae een goed harmonieorkest te maken, aan mezelf onmiskenbaar een prestatiedruk heb opgelegd die me steeds gedwongen heeft om (althans te proberen) het beste uit mijzelf te halen. En die ambitie koester ik nog steeds. Maar tegelijkertijd moet je je er steeds van bewust blijven dat je niet in je eentje de muzikale koers van een orkest bepaalt. Zonder een stevig draagvlak ben je als dirigent nergens.

De Artistieke Commissie, voorheen muziekcommissie, is verantwoordelijk voor de repertoirekeuze van het Groot Orkest.

Gelukkig kon ik van stond af aan steunen op Ad Aarts en Kees Coertjens, waarmee ik in de wekelijkse gesprekken na de donderdagavondrepetitie stap voor stap het gewenste repertoire nader gestalte kon geven. In 1991 is dit officiële overleg op voorstel van Ad Aarts omgezet in een officiële en breder samengestelde Muziekcommissie. Deze commissie bouwde voort op de eerder ingezette lijn en hield zich vooral bezig met het repertoire en de concertplanning. Artistiek gezien bleef zij trouw aan de ambitie voor de concerten een breed repertoire samen te stellen. Begrijpelijkerwijze lag daarbij de nadruk op de wat grotere werken voor een symfonisch blaasorkest.

Leidend voor de repertoirekeuze was niet alleen of een bepaald werk 'mooi', 'leuk' of 'goed' was, maar vooral speelde ook de vraag of de keuze van het concertprogramma wel paste bij het orkest en het beoogde optreden. Zwaarwegend was het oordeel van de dirigent of het orkest wel in staat was de repertoirekeuze van de Muziekcommissie op het muzikaal gewenste niveau uit te voeren. Het was uiteraard niet altijd gemakkelijk uit te leggen en te accepteren dat bepaalde, enthousiast ingebrachte suggesties toch beter niet in het repertoire konden worden opgenomen, aangezien die onvoldoende aansloten op de kwaliteiten van het orkest. Terugkijkend heb ik het gevoel dat we daar uiteindelijk altijd goed zijn uitgekomen.

In de loop van de tijd is het takenpakket van de Muziekcommissie steeds omvangrijker geworden. Naast het vaststellen van het repertoire en het adviseren van het bestuur over de concertplanning, ging de commissie zich gaande weg ook buigen over het bestellen van de muziekwerken, het brainstormen over de langetermijnplanning, het aanzoeken van solisten, het zoeken van vervangende muzikanten en het beoordelen van innoverende presentatievormen die in artis-

²⁰ BN DeStem 2012.11.23: 'De warme sound van Amor Musae'

tiek opzicht toegevoegde waarde leverden. Dit leidde ertoe dat de Muziekcommissie in 2016 werd getransformeerd tot een Artistieke Commissie waarin ook de Programmacommissie en de Activiteitencommissie opgingen.

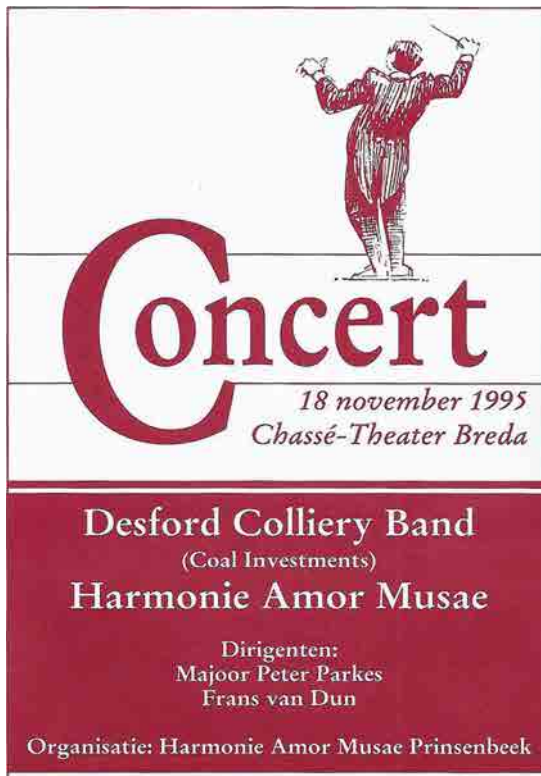
Alhoewel het nagenoeg onmogelijk is om het iedereen voor wat betreft het repertoire, de concertplanning en de artistieke verzorging altijd voor de volle 100 procent naar de zin te maken, slaagde de Artistieke Commissie (voorheen Muziekcommissie) er doorgaans in een programma te presenteren waarin een prima evenwicht werd gevonden tussen de diverse muzikale, logistieke en organisatorische factoren. Als zodanig is het overleg binnen de Artistieke Commissie nog altijd een belangrijke kwaliteit-bevorderende factor.

Terugblik op de concertreizen, Chassé-concerten en bijzondere muziekprojecten

Het is uiteraard lastig om over een periode van vijfendertig jaar een beknopte terugblik te geven die tegelijkertijd voldoende recht doet aan de bijzondere projecten, concerten en muziekreizen die gerealiseerd zijn door het Groot Orkest

van Amor Musae. Ik probeer daarom slechts een beeld te schetsen van mijn impressies over de muzikale impact daarvan. Deze terugblik heeft alleen betrekking op het Groot Orkest. Het Opleidings- en Seniorenorkest komen in andere hoofdstukken aan bod.

Als ik terugkijk op de vele, vele muzikale activiteiten die de afgelopen vijfendertig jaar door Amor Musae zijn ontplooid, dan wil ik als eerste de vaste, reguliere concerten in Prinsenbeek noemen, de Kermisconcerten (inmiddels ter ziele, vooral omdat de kermis zelf niet bestand is gebleken tegen de tand des tijds) en de lange reeks van Nieuwjaarsconcerten. Deze jaarlijks terugkerende concerten met hun meestal erg gezellige nazit, konden over het algemeen rekenen op een grote belangstelling en waardering van het publiek. Ze vormden derhalve een vaste waarde in het meerjarenprogramma.

Programma-boekje van concert van het Groot Orkest en de Desford Colliery Band op 18 november 1995 in het Chassé Theater.

In april 1998 staat het Groot Orkest weer op het podium van het Chassé Theater. Dit keer voor een concert met Margriet Eshuys en haar band.

Daarnaast mag niet onvermeld blijven dat het orkest ook diverse concerten heeft gegeven in het Chassé Theater te Breda. Over het algemeen werd met aansprekende gastsolisten en gastorkesten een symfonisch programma gebracht voor een volle zaal. De concerten met bijvoorbeeld de Desford Colliery Brassband, met zangeres Margriet Eshuys, met Joris Linssen en Caramba, met Harmonie EMM uit Budel (Mahler's eerste symfonie en Bruckners vierde)²¹ en met zanger Gé Reinders waren hoogtepunten in de afgelopen 35 jaar. Ook de uitvoering van (een aantal delen) van de musical West Side Story²² (ter viering van het eeuwfeest in 1988 in het Eikebos), samen met zangers en dansers van het Brabants conservatorium op de avond dat het Nederlands elftal Europees kampioen werd, staat in mijn geheugen gegrift.

Het vijfde deel van de serie Symphonic Winds wordt in november 2014 uitgevoerd door het Groot Orkest met Joris Linssen @ Caramba in het Chassé Theater.

²¹ BN DeStem 2012.11.24: 'Knap professioneel'.

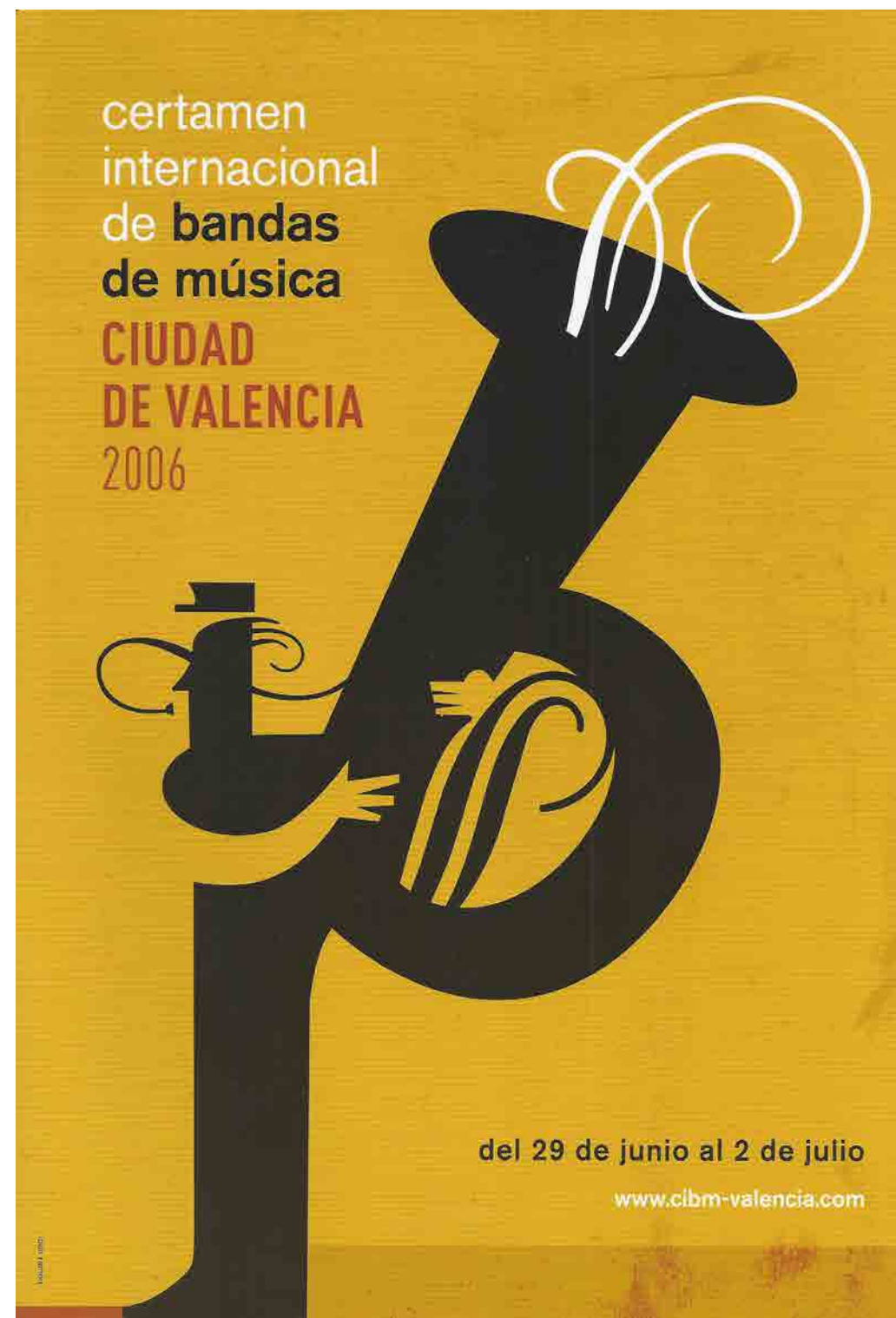
²² Dagblad De Stem 1988.06.24: 'West Side Story prestatie van bovenste plank'.

In mijn muzikale herinnering en beleving - en ik denk niet alleen bij mij - staat evenwel met stip bovenaan de deelname aan het concours, het Certamen, van de stad Valencia in 2006. Ik zie het nog voor me; een maandenlange voorbereiding,

Op 1 juli 2006 wint het Groot Orkest van Amor Musae de eerste prijs op het prestigieuze concours 'Certamen internacional de bandas de música ciudad de Valencia'. De concertreis, met een sluitende begroting van €55.000,-, maakt grote indruk op de muzikanten. Het behalen van deze prijs wordt met recht gezien als hoogtepunt van de recente geschiedenis van Amor Musae.

Toeschouwers in de arena van Valencia.

Felicitaties van de jury voor dirigent Frans van Dun met het behalen van de eerste prijs.

De jonge, talentvolle muzikant en dirigent, Hilco Elshout, geeft tijdens de concertreis in 2022 in Nordkirchen uitleg over de achtergronden van het muzikale programma.

gehinderd door een plotselinge, in een laat stadium doorgevoerde verplaatsing van het concours in verband met het bezoek van Paus Benedictus XVI aan de stad, onverwachte personele problemen en een zeer moeilijk repertoire. Niettemin werden het concours en de hele reis een groot en groots succes. Een prachtige uitvoering én de eerste prijs. De onverslaanbaar geachte Spaanse orkesten hebben we achter ons gelaten, vooral door de nauwgezette interpretatie van de partituren. Samengevat, een onvergetelijke reis en een onvergetelijk muzikaal hoogtepunt voor Amor Musae en - terugkijkend - ook voor mezelf.

Verder waren ook de concertreis in 2011 naar Oostenrijk en de recente reis in mei 2022 naar Münster en omgeving magnifieke muzikale en sociale gebeurtenissen. In Oostenrijk speelden we op 2300 meter hoogte. Met het hele orkest, inclusief de pauken en de grote trom, via de skilift naar hogere sferen. Een logistieke prestatie van formaat! Het concert in de keizerlijke Hofburg in Innsbruck, voor een publiek van honderden mensen, was in muzikaal opzicht het hoogtepunt van de concertreis. De in het afgelopen jaar gemaakte muziekreis naar Münster concentreerde zich rond een openluchtconcert in het hartje van de stad naast de Sankt Lamberti Kirche en werd afgerond met een speciaal optreden in de kasteeltuin van Nordkirchen. Ook dat werd een gedenkwaardige muzikale presentatie en vormde, zeker na de belemmeringen

die het coronavirus ons oplegde bij de voorbereidingen, een fraaie prestatie. Het programma was op een bijzondere wijze afgestemd op het Duitse auditorium en de in voortreffelijk Duits gegeven toelichting op de achtergronden van de gemaakte

muziekkeuze vormde een door het publiek zeer gewaardeerd gebaar.

In dit overzicht kan uiteraard niet het concert ontbreken dat door het Groot Orkest in oktober 2019 in de Grote Kerk te Breda werd gegeven ter gelegenheid van de 75-jarige bevrijding van de stad. In aanwezigheid van burgemeester, Paul Depla, en wethouder van cultuur, Marianne de Bie, werd in samenwerking met het Bredaas Mannenkoor en enkele bijzonder getalenteerde solisten, een uniek programma ten gehore gebracht met composities die een relatie hadden met de Tweede Wereldoorlog en de Bredase bevrijding. Mede dankzij de inspanningen van de toen kersvers aangetreden voorzitter Martin Rasenberg werd dit concert niet alleen muzikaal, maar ook financieel en sociaal, een groot succes.

Zoals eerder gezegd, er zijn in de afgelopen vijftig jaar te veel mooie muzikale gebeurtenissen geweest om die allemaal de revue te laten passeren. Met deze capita selecta heb ik dan ook vooral de optredens genoemd die me meteen als het summum van muziekgenoege te binnen schoten.

Innsbrucker Promenadenkonzerte in de keizerlijke Hofburg tijdens de concertreis naar Oostenrijk in 2011.

Het concert 'Breda 75 jaar vrij', verzorgd door het Groot Orkest in samenwerking met Breda's Mannenkoor in de Grote Kerk Breda in 2019, wordt zeer druk bezocht.

Eindconclusie

Resumerend kunnen we stellen dat de muzikaal-artistieke ontwikkeling van Amor Musae de afgelopen 35 jaar spectaculair is geweest; van een heel aardig spelende dorpsharmonie tot het volwaardige symfonische blaasorkest dat het nu is. Uiteraard met de nodige ups en downs, waarbij nog steeds, telkens opnieuw, spannende uitdagingen opdoemen.

Op dit moment (aanvang 2023) zijn er, althans in de ogen van de schrijver, weinig zorgen over het muzikaal-artistieke niveau en ambities van Amor Musae. Orkest en dirigent hebben hun weg wel gevonden met een solide repertoire, beschikken over een goed instrumentarium, spelen in een prima repetitiezaal en vormen muzikaal een twee-eenheid die op harmonieuze wijze het plezier uitstraalt dat hoort bij gezamenlijk musiceren.

Deze constatering is echter allerminst een reden om zelfgenoegzaam achterover te leunen. Sommige maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de hectiek en werkdruk in het dagelijkse leven, komen het actief beoefenen van een muzikale hobby in verenigingsverband - of het volgen van een daarop gerichte muziekopleiding - bepaald niet ten goede. Over de wijze waarop Amor Musae daarop inspeelt, heeft onze voorzitter in zijn voorwoord al het nodige gezegd. Ik sluit mijn beschouwing daarom af met een welgemeend woord van dank aan allen die aan de beschreven ontwikkeling van het orkest en de muzikale genoegens hebben bijgedragen.

3 Opleiding Amor Musae

Ad Aarts en Kees Coertjens²³

Algemeen

In het voorgaande hoofdstuk is al door Frans van Dun aangegeven dat zijn inziens de muziekopleiding een cruciaal aandachtspunt behoort te zijn voor elk harmonieorkest. Amor Musae is er zich terdege van bewust dat de continuïteit van een muziekvereniging voor een groot deel afhangt van een tweetal factoren. Enerzijds van de instroom van ervaren musici uit de plaats of de regio, anderzijds van een deugdelijke opleiding voor het bespelen van een instrument door nieuwe geïnteresseerden. Dat dit laatste vooral gaat om jeugdige personen, zal duidelijk zijn.

De opleiding van leerlingen is zeker in de periode na het 100-jarig bestaan van Amor Musae aan grote veranderingen onderhevig geweest. Al in 1985 vonden er diverse besprekingen plaats en werden er nota's gezonden vanuit Amor Musae naar de toen nog zelfstandige gemeente Prinsenbeek. Kernpunt daarvan was de zorg van Amor Musae dat de vereniging mogelijk niet langer haar eigen plaatselijke muziekonderwijs zou mogen verzorgen, althans daarvoor geen subsidie meer zou ontvangen. Dat heeft geleid tot veelvuldige besprekingen, discussies en aangepaste nota's, opgesteld door interne werkgroepen, waarin de relevante aspecten van de Muzikale Vorming in Prinsenbeek op indringende wijze de revue zijn gepasseerd. Zodoende kwam Amor Musae in de besprekingen met het toen-

malige Ministerie van Welzijn, Volkshuisvesting en Cultuur (VWC) goed beslagen ten ijs, waardoor de verantwoordelijke ambtenaar te kennen gaf dat Amor Musae met haar toenmalige docenten als officieel erkend opleidingsinstituut kon worden aangemerkt.

Ontwikkeling

Vanaf de beginjaren van de vereniging is de opleiding van muzikanten één van de taken geweest van de door de vereniging aangestelde dirigenten. Zij wisten immers van de hoed en de rand. Deze dirigenten leidden beginnende muzikanten op voor alle voorkomende instrumenten in de vereniging. In de daaropvolgende periode hebben goedwillende amateurs en onderwijzers les gegeven aan beginnende muzikanten. Dat was, bij het ontbreken van muziekscholen,

De ervaren muzikant, Kees Faes, geeft onderricht aan een jongere.

de enige mogelijkheid om te zorgen voor jonge aanwas in de vereniging. Pas in een later stadium werd daarbij ook de hulp ingeroepen van ervaren muzikanten. Let wel, dat gebeurde op vrijwillige basis zonder enige betaling! Liefde voor de muzen, letterlijk vertaald naar "Amor Musae", was hun drijfveer. Altijd is dat georganiseerd vanuit de vereniging zelf.

De beginjaren van Amor Musae leren dat muzikale ontwikkeling geen vanzelfsprekendheid is. Het jubileumboek '100 jaar Amor Musae 1888-1988' vertelt hoe het verenigingsleven zich nog moest ontworstelen aan allerlei taboes. Zo mocht Amor Musae om onaangenaamheden met de geestelijkheid te voorkomen, alleen muziek maken op de zondagmiddag. De zondagochtend was voorbehouden aan de kerkdienst. Maar nog opmerkelijker was dat in 1924 uitvoerige besprekingen zijn gevoerd over het toelaten van dochters van leden tot de uitvoeringen. Zonder toestemming van de pastoor was dat niet toegestaan. Uiteindelijk werd een moeizaam onderhandeld compromis bereikt dat inhield dat 'de Zeereerwaarde heer pastoor er geen bezwaar meer tegen had, mits deze dochters van hare ouders werden vergezeld'. Vrouwelijke leerlingen waren echter duidelijk nog een brug te ver.²⁴ De eerste vrouwelijke leerling, tevens orkestlid, was Maria Bloemsaat-Aarts. Zij kwam in het Groot Orkest in 1970 en werd in 1974 op grond van haar leeftijd officieel tot lid benoemd.

Tot 1970 staat Amor Musae alléén open voor mannelijke leden. In 1974 wordt als eerste vrouw in het Groot Orkest opgenomen, Maria Bloemsaat-Aarts.

In de jaren zeventig bleek er duidelijk behoefte aan geschoolde leerkrachten, per instrument, die opgeleid waren bij de verschillende conservatoria. In het begin was dit slechts mogelijk voor klarinet en fluit, maar later werd de wenselijkheid ook uitgebreid naar andere instrumenten. Dat bracht wel met zich mee dat de kosten van de opleiding een steeds groter beslag legden op de financiën van de vereniging. De leerkrachten werden immers uit de verenigingskas betaald op contractbasis.

In de jaren tachtig van de vorige eeuw werd er, gevoed door het gezegde: "jong geleerd is oud gedaan", gezocht naar mogelijkheden om de jeugd te interesseren voor het maken van muziek via de basisscholen in het dorp. Daarover zijn verschillende gesprekken gevoerd, maar niet alle basisscholen waren daartoe bereid, of konden de muzieklessen niet inpassen in hun schoolplan waardoor het weinig zinvol was aan de besprekingen deel te nemen. Het bleef zodoende een moeizaam proces, ondanks alle geleverde inspanningen.

²³ Ad Aarts is oud-bestuurslid (1982-2008) en Kees Coertjens is oud-bestuurslid (1971-2012); thans zijn zij musicerende leden.

²⁴ Zie blz. 59-60 van 100 jaar Amor Musae 1888-1988.

Grote drukte bij het scholenproject 'Windkracht 6' in 2008.

Om de stijging van de kosten door de groei van de opleiding en het inschakelen van professionele leerkrachten enigszins betaalbaar te houden werd een beroep gedaan op gemeentelijke subsidiëring. Amor Musae vond dat de liefde niet van

één kant kon komen en daarom werden er veelvuldig contacten gelegd met de Gemeente Prinsenbeek om te komen tot een plan voor Plaatselijk Muziek Onderwijs. Daarbij werden ook de als zodanig functionerende particuliere docenten, de plaatselijke scholen en dirigenten van koren betrokken. Zelfs de Inspecteur Kunstzinnige Vorming van het ministerie van WVC werd meermalen geïnformeerd over - en betrokken bij - dit traject. In dit alles was Amor Musae de kartrekker van het hele project.

Onze stappen tot professionalisering van de opleiding resulteerden uiteindelijk in de reeds vermelde officiële erkenning door het ministerie van WVC, toentertijd verantwoordelijk voor het landelijke muziekonderwijs. Dit was een stimulerende erkenning voor het vele werk én het doorzettingsvermogen van Amor Musae.

Elroy Pluk assisteert tijdens een uitprobeersessie op de jeugdmuziekmiddag in 2010.

Na de Gemeentelijke herindeling van 1 januari 1997 werd er door de Gemeente Breda gevraagd de opleiding van Amor Musae te laten opgaan in die van de Stedelijke Muziekschool. Dat ging niet zonder slag of stoot. Voor ons was het belangrijk om in dat geval onze contractueel aangenomen docenten zoveel mogelijk te integreren in de Stedelijke Muziekschool. Maar bovendien wilden wij dat de muziekverenigingen "voeling" konden houden met hun leerlingen die daarles zouden gaan krijgen. Vooral de integratie van de betaalde opleiders van Amor Musae nam veel tijd (en overleg) in beslag. Pas in 2002 was de overgang van de opleiding naar die van de Stedelijke Muziekschool een feit.

Omdat de lessen van de leerlingen specifiek waren gericht op het leren bespelen van het instrument, waarbij - zoals ook in hoofdstuk 4 nog nader aan de orde komt - het samen muziek maken één van de centrale doelstellingen was, werd er in de jaren tachtig van de vorige eeuw door Amor Musae een Opleidingsorkest gestart. Gezamenlijk muziek maken is duidelijk iets anders dan het 'alleen' spelen. Binnen het Opleidingsorkest gaat het collectieve resultaat boven de individuele kwaliteit van de bespeler van het instrument. Nog steeds is dit een belangrijk uitgangspunt. Niet alleen voor de leerlingen, maar voor de hele vereniging.

Tijdens de jeugdmuziekmiddag maken kinderen kennis met allerlei instrumenten.

Begin 1988 had de vereniging 29 leerlingen in eigen opleiding, aangevuld met 2 leerlingen via de Stedelijke Muziekschool Breda. Met de gemeentelijke herindeling, en het daardoor opgaan van de gemeente Prinsenbeek in die van Breda, werd al snel, in gesprekken daarover, duidelijk dat de subsidiering van de opleiding van Amor Musae onder druk zou komen te staan. Immers de Gemeente Breda was al geruime tijd de grote financiële donateur van haar Stedelijke Muziek School (SMS). Daarom werd vanuit het stadsbestuur aangedrongen op samenvoeging van de muziekleidingen uit de diverse omliggende dorpen. In het geval van Amor Musae lag dat ingewikkeld omdat haar muziekleraren, anders dan in vele muziekverenigingen, allemaal op contractbasis waren benoemd. Daarom voelde Amor Musae zich gebonden aan de gemaakte afspraken en wenste zij dat bij een eventuele overgang naar de SMS de regels van zorgvuldigheid in acht zouden worden genomen. Amor Musae was van mening dat de door haar aangenomen docenten niet plotseling zonder werk zouden

Saxofonist: Lhyndo Coers.

werking met de basisscholen van Prinsenbeek, dit om de interesse van de jeugd op te wekken en verdere muzikale vorming te stimuleren. Zo werden er veel schoolprojecten opgezet en aangeboden. Die projecten werden ondersteund door welwillende orkestleden, die bereid waren daarvoor veel tijd vrij te maken. Bekende projecten waren “Windkracht 6”, “Wieger wordt Wakker” en “Haal de harmonie in de klas”. Ook de dirigenten van het Groot Orkest en het Opleidingsorkest waren

komen te staan. Het proces van samenwerking was lang en verliep moeizaam, maar het resulteerde uiteindelijk in de uitkomst dat in 2002 alle leerlingen én leraren van Amor Musae een plaats kregen in de SMS Breda. Wel werden er afspraken gemaakt met de SMS die inhielden dat de leerlingen van Amor Musae zich als zodanig zouden blijven manifesteren op onze jaarlijkse leerling-enpresentaties en - als ze daarvoor ver genoeg waren opgeleid - deel zouden nemen aan de repetities van ons Opleidingsorkest.

Amor Musae bleef zich in de daaropvolgende jaren inzetten voor samen-

werking met de basisscholen van Prinsenbeek, dit om de interesse van de jeugd op te wekken en verdere muzikale vorming te stimuleren. Zo werden er veel schoolprojecten opgezet en aangeboden. Die projecten werden ondersteund door welwillende orkestleden, die bereid waren daarvoor veel tijd vrij te maken. Bekende projecten waren “Windkracht 6”, “Wieger wordt Wakker” en “Haal de harmonie in de klas”. Ook de dirigenten van het Groot Orkest en het Opleidingsorkest waren daarbij betrokken. Helaas konden de projecten niet altijd in alle scholen aan de leerlingen worden aangeboden. De reden was dat de scholen al overbezet waren door een diversiteit van projecten en activiteiten van de scholen zelf. Duidelijk is dat Amor Musae ook in de toekomst moet willen blijven investeren in de muziekopleiding. Wie de jeugd heeft, heeft immers de toekomst. Amor Musae zal daarom blijvend actief zijn in de opleiding van jeugdige muzikanten.

Tot slot

De huidige tijdgeest zorgt voor grote veranderingen in de samenleving. Het actief musiceren staat onder grote druk. Muziek, en ook andere vormen

van kunst, worden steeds meer op een passieve manier beleefd. Vooral de blaas-muziek heeft daaronder te lijden. Niet dat muziek niet meer “in” is, maar er zijn veel mensen die liever naar grote buiten-manifestaties gaan met optredens van bekende en/of minder bekende artiesten met grote lichtshows en overdonderend geluid dan dat zij concerten in de theaters bezoeken.

Zeker na de Covid 19-periode is duidelijk geworden dat in de huidige samenleving mensen zich individualistischer opstellen en minder bereid zijn zich in te zetten voor datgene wat in verenigingsverband wordt nagestreefd. Ook Amor Musae ondervindt daarvan de negatieve gevolgen. Mogelijk kan, door uitbreiding van de opleiding naar hogere leeftijdsgroepen, er toch meer interesse worden gekweekt voor het musiceren in verenigingsverband.

Amor Musae heeft altijd geijverd voor gedegen muziekonderwijs in Prinsenbeek. Niet alleen uit eigenbelang, maar gewoon omdat zij zich bewust was van het belang van muzikale vorming in zijn algemeenheid. Dat heeft binnen Amor Musae van diverse leden veel inzet en doorzettingsvermogen gevraagd. Dat hebben zij altijd vol overgave en met veel enthousiasme gedaan vanuit hun “liefde voor de muziek”. Dat daarbij de kwaliteit hoog in het vaandel moest blijven staan, was al duidelijk vanaf het eerste begin van haar bestaan en dat zal naar verwachting ook zo blijven. Maar wij vertrouwen erop dat Amor Musae, mede dankzij haar muziekvrienden, het hoge niveau van het Prinsenbeekse muziekleven ook voor de toekomst wil en kan handhaven.

Hoornt: Diederik Lemmens.

Hoboïste: Victoria Hafkamp.

Het Opleidingsorkest, onder leiding van Ad Aarts, in juli 1997.

4 Het Opleidingsorkest

Rob Stevens en Judith van Boven ²⁵

Van één naar twee orkesten

In 1988 vierde Amor Musae haar 100-jarig bestaan. De vereniging bestond uit twee orkesten: het 'Groot Orkest' en het 'Opleidingsorkest'. Toentertijd was het Opleidingsorkest nog het jongste orkest van de vereniging. Nu is dat het 'Seniorenorkest'. Het Opleidingsorkest werd opgericht op 1 juli 1987 en kon dus als éénjarige het 100-jarig bestaan van de vereniging meevieren. Lang voordat het Opleidingsorkest in zijn huidige vorm bestond, werden er uiteraard ook al nieuwe muzikanten opgeleid, maar dat gebeurde op eigentijdse wijze geheel in eigen kring.

Het Opleidingsorkest, onder leiding van Willem van de Kar, in juni 2008 bij de opening Park Overbos in Prinsenbeek.

In hoofdstuk 3 hebben Ad Aarts en Kees Coertjens al uiteengezet hoe binnen Amor Musae de muziekopleiding was/is georganiseerd. De leerlingen kregen individueel, of in kleine groepjes, les van ervaren muzikanten uit het Groot Orkest. Soms werd er voor de leerlingen voor dat doel een apart orkestje gevormd. Als een leerling het instrument voldoende beheerste, kon hij/zij toetreden tot het Groot Orkest. Tegen die achtergrond werden deze leerlingenorkestjes gevormd en ook weer in de sluimerstand gezet, afhankelijk van de rijpheid van de leerlingen om over te stappen naar het Groot Orkest. Gedurende vele decennia werd het Groot Orkest op deze wijze voorzien van nieuwe leden en was zijn continuïteit verzekerd.

²⁵ Rob Stevens is bestuurslid en coördinator Opleidingsorkest sinds 2014. Judith van Boven is sinds 2014 dirigente van het Opleidingsorkest.

Het Opleidingsorkest, onder leiding van Lieke Nolen-Beens, op de KAM 2010 in de foyer van het Chassé Theater.

Waarom was het dan nodig te besluiten tot de oprichting van een afzonderlijk Opleidingsorkest? De toenmalig bestuursleden Ad Aarts en Kees Coertjens waren nauw betrokken bij de totstandkoming ervan. Ad Aarts, tevens de eerste dirigent van het Opleidingsorkest, vertelde dat er destijds geconstateerd werd dat leerlingen die nog niet het niveau hadden om tot het Groot Orkest te kunnen toetreden, in de opleidingsfase geen mogelijkheid hadden om ervaring op te doen in het "samen muziek maken". Ze misten de beleving van het gezamenlijk repeteren en het samenspelen. Daardoor misten ze ook de mogelijkheid om te luisteren naar wat andere muzikanten deden en wat hen bezig hield. Ze moesten nog leren hun bijdrage te leveren aan het gezamenlijke resultaat. Bovendien was de hoop dat de leerling via een opleidingsorkest, mede door de onderlinge sociale contacten, nog meer gemotiveerd zou worden voor de muziekbeoefening en extra geënthousiasmeerd zou raken om zowel voor zichzelf als in groepsverband muziek te maken.

In de eerste jaren van het orkest werd er nog niet gesproken over het Opleidingsorkest, maar werd de naam 'Leerlingenorkest' gebruikt. Een logische naam, immers het doel van het orkest was - en is nog steeds - om leerlingen van Amor Musae te leren samen muziek te maken en te ervaren hoe het voelt om in een orkest te spelen. Zij moesten leren begrijpen hoe ze moeten reageren op de aanwijzingen van de dirigent. De leerlingen kregen, al dan niet opgeleid door de eigen muzikanten uit het Groot Orkest, naast de individuele lessen ook de mogelijkheid om in orkestverband op te treden voor publiek. Zij konden zodoende wennen aan de bijbehorende spanning en leren met stress om te gaan. Na verloop van tijd kon de overstap worden gemaakt naar het Groot Orkest van de vereniging. Hoewel de oorspronkelijke doelstelling van het orkest nog steeds actueel is, wordt tegenwoordig gesproken van het 'Opleidingsorkest'. Een modernere naam voor een ongewijzigde doelstelling.

Bij de oprichting van het orkest werd ervoor gekozen om op de maandagavond te repeteren. De repetities vonden plaats in het zijzaaltje van het toenmalige gemeenschapshuis 'Eikebos'. In 1997 ging het Opleidingsorkest, net als het Groot Orkest, ook op de donderdagavond repeteren. Vervolgens verhuisde het Opleidingsorkest bij aanvang van het seizoen 1999-2000 mee naar de concertzaal in de nieuwe sport- en welzijnsaccommodatie 'De Drie Linden'. Door de verandering van repetitieavond van de maandag naar de donderdag en de gezamenlijke verhuizing naar De Drie Linden werd de overstap van het Opleidingsorkest naar het Groot Orkest sterk vereenvoudigd. Inhoudelijk bleef de repetitieavond echter gelijk. Het Opleidingsorkest repeteerde voorafgaand aan de repetitie van het Groot Orkest. Het tijdstip waarop de jonge muzikanten weer huiswaarts keerden moest vanwege deze aansluiting ietsje later worden gesteld dan voorheen het geval was, maar dat woog ruimschoots op tegen de aantrekkelijke combinatiemogelijkheden.

Zomerconcert bij de Boswachter Liesbosch in juli 2014. De leden van het Opleidingsorkest spelen samen met het Groot Orkest onder leiding van Frans van Dun.

Leerlingen die in het Groot Orkest konden gaan meespelen, bleven trouwens ook nog enkele jaren lid van het Opleidingsorkest. Hier werden ze dan de inspirerende muzikale rolmodellen voor de nieuw instromende leerlingen. Daarnaast werd het door de gecombineerde repetitieavond ook voor leden van het Groot Orkest wat eenvoudiger om te assisteren bij het Opleidingsorkest.

Eigen concerten

Zoals gezegd, een belangrijke doelstelling van het Opleidingsorkest is de leerlingen voor te bereiden op de toetreding tot het Groot Orkest. Om de band tussen beide orkesten te benadrukken wordt traditioneel het jaarlijkse zomerconcert gebruikt voor een gezamenlijk optreden van beide orkesten. Voor die

gelegenheid studeren beide orkesten één of meer daarvoor geschikte werken in. Tijdens het concert worden die gezamenlijk uitgevoerd. De leerlingen kunnen dan alvast proeven hoe het is om over een aantal jaren deel uit te maken van het Groot Orkest. Voor de meesten is dat een indrukwekkende ervaring.

Het Opleidingsorkest, onder leiding van Judith van Boven, tijdens de KAM 2022 in de middenzaal van het Chassé Theater.

Uiteraard heeft het Opleidingsorkest ook zijn eigen concerten. Zo staat de jaarlijkse deelname aan de Kulturele Amateur Manifestatie (KAM) in het Chassé Theater te Breda stevast op zijn muzikale agenda. In het verleden werden ook optredens verzorgd bij Bosbad Hoeven, Eetcafé De Peer, bij verschillende woonzorgcentra (o.a. Hagedonk in Prinsenbeek en Elisabeth in Breda). De laatste jaren is een optreden bij Amarant, een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking, een vast onderdeel van de jaarlijkse concertagenda. Daarnaast hebben uitwisselingsconcerten en deelnames aan festivals - samen met andere opleidingsorkesten - regelmatig hun sporen nagelaten in de concertgeschiedenis van het Opleidingsorkest.

Sinds enkele jaren heeft Amor Musae, al dan niet in samenwerking met Nieuwe Veste Breda, ook diverse muziekprojecten verzorgd op de Prinsenbeekse basisscholen. Bij de invulling van deze projecten werd zo veel mogelijk het Opleidingsorkest betrokken. Immers jeugdige muzikanten zien musiceren, nodigt leeftijdgenootjes gemakkelijker uit om ook zelf te leren een instrument te bespelen.

Bij gelegenheid van het 125-jarig bestaan van Amor Musae werd voor de eerste keer Prinsenbeek's Got Talent uitgevoerd. Uiteraard konden de eigen talenten van Amor Musae daarbij niet ontbreken en verzorgden zij ook een optreden tijdens beide shows. Bij de daaropvolgende edities lag zelfs het voorprogramma geheel in handen van het Opleidingsorkest. In de foyer werd het publiek alvast warm geblazen voor de show. Bovendien werkte het Opleidingsorkest ook mee aan de BRAK-zittingen van de BAK van Boemeldonck. Voor die gelegenheid werd het orkest omgedoopt tot Brakkapel en verzorgde het de muziek tijdens de carnavaleske showmiddag voor en door de Boemeldonckse brakken, oftewel de Prinsenbeekse basisschooljeugd.

In de zomervakantie van 2022 beleefden de muzikanten een nieuw muzikaal hoogtepunt. Locatie van hun optreden was de muziekkiosk in de Efteling. Uiteraard werd, tot groot enthousiasme van het publiek, Carnaval Festival ten gehore gebracht. Het orkest verzorgde vier optredens en later op de dag konden de muzikanten gratis in het park vertoeven. Wellicht een nieuwe muzikale traditie voor het Opleidingsorkest.

Concert in de zomer van 2022 in de muziekkiosk in de Efteling. Het Opleidingsorkest speelt, tot genoegen van velen, de bekende melodie 'Carnaval Festival' van Toon Hermans.

Het repertoire

Wat is een orkest zonder repertoire? Helemaal niets. Dus heeft ook het Opleidingsorkest een rijk repertoire aan muziekstukken opgebouwd. Bij de keuze van een muziekstuk spelen diverse factoren een rol. Wellicht de meest belangrijke factor is de bespeelbaarheid van een werk. Het geprogrammeerde muziekstuk moet tegelijkertijd haalbaar zijn voor de beginnende muzikant, die vaak de 2e of 3e partij speelt, alsook voor de gevorderde muzikant. Die mag zich dan ontfermen over de 1e partij. Daarnaast moet een werk haalbaar zijn voor de algehele bezetting van het orkest. Bij veel muziekwerken wordt de partijverdeling niet gespecificeerd naar instrument, maar ingevuld volgens stemgroep. Zo spelen bijvoorbeeld alle hoge instrumenten partij 1 of 2; de instrumenten in het middenregister nemen partij 3 voor hun rekening, terwijl de lage instrumenten partij 4 invullen.

Ook de moeilijkheidsgraad van een muziekstuk moet aangepast zijn aan het niveau van het orkest. Gevolg hiervan is dat er in de bibliotheek van Amor Musae verschillende versies van eenzelfde muziekstuk zijn terug te vinden. Eentje gespeeld door het Opleidingsorkest en de andere door het Groot Orkest. Voorbeeld hiervan zijn de vertelling van het sprookje van "Peter en de Wolf" van Prokofjev, of het werk 'Music' van John Miles.

De repertoirekeuze is vaak ook een weerspiegeling van de muzikale tijdgeest. Film- en popmuziek wordt in veel gevallen uitgezocht op basis van de herkenbaarheid van de muziek voor de spelers en het publiek. Maar uiteraard moet daarbij ook de bezetting van het orkest in de repertoirekeuze worden meegenomen. Immers een muziekstuk met een belangrijke partij voor een bepaald instrument is lastig uit te voeren als het desbetreffende instrument géén deel uitmaakt van de orkestbezetting. In sommige gevallen wordt er dan ook voor gekozen om deze partij te laten spelen door een ander instrument.

Muzikale carrières

Sinds de oprichting hebben veel muzikanten deel uitgemaakt van het Opleidingsorkest. Natuurlijk is er over iedereen wel een leuke anekdote te vertellen, maar dat laten we maar liever achterwege om te voorkomen dat iemand daarbij over het hoofd zou worden gezien. Bovendien zijn anekdotes soms nog leuker als ze bewaard blijven in de beslotenheid van persoonlijke herinneringen en in die kring worden doorverteld. Interessanter is het wellicht om te vertellen dat diverse toenmalige leden niet zijn toegetreden tot het eigen Groot Orkest, maar wel hun muzikale carrière buiten Amor Musae hebben voortgezet. Niet dat ze het binnen Amor Musae niet naar hun zin hadden, maar een studie of de werkkring buiten de regio noopte de muzikant om na verloop van een aantal jaren afscheid te nemen van Amor Musae. Op deze wijze heeft het Opleidingsorkest niet alleen bijgedragen aan de vorming van de eigen muzikanten, maar ook aan de vorming van muzikanten door geheel Nederland en zelfs daarbuiten. Dat het musiceren in het Opleidingsorkest goed is voor de persoonlijke muzikale vorming wordt ook bewezen door het feit dat verschillende leerlingen hun muzikale ambitie verder hebben uitgebouwd op een conservatorium en nu professioneel als muzikant werkzaam zijn, of zijn geweest.

Schoolband in de U.S.A. in 2023. Charlotte Biemans, op de foto de derde van links, speelde tot 2022 in het Opleidingsorkest. Meerdere (professionele) musici hebben hun eerste muzikale stappen gezet binnen Amor Musae.

In de loop der jaren hebben verschillende dirigenten de scepter, of liever gezegd: de baton, gezwaaid over het Opleidingsorkest. Naast muzikanten uit het eigen Groot Orkest, zoals Ad Aarts en Willem van de Kar, die gedurende kortere of langere tijd het orkest dirigeerden, waren er ook professionele dirigenten aan het Opleidingsorkest verbonden, zoals Frans van Dun, Lieke Beens en Judith van Boven, die thans sinds 2014 het orkest onder haar hoede heeft.

Elke dirigent heeft daarbij zijn of haar eigen muzikale interpretatie ingebracht. Een eigenschap die zij gemeen hadden, was dat zij allen op hun eigen manier een stimulerende inbreng hebben gehad in de muzikale vorming van de beginnende muzikant.

Op sleeptouw

Naast de dirigent als muzikale spil van het orkest, kunnen de orkestleden ook al jarenlang rekenen op een groep vaste ondersteuners. Dat zijn ervaren muzikanten uit de andere Amor Musae-orkesten die in het Opleidingsorkest meespelen en zo de leerlingen muzikaal op sleeptouw kunnen nemen, of een partij invullen die onmisbaar is voor het orkest. In dat verband wordt vaak op hen een beroep gedaan voor een bas- of slagwerkpartij. Uniek is de verbinding die daardoor ontstaat en die, zoals we bij gezamenlijke optredens horen van het publiek in de zaal, ook voelbaar is in het samenspel tussen het Opleidings- en Seniorenorkest.

Tenslotte kent het orkest ook een coördinator. Soms wordt deze functie bekleed door een bestuurslid of ondersteuner, maar het is ook voorgekomen dat deze functie werd uitgeoefend door een ouder van een jeugdlid. Iedere coördinator vult deze taak naar eigen inzicht in, maar samengevat komt het neer op het organisatorisch regelen van alles wat in het belang is van het goed laten verlopen van de repetities, concerten en de (niet-)muzikale activiteiten van het orkest. Uiteraard gebeurt dit in nauwe samenwerking met de dirigent en het bestuur.

Niet-muzikale activiteiten

Naast de repetities en concerten worden er voor de leerlingen ook niet-muzikale activiteiten georganiseerd. Zo zijn er diverse kampweekenden gehouden, onder andere in Soerendonk en Valkenswaard. Naast het samen muziek maken stonden er tijdens deze weekenden ook andere activiteiten op het programma.

Muziekweekend 'Tutti Vivo' voor leden van het Opleidingsorkest in september 2014.

Knutselactiviteit tijdens muziekweekend 'Tutti Vivo' 2014.

Christiane Klavers levert een bijdrage aan een jeugdactiviteit.

Zo werden er bezoeken gebracht aan zwembaden en bowlingbanen. Uiteraard werd er ook regelmatig gezamenlijk een vorkje geprikt tijdens een barbecue. Dit alles om de onderlinge band van de muzikanten te verstevigen. Ook werden vriendschappen gesloten die soms zelfs tot ver na deelname aan het Opleidingsorkest voortduurden. Voor al deze niet-muzikale activiteiten

Groepsfoto van de deelnemers aan het muziekweekend 'Tutti Vivo' in 2014. Op de achtergrond (derde van links) staat begeleidster Christiane Klavers. Op de voorgrond (v.l.n.r.) Anja van Zelst en Theo Herrings. Geheel rechts zit dirigente Judith van Boven.

stonden in de loop der jaren diverse vrijwilligers klaar. Christiane Klavers en Theo Herrings namen veelvuldig de organisatie van dergelijke activiteiten voor hun rekening.

Een bijzondere periode voor de vereniging was de stillegging van de repetities in verband met de coronapandemie die in de periode 2020-2021 de hele wereld in haar greep hield. Om de pandemie te bedwingen mochten er gedurende enkele maanden in 2020, en opnieuw in 2021, geen groepen samenkomen. Dit betekende de stillegging van het verenigingsleven. Om de persoonlijke band tussen de muzikanten onderling te behouden en ze te laten ervaren dat het Opleidingsorkest ook actief kon zijn zonder fysieke samenkomsten, werden voor de leerlingen diverse digitale activiteiten georganiseerd. Wekelijks werden door dirigente Judith van Boven educatieve filmpjes met (muzikale) studieopdrachten verzorgd. Daarnaast werden er regelmatig tijdens de repetitietijd online activiteiten ondernomen. Zo kwam er een digitale bingo voorbij, maar ook de escape-room en allerlei quizen passeerden de revue. Ook werden er digitaal muziekstukken verstrekt, zodat alvast gewerkt kon worden aan het repertoire dat na de pandemie op de lessenaars zou liggen. Met haar enthousiaste inspanningen heeft Judith van Boven het Opleidingsorkest op succesvolle wijze door de coronapandemie gesleept.

Afsluiting

Met deze terugblik op de lockdownperiodes zijn we beland bij de huidige tijd van het Opleidingsorkest. In de loop der jaren hebben vele leden zich ingezet voor het Opleidingsorkest en zijn leden. Enkele mensen zijn met naam genoemd, maar ook de inzet van alle ongenoemde anderen mag niet onvermeld blijven. Samen met de orkestleden hebben zij het Opleidingsorkest gevormd tot wat het nu is: een belangrijke pijler binnen de Amor Musae-familie.

Rob Stevens met zijn klarinet.

Baritonsaxofonist: Cees van Elteren.

5 Het Seniorenorkest

Wim van den Elshout en Ad van Zijp²⁶

De harmonie als leefomgeving

Als je vroeger lid werd van een harmonie of fanfare in je dorp of stad(swijk) bleef je dat vaak voor de rest van je muzikale leven. Veelal waren je familieleden ook lid en ging het lidmaatschap van nature over van vader/moeder op zoon of dochter, en vervolgens zelfs op de kleinkinderen. De harmonie of fanfare hoorde gewoon bij je leefomgeving. Zo waren er hele families die samen in een orkest speelden en gemakkelijk in staat waren voor bruiloften en partijen een eigen orkestje te formeren. De muziekvereniging was voor hen een vertrouwde invulling van hun vroeger nog beduidend schaarsere vrije tijd dan tegenwoordig. Zij bepaalde in belangrijke mate hun sociale leven. Om die reden zijn thans lidmaatschappen van 30 of 40 jaar heel gewoon en zelfs jubilea voor lidmaatschappen van 50 of 60 jaar zijn geen uitzondering.

Erelid, Jo van Hulten, is lid van het Seniorenorkest. Zij is tevens in de periode 1981-1991 de eerste vrouwelijke secretaris van het bestuur van Amor Musae.

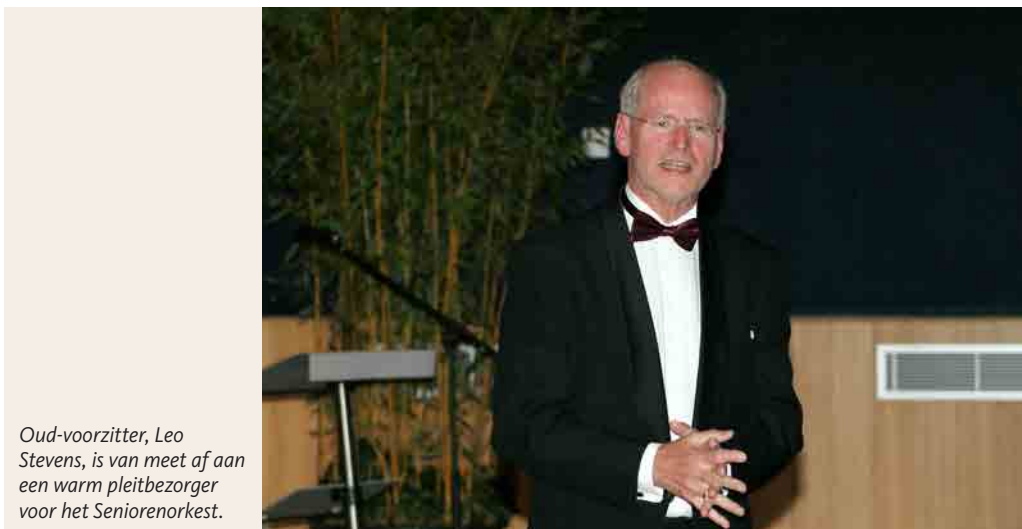
Toch komt er voor oudere muzikanten een moment waarop de vingervlugheid het laat afweten of dat hun inbreng in het korps niet meer is wat ze voor zichzelf daarvoor als maatstaf hanteren. Dan dringt zich het gevoel op dat ze 'de eer beter aan zichzelf kunnen houden'. Met veel pijn in het hart maken ze kenbaar te gaan stoppen met hun favoriete hobby. Zij berusten in de realiteit dat ze het niveau van het

²⁶ Wim van den Elshout is medeoprichter van het Seniorenorkest en Ad van Zijp is lid van de Commissie Seniorenorkest.

orkest niet meer kunnen bijbenen. Heel jammer natuurlijk. Vaak zijn het mensen die niet alleen goede muzikanten waren, maar ook erg belangrijk voor het verenigingsleven zijn geweest, bijvoorbeeld omdat ze vele jaren een bestuurs- of commissie-taak hebben vervuld. Het leidde tot het afscheid van leden die zich buitengewoon verdienstelijk hadden gemaakt en om die reden soms al tot erelid waren benoemd.

De eerste stap naar een Seniorenorkest

In 2006 ontstond bij het toenmalig bestuur van Amor Musae de behoefte om voor de komende jaren een verfrissend beleidsplan op te stellen. Ter voorbereiding van de gedachtewisseling binnen het bestuur werd aan Wim van den Elshout gevraagd een bestuursnotitie op te stellen. Deze baanbrekende notitie “Met visie en beleid naar 2010” is in latere bestuursvergaderingen intensief onderwerp van bespreking geweest. Daarin was onder meer het voornemen opgenomen om binnen Amor Musae een Seniorenorkest op te richten. Op die manier konden muzikanten die noodgedwongen een stapje terug moesten doen, voor de vereniging behouden blijven en binnen dit warme en vertrouwde verenigingsnest hun hobby blijven uitoefenen. Tevens kon dit orkest een aantal optredens binnen het dorp verzorgen waar het Groot Orkest van de vereniging niet meer aan toe kwam en die ook niet meer pasten binnen zijn geldende muzikale ambities. Volgens het bestuur leverde dat, uitgedrukt in hedendaagse bewoordingen, een aantrekkelijke win/win-situatie op.

Oud-voorzitter, Leo Stevens, is van meet af aan een warm pleitbezorger voor het Seniorenorkest.

Op de Algemene ledenvergadering van 21 december 2006 werd het plan voorgelegd aan de leden, maar dat leverde onverwacht felle reacties op. Er waren grote zorgen over negatieve consequenties die dit zou kunnen hebben voor het opge-

bouwde imago van het Groot Orkest. Dat orkest had immers veel geïnvesteerd in zijn kwalitatieve ontwikkeling en het was inmiddels ook tot de buitenwacht doorgedrongen dat Amor Musae op zeer hoogstaand niveau muziek maakte. Zij vreesden dat een Seniorenorkest afbreuk zou doen aan deze met veel moeite en doorzettingsvermogen verworven reputatie. De toenmalige, pas toegetreden nieuwe voorzitter, Leo Stevens wist echter de zorgen weg te nemen en de neuzen allemaal in dezelfde richting te krijgen. Het bestuur kon uiteindelijk aan het einde van de vergadering het besluit nemen binnen Amor Musae een start te maken met de oprichting van een Seniorenorkest dat als zodanig geïntegreerd binnen Amor Musae zou gaan functioneren. Bestuursleden Frans van der Pol en Wim van den Elshout werden met deze uitdagende oprichtings- en ontwikkelings-taak belast.

Het Seniorenorkest ontvangt in november 2011 scholieren in de Blauwe Kamer bij de opening van Kunstfestival Visio Breda.

Schot in de roos

Het voornemen bleek een schot in de roos. Een eerste informatieavond werd door 18 muzikanten bezocht en van hen zegden 12 muzikanten meteen toe lid te willen worden. Direct na de zomervakantie, maandag 13 augustus 2007, werd al gestart met de eerste repetitie, waaraan 19 muzikanten deelnamen. Het begin was er en maakte een veelbelovende indruk. Als dirigent werd aangetrokken Lieke Beens uit Tilburg die al dirigent was van een Seniorenorkest elders en dus over de gewenste affiniteit beschikte om op muzikaal - maar ook op sociaal - gebied leiding te geven aan een club ‘gedreven’ musicerende ouderen.

Een jaar na de oprichting telde het Seniorenorkest al 23 muzikanten. Negen van hen waren ex-muzikanten van het Groot Orkest, waardoor twee ereleden en enkele oud-bestuursleden weer terugkeerden op het oude vertrouwde

Amor-Musae-nest. Zelfs gingen enkele muzikanten van het Groot Orkest tevens spelen bij het Seniorenorkest. Ook het regionale wervingsgebied bleek groter dan verwacht. 9 muzikanten kwamen uit de regio die pleegt te worden aangeduid als 'Groot Breda'. Het nieuwgevormde Seniorenorkest had met zijn seniorenrepertoire in de regio al snel een uitstekende naam en faam verworven. Amor Musae kan momenteel dan ook met trots terugkijken op een vitaal Seniorenorkest binnen een drie generaties brede vereniging. De senioren konden en kunnen hun muzikale hart ophalen door hun hobby te beoefenen onder leiding van een uitstekende dirigent en beschikken daartoe tevens over prima faciliteiten, zoals een fraaie concertzaal, een goed geoutilleerde muziekbibliotheek en een uitstekend instrumentarium. En niet te vergeten: een gezellige vriendenclub. Wat wil je nog meer?

Het Seniorenorkest van Amor Musae is intussen, net als dat het geval is bij het Groot Orkest, niet meer uitsluitend een Beekse aangelegenheid. Het heeft steeds meer een regionale functie gekregen.

In 2012 haalt het Seniorenorkest Sinterklaas in op basisschool De Horizon.

Dirigenten

In oktober 2013, na ruim 5 jaar bezielend actief te zijn geweest, stopte Lieke Beens als dirigente bij het Seniorenorkest. Als opvolgster werd Judith van Boven aangesteld; een jonge, ambitieuze en talentvolle muzikante die in de Zeeuwse harmoniewereld was opgegroeid en die - evenals Lieke - heel goed aanvoelde dat buiten de muzikale doelstellingen ook de sociale aspecten binnen het Seniorenorkest een belangrijke rol speelden. Zij bouwde op haar eigen charmante, geduldige

en bevlogen manier het orkest uit tot wat het nu is. Zij wist de juiste ruimte te geven aan de senioren om lekker ongedwongen muziek te maken. Haar empathisch vermogen deed het bestuur van Amor Musae al snel besluiten haar ook te vragen als dirigent van het Opleidingsorkest. Een mooi resultaat daarvan was ook dat er inspirerende samenwerkingsverbanden tussen het Seniorenorkest en het Opleidingsorkest ontstonden. Amor Musae verbond nu ook in muzikaal opzicht de opa- en oma-generatie met die van de kleinkinderen.

Op Oudjaarsdag 2011 verzorgt het Seniorenorkest, onder leiding van dirigent Lieke Nolen-Beens, het Oliebollenconcert bij het oude Hagedonk in Prinsenbeek.

Ambassadeursfunctie

Het Seniorenorkest vervulde, zoals beloofd en bedoeld, een belangrijke lokale behoefte met kleinschalige en pretentieloze, maar daarom juist extra belangrijke optredens in Prinsenbeek en directe omgeving. In dat verband kan een reeks van activiteiten worden genoemd, zoals het opluisteren van de Nachtmis met Kerstmis in de Prinsenbeekse parochiekerk, de voor- en najaars-'Concerten op de Mert' van Prinsenbeek, het jaarlijkse op Oudejaarsdag georganiseerde 'Oliebollenconcert' in het Prinsenbeekse woonzorgcentrum Hagedonk en de koffieconcerten in de Zilverberk.

Spoedig volgden ook verzoeken om op te treden buiten de "landsgrenzen" van Prinsenbeek. Vermeld kunnen worden de concerten in de Efteling, op de Senioren Expo te Veldhoven en op de Floriade Venlo en Almere alsmede een speciaal uitwisselingsconcert met Seniorenorkest Zeeland in Krabbendijke ter herdenking van "De slag om de Schelde". Voorts werd een speciaal kerstensemble gevormd (samengesteld uit ongeveer 15 muzikanten van het Seniorenorkest) om onder de vlag van het Seniorenorkest - uiteraard rond de Kersttijd - op diverse locaties in en rondom Prinsenbeek op te treden. De destijds door het bestuur beoogde

In 2019 reist het Seniorenorkest, met dirigente Judith van Boven, per bus af naar Krabbendijke voor een uitwisselingsconcert met Seniorenorkest Zeeland ter herdenking van "De slag om de Schelde".

doelstellingen werden zodoende ruimschoots behaald. Van de gevreesde negatieve reputatie-effecten blijkt absoluut geen sprake te zijn geweest. Integendeel, Amor Musae werd hiermee de enige vereniging in de regio met een Groot

Groepsfoto van het orkest in 2012 op de Ledendag van KBO-Brabant in het PSV-stadion in Eindhoven.

Orkest, een Opleidingsorkest en een Seniorenorkest. Met recht, zoals eerder al gezegd, een muziekvereniging over de volle breedte van een mensenleven. Drie orkesten onder één paraplu.

Maar tegelijkertijd mag worden opgemerkt dat de drie orkesten allemaal vooral actief zijn in hun eigen doelgroep. Is dat erg? Nee, prima zelfs. De orkesten laten elkaar in hun waarde, hebben hun eigen programma, maar versterken en helpen elkaar waar nodig. Ze hebben alle drie hun eigen ambities en doelstellingen gekozen, maar waar nuttig en gewenst treden ze in gezamenlijkheid voor het voetlicht. Amor Musae mag dit samenwerkingsverband koesteren.

Thans, bij het 135-jarig jubileum van Amor Musae, kunnen we melden dat het Seniorenorkest een structurele groei heeft doorgemaakt en is uitgebreid tot een gezelschap van 35 muzikanten. Maar we moeten - op zijn Cruijffiaans gezegd - ook onder ogen zien dat ook elk voordeel zijn nadeel heeft. Door deze groei zijn de binnenoptredens in Prinsenbeek, wegens de door de groepsgrootte benodigde podiumruimte nog maar in beperkte mate mogelijk. Dat betekent dat het traditionele oliebollenconcert in Hagedonk en de gebruikelijke Kerstconcerten in woonzorgcentra moeilijker te organiseren zijn. Het Seniorenorkest is daarom genoodzaakt zijn focus te richten op buitenconcerten in Prinsenbeek en op concerten in woonzorgcentra die wel voldoende podiumruimte hebben. Ook zal daardoor het accent wat meer verschuiven naar optredens met verwante muziekgezelschappen in De Drie Linden. Het goede nieuws is dat de dynamiek van het Seniorenorkest extra kansen biedt de aanwezige muzikale energie te benutten en naar de mensen te brengen die slechts over beperkte mogelijkheden beschikken zelf actie te ondernemen om de muziekzalen op te zoeken.

In 2018 neemt het Seniorenorkest deel aan het 'Muziekfestival Seniorenharmonie Dongen' in de Oude Kerk van Dongen.

Bestuurlijke vormgeving

Het Seniorenorkest wordt thans aangestuurd door een “driemanschap” uit eigen geledingen waarvan één lid de contacten onderhoudt met het bestuur van Amor Musae. Dit lid schuift ook regelmatig aan bij de maandelijkse bestuursvergadering van Amor Musae. Het Seniorenorkest heeft, zoals ook al in hoofdstuk 1 werd opgemerkt, een eigen financiële huishouding met een eigen budget, een eigen ‘lief & leed-potje’, een eigen muziekcommissie etc. Het maakt ook dankbaar gebruik van alle faciliteiten die Amor Musae te bieden heeft, zoals een adequate bestuurlijke inbedding, de prima verzorgde muziekbibliotheek en de beschikbaarheid van een perfect instrumentarium. Het fijne is dat dit het Seniorenorkest in staat stelt op eigen benen te staan, eigen initiatieven te ontwikkelen en dat het conform de bedoelingen zijn eigen broek kan ophouden.

Wim van den Elshout (midden) is een van de oprichters van het Seniorenorkest.

Gezelligheid

In het Seniorenorkest wordt niet alleen muziek gemaakt. Het schept ook de band van gezelligheid. Er is ruimte voor uitbundige lustrumvieringen met leuke uitstapjes. Thans bestaat het orkest ruim 15 jaar en het heeft circa 35 muzikanten die met heel veel plezier op de maandagochtend naar de repetitie komen en nog dagelijks thuis repeteren om goed voor de dag te komen. Zij beleven een fantastisch mooie verbindende hobby. Onder hen zijn nog zes leden van het éérste uur. Veelal blijven leden van dit orkest muziek maken tot het echt niet meer gaat. Negen muzikanten van dit orkest zijn in deze 15 jaar tot hun overlijden lid gebleven. Amor Musae is gericht op levenslang speelplezier!

6 Muziekinstrumenten: het gereedschap van een muziekvereniging

Wim van den Elshout ²⁷

Situatie vóór 1988 en 35 jaar later

In het verre verleden was het gebruikelijk dat leden van een muziekvereniging een blaasinstrument van de vereniging in bruikleen kregen. Aanvankelijk gratis; in latere jaren soms tegen betaling van een kleine vergoeding. Dat had het voordeel dat muzikanten via het ter beschikking gestelde instrument duidelijk met de vereniging verbonden waren en tegelijkertijd kon de vereniging de kwaliteit van haar instrumenten op het gewenste niveau houden. Maar de belangrijkste reden was dat de meeste leden de aanschaf van een instrument gewoonweg niet konden betalen. Bovendien was er een fors prijsverschil tussen de verschillende instrumenten die binnen het orkest werden gebruikt. Als iedere muzikant zijn instrument zelf zou moeten aanschaffen, zou dat de financiële last van het instrumentarium erg ongelijk over de leden verdelen. Die ongelijkheid zou nog worden versterkt doordat duurdere instrumenten vaak vooral voor de collectiviteit van het orkest belangrijk zijn en soms minder geschikt zijn voor individuele muziekbeoefening. Het desbetreffende instrument kan daarom beter door de vereniging zelf worden aangeschaft.

Een jonge slagwerker in het Chassé Theater. Amor Musae huurt het slagwerk van de Stichting Musical instruments for Children.

In hoofdstuk 2 benadrukte Frans van Dun, dirigent gedurende de gehele thans in de schijnwerpers gezette 35-jarige jubileumperiode, dat - naast de keuze van het repertoire en de zorg voor een deugdelijke muzikopleiding - het opbouwen en onderhouden van het muziekinstrumentarium tot de top drie behoort van de muzikale succesfactoren van een harmonie. Dat heeft het bestuur van Amor Musae zich goed in de oren geknoopt. Er is stevast grote aandacht besteed aan het instrumentarium. Maar instrumenten zijn kostbaar en de opbouw van een hoogwaardig instrumentenbezit vergt van een muziekvereniging grote investeringen. Vooral bij orkesten die in de hogere regionen spelen, want dan moet er niet alleen een grotere variëteit aan instrumenten beschikbaar zijn, maar moeten de instrumenten ook aan hogere kwaliteitseisen voldoen. Dat laatste is ook het geval bij het Amor Musae van nu.

Tot het instrumentarium van een harmonie behoren koperen en houten instrumenten. Deze foto toont enkele koperblazers in het Groot Orkest tijdens het Begijnhofconcert in 2017.

Vroeger kon bij een eenvoudige harmonie of fanfareorkest bij de slagwerksectie veelal worden volstaan met enkele kleine trommen en de beeldbepalende grote trom. Bij het huidige Groot Orkest van Amor Musae, dat is uitgegroeid tot een symfonisch blaasorkest van allure, moet voor de slagwerksectie een heel arsenaal aan (kostbare) melodische instrumenten aanwezig zijn, zoals pauken, piano, klokkenspelen, xylofoons, etc. Maar ook de blaasinstrumenten zijn geavanceerder geworden en daarom ook duurder. Het Groot Orkest van Amor Musae beschikt intussen over alle instrumenten die het orkest, gegeven zijn huidige ambities, zonder meer nodig heeft.

Ontwikkeling van het instrumentenbezit van Amor Musae

Voor wat betreft het door de vereniging beschikbaar stellen van een instrument is er de laatste decennia duidelijk een trendbreuk te zien. In de afgelopen 35 jaar is bij veel leden de financiële ruimte toegenomen om een eigen instrument te kopen. Ook is het gevoel sterker geworden dat een hobby wel wat geld mag kosten. Dat heeft er ook toe geleid dat bij diverse muzikanten de behoefte is toegenomen om een in de bezetting van het orkest passend eigen instrument aan te schaffen dat ook aan de eigen wensen voldoet. Die ontwikkeling geldt vooral voor de meer betaalbare blaasinstrumenten.

Trompettisten in het Opleidingsorkest.

Met ingang van 2009 groeide bij het bestuur het besef, daartoe overtuigd door de beheerder van het instrumentenfonds, dat met betrekking tot het bezit van een eigen instrument een gericht beleid moest worden ontwikkeld. Geconstateerd werd dat de ongelijkheid tussen leden die een eigen instrument hadden gekocht en leden die een instrument van de vereniging ter beschikking hadden, te groot was geworden. De contributie was immers voor iedereen gelijk ongeacht of de muzikanten al dan niet gebruik maakten van een verenigingsinstrument. Besloten werd om bij de vaststelling van de contributie met het gratis gebruik van een verenigingsinstrument rekening te houden. Er werd voor het gratis gebruik van een verenigingsinstrument, los van de contributie, een afzonderlijke gebruikersvergoeding ingevoerd. Daarbij werd gekozen voor een vast bedrag dat ten minste de jaarlijkse kosten van verzekering en onderhoud van de instrumenten zou dekken. Besloten werd daarbij een ingroeieregeling te volgen. In 2023 bedraagt de gebruikersvergoeding €70 per jaar. De gebruikersvergoeding is onafhankelijk van de waarde van het instrument en de voor dat instrument feitelijk

door de vereniging te maken kosten. Via deze vergoeding werden de kosten van onderhoud en verzekering van de vereniging (jaarlijks c.a. €4000) gedekt en werd een stukje ongelijkheid in de financiële bijdrage van de leden weggenomen. Bovendien lag hierin, zij het nogal gebrekkig, een beperkte stimulans besloten een eigen instrument aan te schaffen.

Een fanfareorkest is samengesteld uit koperblazers. In tegenstelling tot een fanfare bevat een harmonieorkest ook houtblazers. Tot de houten blaasinstrumenten worden bijvoorbeeld gerekend: klarinet, dwarsfluit, hobo, fagot, etc.

Begin 2023 had 62% van de leden van de drie orkesten van Amor Musae een eigen blaasinstrument. Zij deden daarvoor geen beroep meer op de vereniging. Bij het Groot Orkest was dit percentage op dat tijdstip circa 50%. Bij het Seniorenorkest zelfs 95%. Dat neemt echter niet weg dat de vereniging Amor Musae blijvend zal moeten investeren in de aanschaf, het onderhoud en het beheer van het instrumentarium voor de drie orkesten en dat zal nog vele jaren zo blijven. Als evenwel de groei van het bezit van een eigen instrument doorzet, zal de investeringslast mogelijk iets minder fors zijn dan in de voorbije 35 jaar het geval is geweest.

Zoals in hoofdstuk 1 al aan de orde is geweest, is om financieel-administratieve redenen het instrumentenbezit overgeheveld naar de afzonderlijke steunstichting van Amor Musae. De rechtsvorm van de steunstichting is in de fiscale wetgeving opgenomen om de mogelijkheden tot fondsenwerving voor verenigingen via fiscale faciliteiten voor donateurs te vereenvoudigen en zodoende te stimuleren. In 2016 is in goed overleg met de Belastingdienst de bestaande Steunstichting Amor

Musae omgezet in de Stichting Musical Instruments for Children om te komen tot een meer toekomstbestendig beheer van het materieel en financieel vermogen van de vereniging Amor Musae. In dat kader kreeg de Stichting Musical Instruments for Children door de Belastingdienst de in financieel opzicht belangrijke ANBI-status toegekend.

Huidige stand van zaken

De investeringen in het instrumentarium zijn de voorbije 35 jaar fors geweest. Instrumenten hebben nu eenmaal niet het eeuwige leven en jaarlijks moesten er instrumenten worden vervangen en bijgekocht. Bovendien moest een inhaalslag worden gemaakt, aangezien het orkest in deze periode een transitie doormaakte van eenvoudige dorpsharmonie naar het huidige symfonisch blaasorkest met grootsere ambities.

Een dwarsfluit wordt gerekend tot de 'houtblazers' in het orkest omdat het instrument vroeger van hout werd gemaakt. Op deze foto bespeelt Ghislaine Stoop de (moderne) dwarsfluit tijdens een uitvoering van het Opleidingsorkest in 2018.

In dat kader werd tussen 1987 tot en met 2022 een bedrag uitgegeven van maar liefst €187.653 aan blaasinstrumenten en €42.376 voor het vervangen en uitbreiden van het slagwerkinstrumentarium en allerhande daarmee samenhangende spullen, zoals koffers, flight cases, etc. Dat wil zeggen: gemiddeld €6.572 per jaar. Daar moeten vervolgens nog de reguliere kosten voor onderhoud en verzekering bij worden opgeteld. Per jaar is daarmee een bedrag van circa €4000 gemoeid.

Omdat de buitenwacht vaak geen begrip heeft van de kostprijs van een muziek-instrument, wordt ter wille van de beeldvorming hierna een prijslijst per 1 januari 2023 opgenomen van een tiental instrumenten die in het Groot Orkest worden gebruikt.

Geldende aankooprijzen van door Amor Musae gebruikte instrumenten per 1 januari 2023:

Instrument	Gekocht	Prijs	Thans nieuw c.a.
Fagot - Schreiber 2e hands gekocht	1995	€3314	€8400
Vibrafoon - Adams	2006	€3425	€5750
Buisklokken	2007	€5742	€9000
Pauk 32 inch - Adams	2008	€3092	€6000
Bastuba - Miraphone 2e hands gekocht	2009	€6000	€9500
Euphonium - Adams	2012	€5795	€6500
Klarinet B - Buffet Crampon	2012	€2250	€3400
Dwarsfluit Altus	2013	€2450	€2600
Saxofoon Alt - Selmer SA80	2015	€3750	€4700
Hoorn - Alexander	2017	€5722	€7400
Trompet Van Laar	2022	€3057	€4000

Voor wie het weten wil... Tel het aantal instrumenten op deze foto en bereken de waarde aan de hand van bovenstaande prijslijst voor nieuwe instrumenten.

Uitdaging voor de toekomst

De vereniging heeft anno 2023 de beschikking over een prachtig instrumentarium en mag daar heel tevreden over zijn. Maar de vereniging mag de komende jaren absoluut niet zelfgenoegzaam achterover leunen en zal moeten blijven investeren zodat ook de volgende generatie muzikanten nog steeds de beschikking heeft over een instrumentarium dat past bij haar gerechtvaardigde ambities als symfonisch blaasorkest.

De reserveringen op de begroting van Amor Musae voor het instrumentarium zijn de laatste jaren echter in een neerwaartse spiraal terecht gekomen.

Een deel van het slagwerk-arsenaal. Op de foto ontbreken onder meer de buisklokken en de vibrafoon.

De achterliggende reden is dat minder inkomsten uit sponsoring, vriendenbijdragen, schenkingen en subsidies binnenkomen. Uit de bestaande reservering van gelden kan, grofweg gezegd, slechts één instrument per jaar worden aangekocht. Amor Musae heeft thans weliswaar een uitstekend instrumentarium en kan dus best een aantal jaren haar investeringsambitie een tandje lager programmeren, maar met de huidige reservering komt de vereniging op de langere termijn in de problemen. En dat is reden tot zorg. Dit kan niet simpelweg worden opgevangen door het bezit van eigen instrumenten financieel te stimuleren, want door de vereniging gefinancierde stimuleringsprojecten kosten ook geld. Ook in dat opzicht heeft Amor Musae nog uitdagingen voor de toekomst.

Sjors Verschuren soleert op saxofoon tijdens het concert 'Breda 75 jaar Vrij' in 2019 in de Grote Kerk Breda.

7 35 Jaar muziekbeleving van een verenigingsmuzikant

Cecile Lips²⁸

De passie

De saxofoon, mijn ultiem, veelzijdig en toch ook sexy instrument. Het instrument waar ik sinds 1996 op speel en dat mij nog steeds de uitdaging biedt om in alle muziekstukken de juiste noot en toon te spelen. Dat is het instrument van mijn passie.

Ooit als elfjarig meisje ben ik met muziekles gestart op de es-klarinet; het kleinste formaat onder de klarinetten, geschikt voor kleine handjes. Als dochter van de voorzitter van Amor Musae was het vanzelfsprekend en laagdrempelig om me bij deze muziekvereniging aan te melden voor muziekles. Net zo vanzelfsprekend als je in dat tijdsbeeld op de middelbare school dansles volgde bij dansschool Tiggelman of Oksinski.

Na vier jaar les ben ik tot het leerlingenorkest toegetreden. Ik heb daar ervaren hoe leuk het is als je samen speelt, met je buurman of buurvrouw tips uitwisselt en je bij hem/haar beluistert hoe de muziek moet klinken, hoe 'in de maat spelen' klinkt en je de juiste toonhoogte leert te horen en te spelen.

Ik leer tevens andere dorpsgenoten van verschillende leeftijden kennen, wordt opgenomen in de groep, het samenspelen werkt verbroederend en ik ervaar de gezelligheid rondom de repetitie waardoor ik me al snel in deze muziekwereld thuis ga voelen.

Cecile Lips met haar saxofoon.

²⁸ Cecile Lips gedurende diverse perioden bestuurslid geweest (1993-2000 / 2012-2016 / 2019-heden).

Concert in de Allwetterzoo in Münster tijdens de concertreis van 2022.

Het jaar daarop word ik tot het Groot Orkest toegelaten, te beginnen op de derde klarinetpartij. Daar heb ik echt wel moeten wennen aan de snelheid en het tempo waarin werd gespeeld. Naast mij zit een wat oudere muzikant. Daar heb ik veel van geleerd. Hij vertelt mij geruststellend dat hij ook niet altijd meteen al de nieuwe muziekwerken op tempo kan spelen. Hij oefent met de metronoom en zet iedere week het tempo iets hoger in de richting van het bedoelde tempo van het muziekstuk. Ook leert hij me de moeilijke passages op verschillende manieren in te studeren. Dat is uiteraard ook de taak van de dirigent als muzikaal en artistiek leider. Tijdens de repetitie spendeert ook hij veel aandacht en tijd aan de opvatting die in het muziekstuk besloten ligt, waar de klemtonen moeten liggen, wat de gewenste speelwijze moet zijn en geeft aanwijzingen aan de gehele orkestbezetting over de wijze van interpretatie. Hij brengt zodoende alle instrumentgroepen samen zodat het gewenste resultaat binnen handbereik komt. Voor mij een sensationele ervaring...

Intussen leer ik een heleboel mensen kennen; van de slagerszoon op trompet tot vriendinnen van mijn zussen (spelend op klarinet en dwarsfluit). Tegenwoordig bestaat de orkestbezetting van 'mijn' Amor Musae nog voor de helft uit inwoners van Prinsenbeek en heeft het orkest een meer regionale functie gekregen en toch is het mijn eigen wereldje gebleven.

Op enig moment heeft mijn interesse voor de klarinet plaatsgemaakt voor die van de altsaxofoon. Toen er een plaats in de altsaxsectie vrij kwam, kon ik niet direct de overstap maken omdat er nog geen instrument beschikbaar was.

Sfeerbeeld van de fagottisten Carla van der Hoeven en Jenny Smits-Magielse in het Groot Orkest.

Ik heb toen besloten om zelf een instrument te kopen en opnieuw les te nemen. Met het A- en B-diploma op zak en de goedkeuring van de dirigent na een geslaagd voorspelen, kon ik eindelijk van de linkerkant van het orkest naar de overkant verhuizen. Tot op de dag van vandaag ben ik verknocht aan de altsaxofoon en heb ik het op deze nieuw verworven positie nog steeds prima naar mijn zin.

De altsaxofoon, een veelzijdig en gevoelig instrument, is voor mij dan ook een uniek instrument, bespeelbaar in vele muziekstijlen. Zowel in filmmuziek, alsook in lichtvoetige of serieuze klassieke stukken, maar ook in wervelende jazznummers blijkt dit instrument in staat te zijn door zijn betoverende klankkleur en speelwijze dienstbaar te zijn aan de wensen van de bespeler die daarin zijn gevoel weet uit te drukken. Er zijn dan ook veel legendarische saxofoonspelers te noemen in alle muziekstromingen. Voor mij waren dat vooral vader en dochter Dulfers met hun funky en swingende nummers, alsook Branford Marsalis met zijn klassieke klank- en speelwijze en bekend als solist in *Englishman in New York* van zanger Sting.

Als altsaxofoniste heb ik door de jaren heen in twee carnavalsbands en een bigband gespeeld. Goed om ervaring op te doen in verschillende muziekstijlen en te ervaren hoe muziek verbindt. Maar ook fijn te voelen hoe gezellig het is om serieus te repeteren in de aanloop naar een glorieus optreden. Ook gezellig om met je bandleiden na te kunnen kletsen met een hapje en een drankje. Ik heb aan het musiceren dan ook dierbare vriendschappen overgehouden en vaak kom je bij muzikale optredens her en der altijd wel weer een bekende medemuzikant tegen.

De beroering

Een club kan niet bestaan bij repeteren alleen. Het werkt motiverend en kwaliteitsverhogend om toe te werken naar publieke optredens. In het jaarprogramma van Amor Musae is al decennialang, althans zolang ik me kan herinneren, een aantal traditiegetrouwe concerten terug te vinden. Ik noem bijvoorbeeld het traditionele Nieuwjaarsconcert, Koningsdagconcert, Dodenherdenking en Zomerconcert. Zolang ik mij kan heugen als lid van het Groot Orkest zijn we tot en met 2009 iedere

De bijdrage van het Groot Orkest aan de Dodenherdenking in Prinsenbeek is al een decennialange traditie.

vier jaar op concours gegaan. Hier ging steeds een periode van toch zeker wel drie maanden intensief repeteren aan vooraf om het verplichte en vrije keuzewerk die voor de eerste divisie waren geselecteerd, de afdeling waarin wij uitkomen, technisch en artistiek onder de knie te krijgen. Vervolgens was het spannend om beide muziekstukken op het cruciale moment voor de kritische juryleden en aandachtige toehoorders feilloos, althans op hoog artistiek niveau, ten gehore te brengen.

Muzikale hoogtepunten zijn ook de optredens op bijzondere locaties, of gastoptredens met een bijzonder karakter. Het Chassé Theater is zo'n toplocatie. Daar hebben we door de jaren heen in goed overleg met de betrokken artistieke commissies interessante en vernieuwende initiatieven kunnen ontplooiën. De akoestiek van

Koninklijke harmonie „AMOR MUSAE“ concours Dongen 25 - 11 - 1990

Op het bondsconcours in Dongen wint Amor Musae in 1990 de 1e prijs in Afdeling Supérieur.

het Chassé prikkelt het muzikale oor om op de toppen van het muzikale en artistieke niveau te kunnen presteren en zodoende het publiek een genoeglijke voorstelling te bieden. Iedere muzikant zal zo zijn voorkeur hebben, maar memorabel en

Aankondiging van Amor Musae op de voorgevel van het Chassé Theater.

uniek is wel dat we ook de samenwerking gezocht hebben met een professionele Brassband. Voor het eerst - en volgens mij tot nu toe uniek - is dat we een buitenlands orkest naar Prinsenbeek hebben weten te halen. The Desford Colleiry Band uit Engeland. Een brassband met 28 koperblazers, allemaal jongelui, jongens en meisjes, professioneel geschoold, uit de buurt van Birmingham (Midden Engeland). Bij dit driedaagse bezoek hoorde ook de forse organisatorische uitdaging om voor onze gasten twee keer een diner te verzorgen, een avondprogramma aan te bieden en logies te regelen bij gastgezinnen, inclusief ontbijt. De gastmuzikanten werden ondergebracht bij eigen leden. Dat heeft aardig wat organisatietalent van zowel het bestuur als de leden gevraagd, maar ook vele gedenkwaardige anekdotes opgeleverd. Merendeels gaan die anekdotes over het wel en wee in de gastgezinnen: de (veel te) korte nachtrust, de genuttigde hoeveelheid drank, de late of zeer vroege ontbijten bij de onvermijdbare shoarma-tent. Tijdens de gezamenlijke repetitie, de dag vóór het concert, bleek van die onstuimige gebeurtenissen - tot onze stomme verbazing - niets meer te merken. Onze gasten waren volop geconcentreerd!

In mijn geheugen gegrift is ook de meer bijzondere concertreeks "Symphonic Winds" die in 2013, het jaar waarin Amor Musae zijn 125 jaar bestaan vierde, werd opgestart en nog voortduurde tot na het jubileumjaar. Het vormde een spectaculaire reeks van vier concerten met collega-harmonieën uit de regio, soms ondersteund met koor en zang. Boeiend en uniek was ook het initiatief dat leidde tot de overzichtstentoonstelling betreffende 125 jaar geschiedenis van Amor Musae die stond te pronken in het gebouw van de Beekse Heemkundekring, de Rijf.

Door de jaren heen is steeds getracht in het jaarprogramma, naast de vaste jaarconcerten en de deelname aan concoursen, uitdagende optredens op te nemen. Pareltjes hierin vormden de optredens met bijzondere (professionele) artiesten als Margriet Eshuijs, Justine Pelmelay, Gé Reinders (2 x) of Joris Linssen met zijn band Caramba.

Legendarisch zijn ook de Carnavalsconcerten. Het orkest verleent jaarlijks op de vrijdag voor carnaval medewerking aan een avondvullend Carnavalsconcert in het Turfschip te Breda. Later is deze succesvolle formule verplaatst naar Prinsenbeek in samenwerking met de BAK van Boemeldonck. In het programma vormt telkens een bijzondere publiekstrekker de spilfiguur. Bekende namen als Vader Abraham, Imca Marina, de Twee Pinten en Arie Ribbens passeren de revue.

Ik kan je zeggen dat dit ook hele uitdagingen en tijdrovende extra uurtjes werk en repeteren vraagt van het bestuur, de organisatie,

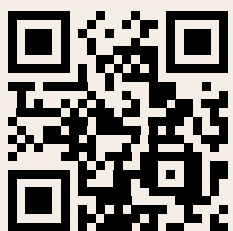
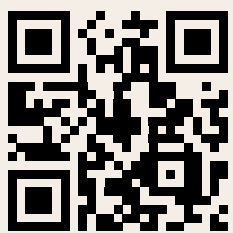
Bij Carnavalsconcerten wordt regelmatig samengewerkt met bekende Nederlanders, zoals in 2002 met Vader Abraham.

de dirigent die vaak aparte arrangementen maakt en de muzikanten om met doorzettingsvermogen en extra repetitietijd toe te werken naar een geslaagd optreden.

Het verdriet

Naast hoogtepunten wordt er in het dagelijkse gebeuren ook lief en leed gedeeld. Van vertrek van leden omdat ze elders gaan studeren of wonen, andere hobby('s) voorrang hebben op de muziek met als gevolg dat wordt afgehaakt, tot minder prettige berichten van ziekte of overlijden. Ieder lid is op zijn eigen wijze in meer of mindere mate betrokken bij de vereniging.

In de periode dat ik de overstap van klarinet naar altsaxofon maakte, heb ik opnieuw muziekles genomen. Ik heb les gehad van verschillende Conservatoriumstudenten HAFABRA. Stuk voor stuk fijne leraressen, waar ik veel van heb geleerd. Noemenswaardig is wel de laatste docente met wie ik echt een klik had. Zij beschikte over een aanstekelijk enthousiasme en formidabele spelbeheersing. Dat werkte zeer aanstekelijk. Zij was bloedje fanatiek en was de eerste die echt met mij meespeelde, waardoor ik hoorde hoe zij haar stukken instudeerde, hoe haar oefenspel zich ontwikkelde en hoe een stuk qua muziekopvatting op verschillende manieren kan klinken. Ik ging daardoor met nog meer plezier naar de wekelijkse lessen en was extra gemotiveerd om ook thuis stevig te repeteren. Toen kwam plots het bericht dat zij was omgekomen bij de Herculesramp, de vliegtuigramp die op 15 juli 1996 plaatsvond op Vliegbasis Eindhoven met het

Belgische C-130 Hercules-toestel dat aan 34 inzittenden het leven kostte. Aan boord waren 37 jonge leden van het Fanfarekorps van de Nederlandse Koninklijke Landmacht. Urenlang heb ik op straat gelopen in verslagenheid en ongeloof. Via de coördinator muziekleiding van de vereniging kwam later het bericht dat ze nog leefde, maar in kritieke toestand in een Antwerps ziekenhuis lag. Gelukkig ben ik later te weten gekomen dat zij na een langdurige revalidatie redelijk hersteld is van haar verwondingen.²⁹

Cecile van den Brand ontmoet bij Amor Musae haar latere echtgenoot, de trompettist Peter Lips.

De liefde (voor muziek)

De één houdt van Bach, de ander gaat liever los op house, rap of carnavalsmuziek. Iedereen heeft zo zijn eigen voorkeur, maar muziek laat maar weinig mensen koud. Je wordt er blij van, of juist verdrietig, of vindt in het maken van muziek een bijzondere uitlaatklep.

Zo loopt de liefde voor muziek ook als een rode draad door mijn leven. Ik heb in het orkest mijn echtgenoot Peter leren kennen. Hij speelde trompet in carnavalsband 't Biks Kaboal. Een geliefde band met toentertijd allemaal leeftijdsgenoten uit Prinsenbeek. Ze waren populair bij het Beekse publiek vanwege

hun moderne covers van bekende popmuziekliedjes waarop heerlijk gedanst kon worden. Door die vrienden is hij ook gevraagd of hij bij Amor Musae zou willen komen spelen.

Op dit moment zijn wij beiden nog steeds spelend lid en gaan we iedere dondagavond samen naar de repetitie. Onze zoon blijkt ook over enige muzikaliteit te beschikken. Als baby en peuter kroop hij rond de muziklessenaar als er thuis werd geoefend. Hij heeft drumles gevolgd en speelt met regelmaat op zijn eigen drumstel in een eigen bandje.

Jubilea

In ieders muzikale loopbaan kun je bij het behalen van het 25-jarig lidmaatschap bij een harmonie door de muziekbond met een insigne worden gedecoreerd. Amor Musae zet elk jaar deze leden in het zonnetje. Ook de partner wordt dan in de waarderende toespraak betrokken.

De leden die deze mijlpaal behalen zijn vaak gezelligheidsmensen die er plezier in hebben in groepsverband op bevlogen en bezielde wijze muziek te maken. Echte harmoniemensen. Zij voelen zich thuis bij Amor Musae en zijn vaak degenen die niet van stoppen weten. Muziek maken is van en voor alle leeftijden geschikt.

Voor het eerst in de geschiedenis van Amor Musae wordt een briljant lidmaatschap gevierd. Ruud Kavelaars ontvangt op 10 april 2022, uit handen van voorzitter Martin Rasenberg, een oorkonde voor zijn 70-jarig lidmaatschap.

²⁹ KRO De wandeling met Nicole Adams - Sander de Kramer wandelt met Nicole Adams, een van de weinig overlevenden van de Herculesramp.

Met regelmaat huldigen we leden met een staat van dienst van 40, 50, 60 of onlangs zelfs van 70 jaar. Petje af als je je zolang verbindt. Keerzijde is dat je wel over voldoende muzikaliteit, kennis, instrumentbeheersing, embouchure (voor de niet-blazers: de actie van de lippen die nodig is om een blaasinstrument te bespelen), motivatie en vaardigheden moet beschikken om mee te kunnen komen met de groep. Het is echter niet voor iedereen weggelegd dit een leven lang vol te kunnen houden. Met regelmaat moeten muzikanten erkennen en aangeven dat

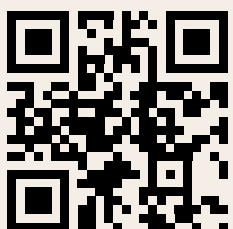

Sommige leden, zoals op de foto Ad Lambrechts, zijn lid van meer orkesten binnen Amor Musae.

ze moeten afhaken vanwege lichamelijke klachten of om andere redenen genoodzaakt zijn hun lidmaatschap te moeten beëindigen. Je hoort dan de trilling in de stem, waarmee dat wordt meegedeeld.

Met spijt in het hart wordt afscheid genomen. Gelukkig vinden sommigen een nieuwe uitdaging in het aansluiten en lid worden bij het Seniorenorkest. Dit orkest, 15 jaar geleden opgericht, groeit en bloeit en voorziet inmiddels in de behoefte van eigen leden om samen muziek te maken, maar ook in die van muzikanten uit de regio die zich graag bij het Seniorenorkest aansluiten om in goed gezelschap hun hobby op hun eigen niveau te kunnen continueren. Dit orkest heeft inmiddels zijn sporen dik verdiend en heeft een eigen status verworven. Verscheidene muzikanten zijn zelfs lid van het Groot Orkest én het Seniorenorkest of maken andere combinaties.

Ceciliadag

Deze dag is vernoemd naar de patroonheilige van alles wat met (kerkelijke) muziek te maken heeft; de heilige Cecilia. Ze ligt in Rome begraven in haar eigen basiliek die ook haar naam draagt.

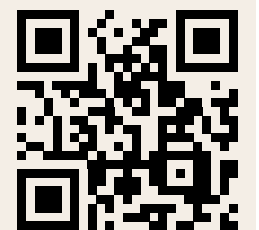
Muziekverenigingen zijn van oudsher gewend rond haar geboortedag van 22 november een zogeheten Ceciliadag te houden. In welke vorm dat gevierd wordt, staat vrij. Ik kan mij de leden van Amor Musae - als spelend lid vanaf mijn vijftiende jaar - niet anders herinneren dan dat zij rond deze datum op een zaterdag medio november in hun zo herkenbare uniform met muziek door de straten van Prinsenbeek marcheerden. We volgden een route langs alle cafés van het dorp, weer of geen weer.

In 2005 wordt de Caeciliadag gevierd in Brugge waar een concert wordt gegeven op de historische Markt.

In rijen van vier opgesteld, met aan het instrument bevestigd het marsboekje, voorop de vaandel- en schellenboomdragers, middenin de grote trom en in opstelling achtereenvolgens de klarinetten, trompetten en aansluitend het zwaardere koper, marcheerde de harmonie in marstempo van kroeg naar kroeg. In elke kroeg stonden spelletjes opgesteld en werden er wedstrijdjes gehouden. Elk jaar opnieuw stond het bestuur voor de uitdaging om een nieuwe invulling te bedenken. Naarmate de dag vorderde werd de muziek van de harmonie steeds uitbundiger op straat ten gehore gebracht. Leden mochten soms zelf een mars uit het marsboekje uitkiezen. Maar er waren duidelijk favorieten, zoals So Long, Jubilissimo en het meest gekozen Arosa.

Door de jaren heen is de invulling van Ceciliadag geleidelijk veranderd. De organisatie ging over in handen van een daartoe ingestelde Cecilia-commissie. Met de introductie van andere vervoersmogelijkheden, zoals de auto, trein of bus, kregen ook nieuwe ideeën de ruimte. Lang zijn de instrumenten meegegaan omdat het altijd wel ergens mogelijk was ook een muzikaal optreden te verzorgen.

In 1998 speelt het Groot Orkest tijdens een concertreis in de mittelalterlichen Brunnenhof naast de Porta Nigra in Trier.

In de huidige tijd, waarin mensen beschikken over een grote variatie in soorten van vrijetijdsbesteding en aanbod aan activiteiten, blijkt de uitdaging om een aantrekkelijk programma aan te bieden steeds groter te worden. De organisatoren blijken er telkens weer in te slagen die klus te klaren en het ledental dat zich

Aan gezelligheid ontbreekt het op concertreizen niet. Lidy Swolfs, Ruud Kavelaars en Kees Coertjens proosten op het goede leven.

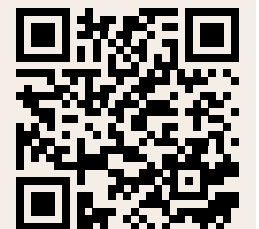
In 2015 vindt een groot jubileumconcert plaats in het Chassé Theater ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van Breda's Mannenkoor. Het concert wordt uitgevoerd door het mannenkoor in samenwerking met het koor van de Bredase Opera en het symfonisch blaasorkest Amor Musae.

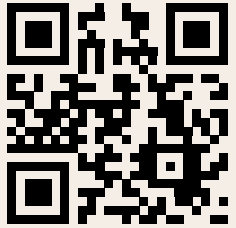
opgeeft voor de Ceciliadag is dan ook steeds vrij constant gebleven. Ook mensen die op zaterdag moesten werken zorgden er tijdig voor dat ze die dag vrijhielden.

Toch wil ik ook stilstaan bij de droeve omstandigheid dat de Ceciliadag sinds november 2014 niet meer in de voor mij gebruikelijke feestelijke glorie wordt gevierd. Aanleiding is dat op die dag de uitvaart van een oud-voorzitter plaatsvond, mijn vader, die 23 jaar voorzitter is geweest.

Hoogtepunt

Weet u wat ieder lid antwoordt op de vraag wat onder een muzikaal hoogtepunt wordt verstaan? Juist: concertreizen! Inmiddels weten we wat de sleutel is tot deze succesformule. Organiseer een grote happening, bij voorkeur in het buitenland. Kies voor een muzikaal spektakel. Liefst met een concours of evenement waarin een grootse muzikale prestatie weggezet kan/moet worden. Succes verzekerd. Uiteraard behoort dat niet elk jaar tot de mogelijkheden, aangezien dit een te grote inspanning zou vragen van bestuur, organiserende commissie en de leden zelf. Het vraagt ook om inzet van financiële middelen waardoor al tijdig begonnen moet worden om de benodigde fondsen bij elkaar te krijgen. Beloning is de voldoening na afloop.

Maar daarna begint na verloop van tijd geleidelijk al weer de spanningsboog naar een volgend evenement te groeien. Op de website van Amor Musae is over de jaren heen een verzameling van hoogtepunten van de vereniging te vinden. Wat eruit springt is het plezier, gevoel van saamhorigheid en de muzikale prestaties. Die komen ook duidelijk tot uiting in de fotoreportages en geluidsopnames in de concertreizen naar Trier, Valencia, Oostenrijk en onlangs nog naar Münster. Op het YouTube-kanaal van Amor Musae zijn de geluidsopnames en video's die hiervan zijn gemaakt nog steeds terug te luisteren en te bekijken.

Onze thuisbasis

In de tijd dat de harmonie het Eikebos nog als thuisbasis had, begon de repetitie altijd met het uitdelen van de asbakken. Dat kun je je in de tegenwoordige tijd niet meer voorstellen. Er is zelfs een hele jaarvergadering aan besteed om tot een besluit met meerderheid van stemmen te komen om deze gewoonte/verslaving af te schaffen. Met de bouw van een spiksplinternieuw cultureel- annex sportcomplex, De Drie Linden, is dat hoofdstuk afgesloten. Nu blijft de liefde voor het samen muziek maken voorop staan, wel nog gecombineerd met het genot van een drankje in de pauze of na de repetitie zonder de adembenemende tabaksrook. Maar inmiddels is door de regering ook het alcoholgebruik aan regels gebonden, al doe ik geen uitspraak over de vraag of iedere muzikant zich hieraan houdt. 'Eigen verantwoordelijkheid', zullen we maar zeggen.

Het bestuur van Amor Musae is nauw betrokken geweest bij het ontwerp en de invulling van de concertzaal van De Drie Linden. Punt van aandacht was

Het welzijnsgebouw De Drie Linden bevat een theaterzaal die mede ontworpen is op adviezen van Amor Musae. Sinds 1998 biedt deze zaal, met de naastgelegen caféruimte, een vast onderdak aan de muzikanten van de vereniging.

vooral de inrichting van het podium. Uiteraard was de akoestiek voor Amor Musae een belangrijk punt, evenals de mogelijkheid om instrumenten, uniformen en de muziekbibliotheek op en onder het podium op te bergen. Ook de andere vaste gebruikers zijn geraadpleegd over de vraag wat wenselijk en realiseerbaar was. Bij het uiteindelijke ontwerp was het de opzet om het podium met een geluidsdichte wand af te sluiten, zodat het podium en de zaal als aparte ruimtes door de gemeente konden worden verhuurd. Het Eikebos kende ook al zo'n geluidswand, maar dat was toen een scheidingswand tussen de concertzaal en de bar. Toen na de oplevering van De Drie Linden de dichte geluidspanelen op het podiumgedeelte een sterke claustrofobische uitwerking bleken te hebben, moesten ze alsnog worden vervangen door dikke velours gordijnen.

Ook na de ingebruikname is er nog regelmatig overleg geweest met stichting De Drie Linden vanwege de behoefte aan een goede geluids- en lichtinstallatie. Op gemaakte foto's van optredens uit de begintijd is nog zichtbaar hoe storend het was te moeten aankijken tegen het verschillend kleurgebruik op de achtermuur van het podium. Ook de in het zicht liggende toneelmateriaal gaven geen fraai achtergrondplaatje. Dergelijke schoonheidsfoutjes zijn inmiddels in goede harmonie met de stichting De Drie Linden opgepakt en aangepast. De Drie Linden werd zodoende langzamerhand voor Amor Musae een echte thuisbasis.

Parochiezaal/ gemeenschapshuis Eikebos is tussen 1950 en 1998 de thuishaven van Amor Musae.

Toekomst

Decennialang hebben zich op maatschappelijk, technologisch en sociaal vlak meer of minder belangrijke veranderingen voltrokken. Spijtig is dat het muziekonderwijs al lange tijd geen verplicht vak meer is op de basisschool. Het aanbod aan vrijetijdsbesteding en activiteiten zoals festivals en festiviteiten in allerlei spektakelvormen is enorm toegenomen. Maar het aanbod wordt steeds meer door commerciële organisaties gedomineerd. Voor amateurgezelschappen gaat de organisatie van publieke optredens echter met steeds grotere risico's gepaard en is - begrijpelijkerwijs - aan steeds zwaardere (veiligheids) eisen onderworpen. Tegelijkertijd wordt de kracht om dergelijke evenementen in verenigingsverband via vrijwilligerswerk door gepassioneerde leden verantwoord tot stand te brengen, steeds zwakker. Mensen verbinden zich niet meer zo snel voor lange tijd aan één vereniging of hobby. Het lidmaatschap van een vereniging krijgt in toenemende mate kenmerken van klantgedrag, waarbij de contributie steeds sterker gaat lijken op de prijs voor zakelijke dienstverlening. Ad-hoc- of project-orkesten zijn uitdrukking van de terughoudendheid om zich duurzaam aan een harmonievereniging met de daaraan verbonden rechten en verplichtingen te willen binden.

De toekomst zal uitwijzen of Amor Musae voldoende aantrekkelijk en vernieuwend zal blijven om ook toekomstige generaties leden aan zich te binden. Uiteraard zullen de uiterlijke vormen verandering ondergaan. Maar zolang de huidige muzikale passie blijft bestaan, zal Amor Musae zeker niet ten onder gaan.

Gebruiksaanwijzing om de QR codes te scannen

- Instaleer de volgende apps in de Appstore: *QR code scanner* en app *YouTube*
- Op de iPhone zit standaard bij de icoon 'camera' al automatisch een QR code scanner, instaleer dan alleen de app *YouTube*

Bij gebruik van een iPhone:

- open camera en houd de telefoon voor een QR code naar keuze
- tik op de geselecteerde QR code en deze wordt met YouTube link gelijk geopend

Bij gebruik van een Android telefoon:

- Open de app QR scanner en houd deze voor een code naar keuze, de link op YouTube wordt dan automatisch geopend.

Epiloog

Martin Rasenberg

Op weg naar het 150-jarig bestaan in 2038

Het Groot Orkest in Nordkirchen in 2022.

Het 135-jarig bestaan van Amor Musae in 2023 is aangegrepen als een geschikt moment om terug te kijken op de ontwikkelingen zoals deze zich - aansluitend op een eeuw nóg oudere geschiedenis - gedurende de afgelopen 35 jaar binnen Amor Musae hebben voltrokken. Dit jubileumboek heeft een aantal belangrijke thema's in beeld gebracht. Het fungeert als supplement op de jubileumbundel '100 jaar Amor Musae, 1888-1988' om te voorkomen dat een aantal wetenswaardigheden wegzinkt in de vergetelheid. Het bestuur dankt de scribenten voor hun lezenswaardige inbreng. Een woord van dank verdient Leo Stevens, die als eindredacteur de aangeleverde teksten heeft geredigeerd en tot een eenheid heeft gesmeed zonder afbreuk te doen aan de eigenheid van het verhaal van de verschillende auteurs. Onze dank gaat tevens uit naar Ruud Berbers die als documentalist zorg heeft gedragen voor de waarheidsgetrouwheid van de in dit boek gegeven informatie en daarvoor veel archiefmateriaal heeft doorgeplozen. Voorts danken wij Theo Herrings die op bijzondere wijze heeft bijgedragen aan de beeldredactie van dit gedenkboek en daarmee - meestal met door hemzelf gemaakte foto's - de verhalen van de auteurs heeft verlevendigd. Dank tenslotte ook aan Sjef Bakers die de professionele vormgeving van deze uitgave verzorgde.

Het Seniorenorkest op de Floriade in Almere in 2022.

Een 135-jarig bestaan is natuurlijk geen 'groot jubileum'. Het ligt in de rede dat het eerste echt grote jubileum dat weer zal plaatsvinden, het 150-jarig bestaan van Amor Musae zal zijn in 2038. In dat jaar zal de vereniging voor een aanzienlijk deel bestaan uit leden die zich de eeuwwisseling van Amor Musae in 1988 niet meer herinneren en mogelijk zelfs het 135-jubileum niet bewust hebben meegeemaakt. Wij dragen daarom deze jubileumbundel met genoeg over aan hen die op hun eigen wijze zullen gaan beslissen hoe de ambities van Amor Musae voor de komende periode worden ingevuld, zoals ook onze zeven voorafgaande generaties dat in onze richting hebben gedaan.

Op basis van de ervaringen uit het verleden kunnen leerzame conclusies worden getrokken voor de toekomst. Daarom is deze jubileumbundel geschreven als stimulans voor de jeugdige leden om het erfgoed van Amor Musae op een eigentijdse wijze naar een toekomst te leiden waarin HARMONIE op een duurzame manier hoog in het vaandel wordt geschreven, waar in gezamenlijkheid de verbindende kracht van het samen musiceren wordt beleefd en de in deze bundel tot uitdrukking gebrachte passie niet zal uitdoven. We hopen dat verbondenheid in muziek de samenleving leert dat het door zorgvuldige afstemming op elkaar

Een delegatie van het Opleidingsorkest met assistenten in de Efteling in 2022.

mogelijk is ook in meerstemmigheid een voldoening gevend symfonisch repertoire uit te werken, nu en voor de toekomst.

AMOR MUSAE kan niet zonder harmonie, zoals ook harmonie zonder AMOR MUSAE te weinig plezier uitstraalt. Op naar een 150-jarig, maar van vitaliteit bruisend, jubileum!

Bijlagen

Dirigenten Groot Orkest Amor Musae

Nr.	Naam	Van	Tot	Jaren
1	Gerard Paantjens	21-07-1888	26-03-1919	32
2	Cornelis Peels	27-08-1919	02-12-1944	25
3	Frits Vermeeren	19-05-1945	13-12-1948	3
4	Hans Scheifes	01-01-1949	03-04-1955	7
5	Kors Monster	08-09-1955	09-07-1960	5
6	Leo van den Braak	01-08-1960	14-07-1964	4
7	Louis Huigen	23-07-1964	01-07-1971	7
8	Nol Leblanc	02-07-1971	05-02-1985	14
9	Frans van Dun	14-03-1985	Heden	38

Dirigenten Opleidingsorkest Amor Musae

Nr.	Naam	Van	Tot	Jaren
1	Ad Aarts	26-09-1985	02-02-1998	12
2	Frans van Dun	08-07-1998	28-02-2002	4
3	Willem van de Kar	01-03-2002	10-12-2009	7
4	Lieke Nolen-Beens	08-12-2009	06-01-2014	4
5	Judith van Boven	25-08-2014	Heden	8

Dirigenten Seniorenorkest Amor Musae

Nr.	Naam	Van	Tot	Jaren
1	Lieke Nolen-Beens	13-08-2007	06-01-2014	6
2	Judith van Boven	25-08-2014	Heden	8

Presidenten / voorzitters Amor Musae

Nr.	Naam	Van	Tot	Jaren
1	Adrianus van der Veeke	21-07-1888	06-04-1892	4
2	Adriaan Poppelaars	18-06-1892	17-03-1903	11
3	Leonardus van den Bogaert	20-09-1903	27-12-1918	15
4	Jos Titulaer	28-12-1918	08-05-1946	28
5	Hendrik Weterings	09-05-1946	01-03-1953	7
6	Piet Dircken	20-03-1953	01-02-1962	9
-	Hendrik Weterings	15-03-1962	23-01-1964	2
7	Hein van den Brand	24-02-1964	21-05-1986	22
8	Kees Nagelkerke	27-10-1986	28-06-1993	7
9	Jan Vermunt	16-12-1993	21-03-1996	2
10	Ton van Beek	21-03-1996	27-03-2003	7
11	Gé Brogtrop	04-01-2004	03-03-2005	1
12	Leo Stevens	15-12-2005	19-12-2013	8
13	Ingeborg Spijkers-van Hoek	19-12-2013	14-03-2019	5
14	Martin Rasenberg	14-03-2019	Heden	4

Ereleden Amor Musae 1988-2023

Jaar	Naam	Geboren
1989	Hein van den Brand †	04-02-1925
1989	Wim A. van den Elshout †	20-03-1919
1996	Jan van Dongen	09-11-1935
1998	Jo van Hulten	26-12-1934
1999	Theo Schipper †	28-01-1934
2003	Adri Verwijmeren	06-10-1940
2004	Ton van Beek	03-06-1943
2010	Frans van der Pol †	05-08-1938
2013	Janus Watzeels †	25-02-1940
2016	Ad Aarts	08-04-1944
2019	Kees Coertjens	26-11-1945

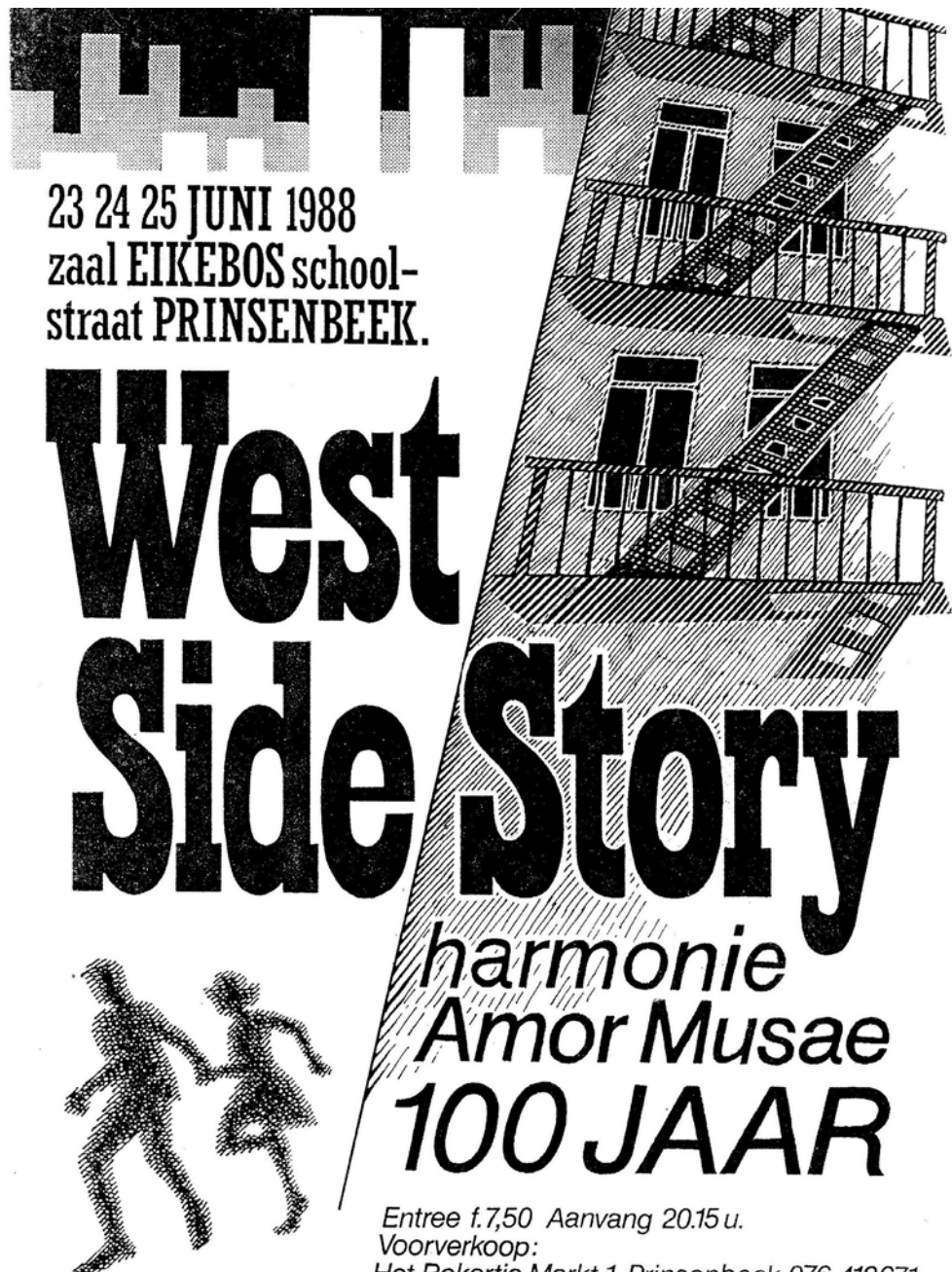
Bestuursleden Amor Musae 1988-2023

Naam	Van	Tot	Jaren
Hein van den Brand*	24-02-1962	16-03-1989	27
Jan van Dongen**/**	23-01-1964	21-03-1996	32
Wim van den Elshout †	13-03-1969	16-03-1989	20
Kees Coertjens	18-03-1971	29-03-2012	41
Theo Schipper †	10-03-1977	23-03-1995	18
Jo van Hulten**	11-03-1981	21-03-1991	10
Ad Aarts	11-03-1982	03-04-2008	26
Ton Overboom	15-03-1984	21-03-1991	7
Kees Nagelkerke*	22-05-1986	28-06-1993	7
Adri Verwijmeren	16-03-1989	21-03-1996	7
Pim van de Wetering	16-03-1989	02-10-1989	1
Frans van der Pol †***	29-03-1990	02-04-2009	19
Guus Koemans	21-03-1991	21-06-1993	2
Piet van Hooijdonk †	21-03-1991	07-09-1992	2
Jan Verschuren**	03-12-1992	26-03-1998	5
Cecile Lips-van den Brand	16-12-1993	07-12-2000	7
Jan Vermunt*	16-12-1993	21-03-1996	2
Cees van Elteren	23-03-1995	26-03-1998	3
Ton van Beek*	30-11-1995	01-04-2004	8
Jacqueline van den Kieboom**	21-03-1996	23-03-2000	4
Jos Zondag	21-03-1996	27-03-2003	7
Gé van Kempen**	23-03-2000	17-04-2014	14
Pim van de Wetering	07-12-2000	09-01-2006	5
Elroy Pluk	27-03-2003	16-03-2017	14
Wim van den Elshout	27-03-2003	07-04-2011	8
Gé Brogtrop*	04-01-2004	03-03-2005	1
Leo Stevens*	15-12-2005	19-12-2013	8
Peter van Weezel	30-03-2006	25-03-2010	4
Anja van Zelst	03-04-2008	07-04-2011	3
Maartje Lensveld-Thijssen	03-04-2008	29-03-2012	4
Jenny Smits-Magielse***	02-04-2009	29-03-2018	9
Cees Bredius	07-10-2010	19-12-2013	3
Ruud Berbers**	29-09-2011	Heden	11
Ruud Schoonderwoerd	20-09-2011	09-04-2015	4
Cecile Lips-van den Brand	29-03-2012	24-03-2016	4
Christiane Klavers	29-03-2012	17-04-2014	2
Ingeborg Spijkers-van Hoek*	19-12-2013	14-03-2019	5
Rob Stevens	17-04-2014	Heden	8
Conny Slot	24-09-2015	14-12-2017	2

Guus Keursten***	24-03-2016	Heden	6
Bas Janssen	29-03-2018	02-07-2020	2
Martin Rasenberg*	14-03-2019	Heden	4
Cecile Lips-van den Brand	05-09-2019	Heden	3
Mandy Keltjens	05-09-2019	01-07-2021	2
Mike Savenije	02-07-2020	14-04-2021	1
Maurice Scheepers	09-12-2021	Heden	1
Stijn Schoenmakers	09-12-2021	14-11-2022	1

* Voorzitter ** Secretaris *** Penningmeester

Selectie van affiches uit de periode 1988 - 2023

23 24 25 JUNI 1988
zaal EIKEBOS school-
straat PRINSENBEEK.

West Side Story

harmonie
Amor Musae
100 JAAR

Entree f.7,50 Aanvang 20.15 u.
Voorverkoop:
Het Rokertje Markt 1 Prinsenbeek 076 413671
V.V.V. Breda 076 222444

Ontwerp: Joost van den Hoven.

Galaconcert

Harmonie

Amor Musae

Mozart
de Meij
Wagenaar
Miller
Morricone e.a.

Solist: Herman Jeurissen (hoorn)
dirigent: Frans van Dun

zaterdag 25 mei 2002
20.00 uur
De Drie Linden Prinsenbeek

Kaarten € 5,- verkrijgbaar bij
Aarts Wijnen, Valdijk 22, Prinsenbeek
Primera, Markt 1, Prinsenbeek
en op de avond van de uitvoering aan de zaal

Edwin Rutten

Harmonie Amor Musae

o.l.v. Frans van Dun

GALA - CONCERT

30 april 2005 20.15 uur

De Drie Linden Prinsenbeek

Toegang € 7,50

hoofdsponsor Rabobank Hage-Beek

Zondag 24 september 2006
De Drie Linden Prinsenbeek

KERMIS CONCERT

**'El campeón de la Sección Primera de la Certamen
Internacional de Bandes de Música Valencia 2006'**

HARMONIE AMOR MUSAE

PRINSENBEEK

O.L.V. FRANS VAN DUN
Aanvang 12:00 uur

Toegang gratis
 Sponsor: Rabobank Hage-Beek

FRANS VAN DUN

25 jaar dirigent bij Amor Musae

JUBILEUMCONCERT

ZATERDAG 17 APRIL 2010, 20.15 UUR
 RABOZAAL, DE DRIE LINDEN, HEISPRONG 15, PRINSENBEEK

WERKEN VAN O.A. BORODIN, REED, RIMSKY-KORSAKOV

TOEGANG GRATIS

23 NOVEMBER 2012 20.30 UUR
CHASSÉ | THEATER, BREDA
24 NOVEMBER 2012 20.15 UUR
ZUIDERPOORT, BUDEL

Symphonic winds (I)

Gustav Mahler, Aram Katchaturian,
Anton Bruckner, Alfred Reed e.a.

Dubbelconcert

Twee orkesten, 140 muzikanten, één ensemble:
Amor Musae Prinsenbeek samen met
Eendracht Maakt Macht Budel

Voor meer informatie en kaartverkoop zie:
www.amormusae.nl
www.harmonie-emm.nl
www.chasse.nl

**:amor
musae
prinsenbeek**

Ontwerp: www.maartendetollenaar.nl

ZATERDAG 23 FEBRUARI 2013

CHASSÉ | THEATER BREDA

VOORBESPREKING 19.45 UUR | AANVANG CONCERT 20.30 UUR
meer informatie en tickets: www.chasse.nl | www.amormusae.nl

To the stars Symphonic winds (2)

George Gershwin, Arnau Bataller,
Joaquín Rodrigo, Nigel Hess,
Gustav Holst e.a.

Cecilia Princenhage

Geert Schrijvers - dirigent, Lotte Brekelmans - gitaar

Amor Musae Prinsenbeek

Frans van Dun - dirigent

Plurale Tantum i.s.m. projectkoor

Ruben de Grauw - dirigent

**:amor
musae
prinsenbeek**

FAMILIE CONCERT

ZONDAG
19 APRIL 2015
12:00 uur

TOEGANG GRATIS
SKOP-zaal, De Drie Linden - Heisprong 15
PRINSENBEEK

harmonie
:amor
musae
prinsenbeek

OPTREDENS VAN FAMILIE-ENSEMBLES /-DUO'S
familie Verschuren, familie Van Boven, familie Plak,
familie Jeunink, familie Lennings,
familie Van den Hoven, familie Keursten - van Uden
& SAMENGESTELD GROOT-FAMILIEORKEST
bestaande uit muzikanten van de orkesten van
Amor Musae met musicerende familieleden
ONDER LEIDING VAN JUDITH VAN BOVEN

www.amormusae.nl

Grafisch ontwerp: Maarten de Tollenaar Breda

Rabobank Gemeente Breda Café-Zaal MARKT ZICHT BAKKER VELDINK - DUYVEN ADVIESROEP Veldijk

ZATERDAG 1 JUNI 2013
CHASSÉ | THEATER BREDA
VOORBESPREKING 19.45 UUR | AANVANG CONCERT 20.30 UUR
meer informatie en tickets: www.chasse.nl | www.amormusae.nl

Symphonic winds (3)

Mahler, Reed, Van der Roost,
Rimsky-Korsakov, Stravinsky

Amor Musae Prinsenbeek
Frans van Dun - dirigent
Sophia's Vereniging Loon op Zand
Heinz Friesen - dirigent

1868 2013
"AMOR MUSAE"
Al 125 jaar
ongehoord
goed!

:amor
musae
prinsenbeek

hoofdspponsor

MP Objects VELDINK - DUYVEN ADVIESROEP warts wijnen Rabobank TAKS Veldijk MARKT ZICHT BAKKER

ZONDAG 18 MEI 2014
CHASSÉ | THEATER BREDA
 VOORBESPREKING 14.15 UUR | AANVANG CONCERT 15.00 UUR

Symphonic winds (4)

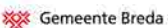
Kalinnikov, Poot, Gounod,
 Reineke, Boedijn, Huggens

Amor Musae Prinsenbeek
 Frans van Dun - dirigent, Albert Watzeels - euphonium
 St. Caecilia Bavel
 Peter Bongaerts - dirigent, Mariëlle Nelemans - althobo

informatie en tickets:
www.chasse.nl
www.amormusae.nl

Gratisch ontwerp: Maarten de Tollenaar, Breda

Hoofdsponsor:

ZONDAG
28 SEPTEMBER 2014

HARMONIE AMOR MUSAE
 OPLEIDINGSORKEST / SENIORENORKEST / GROOT ORKEST
 JUDITH VAN BOVEN / FRANS VAN DUN
 DIRIGENTEN
 GROTE ZAAL - DE DRIE LINDEN
 HEISPRONG 15, PRINSENBEK

KERMIS Concert

AANVANG 12:00 UUR
 TOEGANG GRATIS

Gratisch ontwerp: Maarten de Tollenaar, Breda

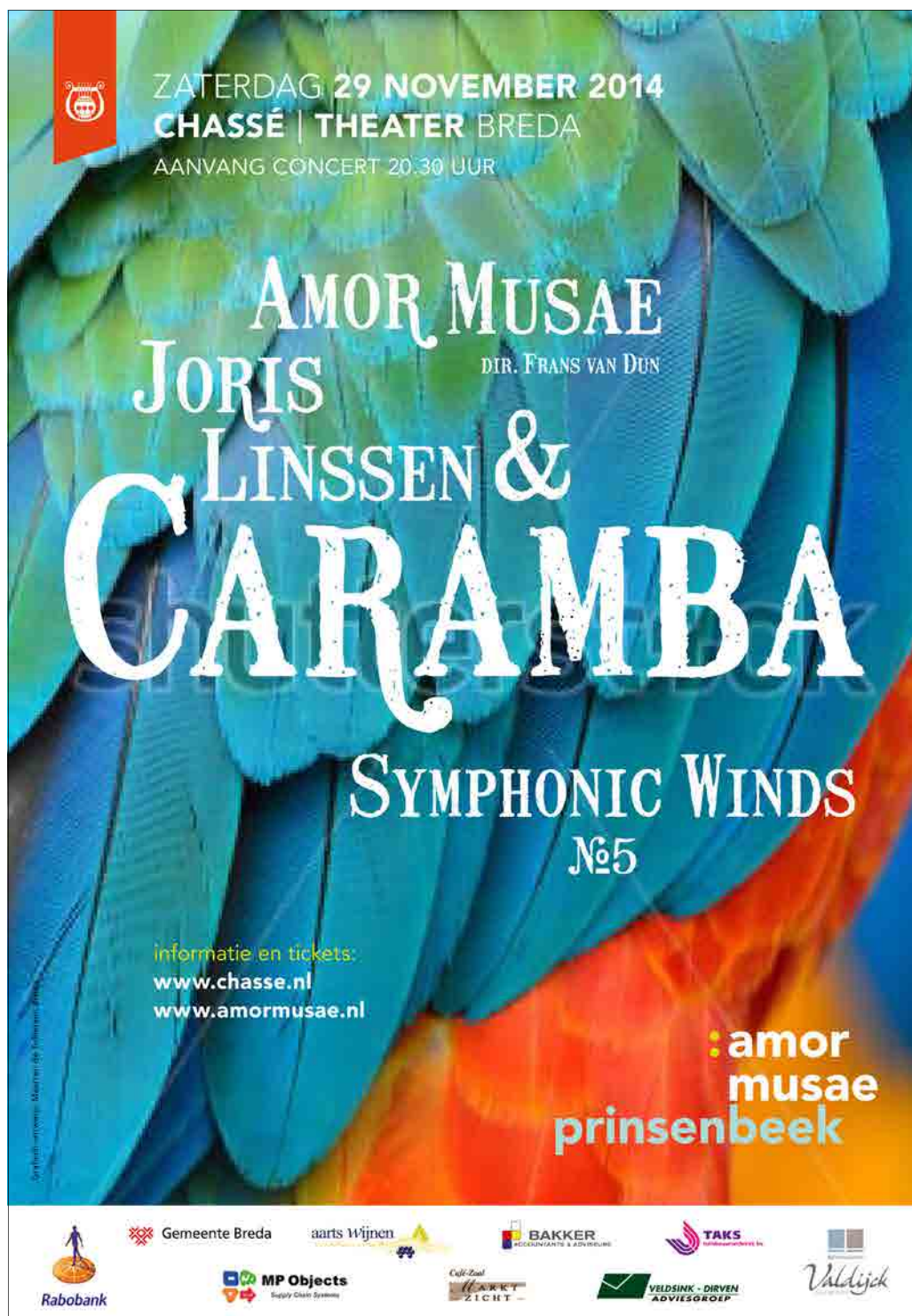
Hoofdsponsor:

ZATERDAG 29 NOVEMBER 2014
CHASSÉ | THEATER BREDA
 AANVANG CONCERT 20.30 UUR

AMOR MUSAE
 JORIS LINSSSEN & CARAMBA
 DIR. FRANS VAN DUN

SYMPHONIC WINDS
 №5

informatie en tickets:
www.chasse.nl
www.amormusae.nl

amor musae
prinsenbeek

Grafisch ontwerp: Maarten de Tollenaar

Rabobank Gemeente Breda aarts Wijnen MP Objects Supply Chain Systems Cult-Ziel BAKKER RECHTSADVOCATEN & ADVISEURS TAKS TOLLENAER & DE VRIES VRLDSINK - DIRVEN ADVIESGROEP Valdijk

DE MOOIESTE
 SYMFONISCHE
 BLAASMUZIEK

ZA 17 JUN

 NIEUWE
 KERK

ZA 24 JUN

**BLAZEN
 AAN HET SPUI**

ZATERDAG 17 JUNI 20.15 UUR
 FANFAREORKEST DE HOOP STELLENDAM
 FANFAREORKEST CRESCENDO NIEUWVEEN

ZATERDAG 24 JUNI 20.15 UUR
 KONINKLIJKE HARMONIEKAPEL DELFT
 HARMONIEORKEST AMOR MUSAE PRINSENBEEK

NIEUWE KERK DEN HAAG • WWW.ZUIDERSTRANDTHEATER.NL • 070 88 00 333

De Drie Linden | 18 september

SENIEURO

Concert

Seniorenorkest
Amor Musae
 o.l.v. Judith van Boven

Senioren Orkest
Zeeland
 o.l.v. Lize de Hoog

Aanvang 14:00 uur
 Entree € 1,- te voldoen aan de zaal

PRINSENBEEK'S GOT TALENT 3

PROMSCONCERT: AMOR MUSAE & LOKALE SOLISTEN

Groot orkest olv Frans van Dun
 Opleidingsorkest olv Judith van Boven
 Ad Moelands & band
 Dansgroep Kim Foesenek

★
23 + 24 NOVEMBER 2018
 Voorprogramma: 19:00 uur
 Aanvang: 20:00 uur
 afterparty met swingende band

★
TICKETS à 17,50
www.beekstalent.nl

organisatie: Prinsenbeek Got Talent wordt mede mogelijk gemaakt door:

 Gemeente Breda

 ZATERDAG 19 OKTOBER 2019
20:15 UUR

BREDA 75 JAAR VRIJ

CONCERT AMOR MUSAE GROTE KERK BREDA

Met medewerking van:

- Koninklijke Zangvereniging Breda's Mannenkoor o.l.v. Hans de Wit
- Wilma Bierens, sopraan
- Mei-Lin Bos, viool
- Jan Willems, orgel

Muzikale leiding: Frans van Dun

Kaarten à € 17,50 incl. garderobe en pauzedrankje

Kaarten verkrijgbaar via www.amormusae.nl
 Telefonisch reserveren 076-5414847 – NL64 RABO 0142 5908 43
 Voor aanvang van het concert aan de kerk indien voorradig

:amor musae prinsenbeek

Dit concert wordt mede mogelijk gemaakt door

  Gemeente Breda

 ZONDAG 26 SEPTEMBER 2021
 15:00 uur | toegang gratis

I AM BACK

Opleidings- & Seniorenorkest Amor Musae - o.l.v. Judith van Boven

Groot Orkest Amor Musae - o.l.v. Frans van Dun

Markt Prinsenbeek
 Bij slecht weer
 Concertzaal De Drie Linden
 Heisprong 15 - Prinsenbeek
www.amormusae.nl

:amor musae prinsenbeek

 Gemeente Breda Prinsenhof
 MP Objects Veldsink - Dirven
 Adviesgroep Café-Zaal
 Markt Zicht BAKKER
 Adviesgroep & Adviesgroep GroenRIJK
 Social Prinsenbeek CAFÉ

Colofon

Uitgave:

Harmonie Amor Musae, Prinsenbeek

Scribenten:

Ad Aarts
Ad van Zijp
Cecile Lips- van den Brand
Frans van Dun
Judith van Boven
Kees Coertjens
Martin Rasenberg
Rob Stevens
Wim van den Elshout

Documentalist:

Ruud Berbers

Beeldredactie:

Theo Herrings, Ruud Berbers, Leo Stevens, Martin Rasenberg en Sjef Bakers.
Verantwoording: Alle beelden komen uit het archief van Amor Musae en zijn gemaakt door Theo Herrings of Peter Moerkens. Dankbaar is gebruik gemaakt van de collectie, aangelegd door Jo van Hulten. Van sommige foto's konden we de herkomst niet meer traceren.

Eindredactie:

Leo Stevens

Grafisch vormgeving:

Sjef Bakers, Studio Bakers, Breda

 Gemeente Breda

 MPO
Customer Chain Control

 Café-Zaal
MARKT
ZICHT

 GroenRIJK
Schalk Prinsenbeek

 VELDSINK - DIEREN
ADVIESGROEP

 BLUEKENS

 CAFÉ

In Muziek Verbonden vertelt het verhaal van de ontwikkeling die de plaatselijke muziekvereniging Amor Musae Prinsenbeek in de afgelopen 35 jaar heeft doorgemaakt.

In 1988 werd het 100-jarig bestaan van de dorpsharmonie gevierd en werd de vereniging begiftigd met de Koninklijke Erepennen. In 2023, bij het 135-jarig bestaan, is Amor Musae uitgegroeid tot de enige muziekvereniging in de regio die beschikt over een Groot Orkest, een Opleidingsorkest en een Seniorenorkest. Deze drie orkesten bieden ruimte aan een leven lang muziekbeoefening, onderlinge vriendschap en muzikaal genoeg.

In Muziek Verbonden beschrijft de muzikaal/artistieke en bestuurlijke ontwikkelingen met bijzondere aandacht voor de orkesten, het instrumentarium en de muzikale beleving. Er wordt teruggekeken op allerlei prestigieuze muzikale activiteiten, zoals de deelname aan het Certamen in Valencia, en de muziekreizen naar Oostenrijk (Riffelsee, Jerzens, Innsbruck, Schladming en Haus im Ennstal) en naar Duitsland (Münster en Nordkirchen). Mede door diverse optredens in het Chassé Theater kreeg Amor Musae een regionale uitstraling.

www.amormusae.nl
info@amormusae.nl

